

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele.

Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SAMFUNDET
FOR DANSK
GENEALOGI OG
PERSONALHISTORIE
STIFTET 1879

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

63DE AARGANG

(11. RÆKKE 3. BIND 3.-4. HÆFTE)

1942

UDGIVET AF
SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG
PERSONALHISTORIE

INDHOLD

Blade af Officers-Slægten Næglers Historie. Af Redaktør <i>Niels Friis</i> ...	157
Til Skolemanden <i>Kristen Røvsings</i> Biografi. Af Dr. phil. <i>Olaf Carlsen</i>	180
Oplysning om et forkert Kistevaaben i Visborg Kirke. Af Kaptajn <i>Gerhard Hønnens de Lichtenberg</i>	185
Om nogle Descendenter af <i>Christiern Nielsen</i> , Borgmester i Varde. Af <i>Grosserer Alfred Larsen</i>	188
Nedstamning fra alle et Sogns Beboere. Af <i>Pastor T. Ingerslev</i>	201
Om Slægten <i>du Plat</i> — især dens danske Linie. Af <i>Overlæge, Dr. med. Fr. Tobiesen</i>	204
Kobberstikkeren <i>Gerhard Ludvig Lähde</i> . Af kgl. Ordenshistoriograf, Dr. phil. <i>Louis Bobé</i>	222
Til dansk Præstehistorie. Ved Lektor, Dr. phil. <i>Hans H. Füssing</i>	227
Fortegnelse over dansk genealogisk Litteratur i Aaret 1941. Ved Bibliotekar, mag. art. <i>Albert Fabritius</i>	247
Anmeldelser.....	251
Smaa Meddelelser. Om Slægten <i>Liisbergs</i> Oprindelse.....	258
Samfundets Anliggender.....	259
Fortegnelse over Medlemmerne af Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie. (1. November 1942).....	260
Register.....	266

I KOMMISSION:

EJNAR MUNKSGAARDS FORLAG

KØBENHAVN — December 1942

Spørgsmaal af genealogisk og personalhistorisk Natur kunne Samfundets Medlemmer erholde optaget i Tidsskriftet, naar de sendes til Samfundets Sekretær: Hovedarkivar i Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet *H. Hjorth-Nielsen*, Hostrups Have 50, København V.

Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie.

Medlemsbidraget er 12 Kr. + Forsendelsesomkostninger.

Samfundet har siden dets Stiftelse i 1879 udgivet:

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

1. Række, Bind I—III (1880—82) ved *F. Krarup*.
1. — , — IV—VI (1883—85) ved *G. L. Wad*.
2. — , — I—IV (1886—89) ved *G. L. Wad*.
2. — , — V—VI (1890—91) ved *H. W. Harbou*.
3. — , — I—III (1892—94) ved *H. W. Harbou*.
3. — , — IV—VI (1895—97) ved *G. L. Grove*.
4. — , — I—II (1898—99) ved *C. E. A. Schøller*
4. — , — III—VI (1900—03) ved *G. L. Grove*.
5. — , — I—VI (1904—09) ved *G. L. Grove*.
6. — , — I (1910) ved *G. L. Grove* og *Paul Hennings*.
6. — , — II—VI (1911—15) ved *Paul Hennings*.
7. — , — I—VI (1916—21) ved *Paul Hennings*.
8. — , — I—VI (1922—27) ved *Paul Hennings*.
9. — , — I—VI (1928—33) ved *H. Hjorth-Nielsen*.
10. — , — I—VI (1934—39) ved *H. Hjorth-Nielsen*.
11. — , — I—III (1940—42) ved *H. Hjorth-Nielsen*.

I Aargangen 1930 findes Indholdsfortegnelse til Tidsskriftets første 50 Aargange.

Aargangene 1880—83, 1888, 1889, 1892—1905, 1912—23, 1927 og 1929—30 er udsolgte. Af de endnu paa Lager værende Aargange kan Medlemmer erhverve enkelte Aargange før 1931 for en Pris af 2 Kr. pr. Aargang. Ved Køb af et enkelt Sæt af de paa Lager værende Aargange leveres disse for en Pris af 15 Kr. — For Ikke-Medlemmer er Prisen hhv. 3 Kr. og 20 Kr. — Aargangene efter 1930 koster 15 Kr. pr. Aargang. Enkelte Hæfter sælges ikke.

Abonnement paa Personalhistorisk Tidsskrift kan kun erholdes, naar Medlemsrettigheder i Samfundet erhverves. Henvendelse herom sker direkte til Samfundets Sekretær, Hovedarkivar i Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet *H. Hjorth-Nielsen*, Hostrups Have 50, København V. Foreninger og Biblioteker har Adgang til at blive Medlemmer.

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

63DE AARGANG
(11. RÆKKE 3. BIND)
1942

UDGIVET AF
SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI
OG PERSONALHISTORIE

I KOMMISSION:
EJNAR MUNKSGAARDS FORLAG
KØBENHAVN 1942

Redigeret af Samfundets Skriftudvalg
ved
H. HJORTH-NIELSEN

H. P. HANSENS BOGTR., KBHVN.

INDHOLD

Jens Baggesen og F. J. Kaas i 1814. Af Arkivar i Rigsarkivet <i>Harald Jørgensen</i>	1
Magister Ejler Christian Dyssel, Præst i Vrensted—Tise 1708—29, og nogle supplerende Oplysninger om Slægten Dyssel. Af Postmester <i>C. Klitgaard</i>	12
Oversigt over mine Arbejder vedrørende slesvigske Studenter, Elever, Præster m. m. Ved Dr. phil. <i>Thomas Otto Achelis</i>	37
Slægten Bering paa Viborg-Egnen i Tiden indtil Begyndelsen af det 18. Aarhundrede. Af Oberstløjtnant <i>Chr. Bokkenheuser</i>	45
Københavnske Urtegaardsmænd og Gartnere og deres Kaar i Kongens Sold. Af Havearkitekt <i>Johannes Tholle</i>	56. 119
Anmeldelser	79
Spørgsmaal. Behm	95
Til Medlemmerne	95
Samfundets Regnskab for 1941.....	96
Blade af en Familie-Krønike. Ved fhv. Bibliotekar <i>Julius Clausen</i>	97
Slægten Saxe i Aarhus i det 16. og 17. Aarhundrede. Af Aktuar <i>A. Blichfeldt-Petersen</i>	106
Professor W. E. Christianis Slægt. Ved Direktør <i>Th. Hauch-Fausbøll</i>	114
Anmeldelser	144
Smaa Meddelelser (Eisen. — En fransk Emigrant, Jean d'Aubert. — Familien Bast. — Holmsted. — Glahn-Samfundet. — Lange. — Tordenskiold.)	153
Spørgsmaal. Munch	155
Til Medlemmerne	156
Blade af Officers-Slægten Næglers Historie. Af Redaktør <i>Niels Friis</i>	157
Til Skolemanden Kristen Røvsings Biografi. Af Dr. phil. <i>Olaf Carlsen</i> ...	180
Oplysning om et forkert Kistevaaben i Visborg Kirke. Af Kaptajn <i>Gerhard Honnens de Lichtenberg</i>	185
Om nogle Descenderter af Christjern Nielsen, Borgmester i Varde. Af Grosserer <i>Alfred Larsen</i>	188
Nedstamning fra alle et Sogns Beboere. Af Pastor <i>T. Ingerslev</i>	201
Om Slægten du Plat — især dens danske Linie. Af Overlæge, Dr. med. <i>Fr. Tobiesen</i>	204
Kobberstikkeren Gerhard Ludvig Lahde. Af kgl. Ordenshistoriograf, Dr. phil. <i>Louis Bobé</i>	222
Til dansk Præstehistorie. Ved Lektor, Dr. phil. <i>Hans H. Fussing</i>	227
Fortegnelse over dansk genealogisk Litteratur i Aaret 1941. Ved Bibliotekar, mag. art. <i>Albert Fabritius</i>	247
Anmeldelser	251
Smaa Meddelelser. Om Slægten Liisbergs Oprindelse	258
Samfundets Anliggender	259
Fortegnelse over Medlemmerne af Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie (1. November 1942).....	260
Register	266

BLADE AF OFFICERS-SLÆGTEN NÆGLERS HISTORIE

Af
NIELS FRIIS

Slægten Nægler, der kendes fra Slutningen af 1600-Tallet til Aarene umiddelbart efter forrige Verdenskrig, da den uddøde, er en udpræget Soldater-Slægt, idet alle dens mandlige Medlemmer paa et Par Undtagelser nær var Officerer i den dansk-norske Hær. Navnet skrives oprindelig Negeler og Negler, senere Nægler, Nægler og Nægler; denne sidste fordanskede Form, som Slægtens yngre Generationer anvendte, vil blive brugt overalt i det følgende. Under højest forskelligartede Forhold, i Krig og i Fred, tjente Nægler'ne gennem fem Slægtled, skønt fremmede af Oprindelse, pligtro den danske Konge, og om nogle af disse gamle Officerer gælder det, at deres Levnedsløb, som disse kendes gennem bevarede arkivalske Kilder og Familietraditioner, er saa karakteristiske for Tiden og Forholdene, at det baade kan have sin Berettigelse og være af Værdi at optegne Hovedtrækkene i dem.

1. Slægtled.

Oberstløjtnant Elias Nægler.

Slægten Næglers ældste kendte Medlem, Oberstløjtnant *Elias Nægler*, var født i 1686 og døde i Februar 1758; om hans Oprindelse vides, at han som saa mange andre af de danske og norske Officerer paa den Tid var tysk; han var født i Sachsen »af Borgerstands Forældre« og lod sig i en ung Alder som menig hverve til den danske Hær. Omkring Aar 1720 indgik han Ægteskab med *Anna Barbara Petersen*, der var født ca. 1699 og døde i 1776; hun stammede fra Holsten og tilhørte ligeledes en Familie i borgerlige Kaar.

Naar det et Sted med en malende, gammeldags Vending hedder om Elias Nægler, at »han haver berømmelig tient sig op«, er dette utvivlsomt et fuldgyldigt Udtryk for Tidens Syn paa en Karriere, der formede sig som hans. Hvornaar Nægler blev dansk Soldat, vides der intet sikkert om, men der er Grund til at antage,

at han er blevet hvervet til det danske Hjelpekorps, som under den spanske Arvefølgekrig paa dette Tidspunkt stod i Ungarn i den tyske Kejsers Sold; at han har kæmpet her i dansk Tjeneste fremgaar bl. a. af Ansøgningsskrivelser fra ham selv, og det er en Kendsgerning, at Korpset flere Gange rekrutteredes med et betydeligt Antal unge Sachser. I 1707 nævnes Nægler som Musketer og Aaret efter som Underofficer; som saadan skal han, ligeledes i den spanske Arvefølgekrig, have gjort en Del af de danske Lejetroppers Felttog i Brabant med, sandsynligvis i Regimente Prins Georgs Rækker. Og i 1710, den 3. November, rykkede han op i Officersklassen som Sekondløjtnant ved en af de fra Ungarn hjemvendte Afdelinger, 2. danske (geworbne) Infanteriregiment.

Regimentets Chef var Oberst *Vilhelm Albrecht Schack v. Wittenau*, fra 1711 Nordmanden Oberst *Hans Jacob Arnold*, og Elias Nægler kom til at gøre Tjeneste ved Oberstløjtnant *Louis Nicolaus v. Fuchs'* Kompagni. Regimentet, der var dannet ved Sammenslutning af Resterne af tre andre, og som bestod af glimrende, veltrænede Soldater af alle Nationaliteter mellem hinanden, indkvarteredes efter Hjemkomsten i Rendsborg og kæmpede derefter fra 1711 til 1715 i Nordtyskland under den store nordiske Krig. Elias Nægler var med, da Hæren over Grandehede gennem Lauenborg og Mecklenborg gik til Wismar og herfra til Stralsund.

Under Belejringen af denne By i Efteraaret 1711 havde han det Uheld at faa en Dom, som det hedder i Afdelingens Papirer — Hærens Sprog var jo endnu dengang tysk — »wegen eines aus Unbedachtsamkeit mit einzubringenden Pferden begangenen Fehlers, so lange bisz er sich bey occasion distinguirte, auf der Schildwacht zu setzen«; dette var ikke nogen mild Straf, idet den betød, at han indtil videre skulde anvendes til at gaa Skildvagt paa lige Fod med det menige Mandskab; nogen afgørende Forseelse drejede det sig dog ikke om, og den 30. November 1711 pardoneredes han med Paalæg om »künftig sich aber für dergleichen übeln Compartment hüten«.

Er Elias Nægler, hvad der er det sandsynligste, i den følgende Tid forblevet i Felten med 2. danske Infanteriregiment, ved hvilket han stod som Officer indtil Udgangen af Aaret 1716, har han været med i dets fortsatte Bevægelser i Nordtyskland og har saaledes utvivlsomt deltaget i Slaget ved Gadebusch den 20. December 1712 (i hvilket hans Kompagnichef, Oberstløjtnant Fuchs, blev taget til Fange) og i Tønningens Erobring, ved hvilken hans Regimentschef, Oberst Arnold, blev Kommandant i Fæstningen; hvorvidt Nægler er sluppet gennem dette lange Felttog uden at blive fanget eller saaret, kan ikke ses. Den 28. December 1715 forfremmedes han til Premierløjtnant, og allerede Aaret efter, den

31. December 1716, udnævntes han til Kaptajn og forsattes — sikkert i Forbindelse med Forstærkningen og Udbygningen af den norske Hær — til Norge, hvor hele hans senere Officerstid kom til at falde.

Elias Nægler blev ved Forfremmelsen til Kaptajn i den norske Hær ansat ved smaalenske nationale Infanteriregiments nye Reserve som Chef for Jarlsbergske nye Reservekompagni; hen paa Aaret 1717 deltog Regimentet i nogle af den store nordiske Krigs sidste Afsnit, bl. a. i Angrebene paa Göteborg og Strömstad; i Maj—Juni 1718 vides Nægler at have ligget enten i Skodsbjergs Postering Nord-Øst for Frederikshald, eller i Frederikstad Fæstning. Den 15. August 1718 overgik han, da Hæren omordnedes, og det smaalenske Regiment deltes, med sit Kompagni til den Del af det, der fik Benævnelserne 2. smaalenske nationale Infanteriregiment, og som kom til at garnisonere i Telemarken med Stabskvarter i Tønsberg.

Hans Tjeneste i det følgende Aar lader sig ikke nærmere fastslaa. Maaske har han hørt til ved den Bataillon, der paa Slutningen af Aaret 1718 sendtes til Frederiksstad, Udgangspunktet for ikke saa faa af *Tordenskjolds* Operationer, eller han har fulgt Hovedparten af Regimentet, da det indgik i det store smaalenske Korps i Feltoget 1719. I hvert Fald, under Tordenskjolds Angreb paa Marstrand den 23. Juli 1719 er han at finde ved Soldatesken om Bord i Galejen »Prins Carl«, Chef Løjtnant *Helmich*. Naar han, skønt Landofficer, kom til at forrette Tjeneste om Bord i et Orlogsskib, skyldes det den Omstændighed, at Tordenskjolds Flaade — hvilket ofte skete i Søkrigsførelsen paa den Tid — som Landgangsmandskab havde faaet Tropper af Landhæren om Bord.

Under Affæren ved Marstrand, og vel navnlig i Forbindelse med Træfningen ved det Batteri, som Galejen, i hvilken han var ombord, erobrede, maa Elias Nægler under alle Omstændigheder have udmærket sig, thi det vides, at han, der blev saaret ved denne Lejlighed, i Januar 1720 fik tildelt 1 Guldmedaille (til sig selv) og (til Underofficerer i hans Kompagni) 2 Sølvmedailler, hvilke Medailler uddeltes i Anledning af Begivenheden; ogsaa Byttet fik han Andel i, hvilket bl. a. fremgaar af Marinens Priseregnskaber. Marstrand-Guldmedaillen var en meget sjælden Udmærkelse. Der blev ialt kun slaaet 16 Eksemplarer af den, 9 større og 7 mindre, hvoraf endda næppe alle har været uddelt, foruden 30 Sølvmedailler til Underofficerer. Kongen uddelte Medaillen Nytaarsdag 1720, som det hedder¹ »efter enhvers Stand og Embede med en Guld- eller Sølv-Skuepenge til en Hukommelse at bære for deres udviiste Dyd og Dapperhed.« Medaillen, der skulde bæres »i Elefantordenens Baand« (d. v. s. blaa Sløjfe) har paa Forsiden Kongens Billede og Valgsprog, paa Bagsiden et Oversigts-

billede af den erobrede Marstrand Fæstning med Omgivelser. I Kanten læses følgende Inskription: AF MARSTRANDS OFVERGANG TIL GUDS OG KONGENS ÆRE, SKAL HVER, SOM DETTE BÆR, ET KRAFTIGT VIDNE VÆRE.

Med Guldmedaillen er Elias Nægler afbildet paa det eneste Portræt, der eksisterer af ham; det er malet i 1752 af en Maler ved Navn *Dykman* og viser ham i fuld Uniform, rød med blaa Opslag. At den Hæder, der ved Tildelingen af Guldmedaillen blev Nægler til Del, virkelig betød noget, vil fremgaa bl. a. af den Omstændighed, at Sønnen *Jeremias* endnu mange Aar senere i en Ansøgning om Forfremmelse henviser til, at hans Fader var med ved Tordenskjolds Angreb paa Marstrand og havde faaet dette »Naade-Tegn«.

Da der var sluttet Fred efter den store nordiske Krig, og Hæren gik i Kvartererne, fik Elias Nægler Garnison i Telemarken, hvor han kom til at bebo en Gaard i Hitterdalen (vest for Kongsberg, nu: Heddal, med Norges ældste Stavkirke). Ikke længe efter opstod den Kontrovers mellem ham og den stolte, hovmodige og yderst stridbare Lensmand *Ole Hofdejord*, der endnu i nogle norske Historiebøger² anføres som et Eksempel paa det daarlige Forhold, der paa den Tid herskede mellem Officererne og Bønderne, og som endte med, at Elias Nægler tre Aar senere forflyttedes til et andet Regiment.

Foranledningen var tilsyneladende ganske ringe, idet hele Afæren havde sit Udspring i en Uoverensstemmelse om et Indkvarteringsforhold. I September 1720 havde en af Egnens Bønder, *Ole Tubaas* i Hitterdalen, efter sædvanlig »Billet« fra Amtmanden faaet Korporal *Schuman* af Kaptajn Næglers Kompagni i Indkvartering. Bonden følte sig brøsthøden over denne Indkvartering og søgte at forhindre den; Sekondløjtnant *Klein*, der kom til Stede paa Gaarden for at mægle, behandlede han paa groveste Maade, saaledes at Løjtnanten tilsidst saa sig foranlediget til at slaa ham med sin Stok og true ham til at beholde Korporalen, der havde sin Broder, Capt. des armes *Schuman*, hos sig. Bonden bøjede sig dog kun tilsyneladende. Han forlod Gaarden, men lod sin Kone sende Bud efter Lensmanden, *Ole Hofdejord*, og ud paa Natten kom denne til Stede med fire andre Bønder, *Ole Melaas*, *Simon Steensrud*, *Giermund Jamtvød* og *Halvor Johansen*, i sit Følge — »for at haandhæve sit Forlangende om, at Soldaterne skulde holde sig paa deres egne Enemærker«.

De fem Bønder var bevæbnede, og uden mindste Foranledning trængte de ind til de to sovende Underofficerer og overfaldt dem paa voldelig Vis med Sabler og Stokke; de tilføjede dem ialt 13 Saar og jog dem derefter bort fra Gaarden. De to Befalingsmænd var saa medtagne af denne Behandling, at den ene af

dem, Capt. des armes Schuman, maatte ligge 1½ Aar i Sengen for at komme sig. Den anden, Korporalen, slæbte sig halvdød op til Kaptajn Nægler's Kvarter og berettede om Episoden, idet han sagde, at Broderen var død af de Saar, der var tilføjet ham. Naturligvis reagerede Nægler omgaaende paa denne Melding. Han udsendte et Kommando paa 2 Underofficerer og 6 Menige med Ordre til at anholde Lensmanden og, saafremt han satte sig til Modværge eller forsøgte at undvige, at skyde efter ham. Kommandoet fandt ham dog ikke hjemme og maatte forlade Gaarden med uforrettet Sag.

Næste Dag udsendte Nægler Sekondløjtnant Klein med et nyt Kommando og med Ordre til at arrestere Lensmanden og tre af de Bønder, der havde deltaget i Affæren. Heller ikke denne Gang traf man imidlertid Ole Hofdejord, som i Mellemtiden havde faaet Færten af, at der blev søgt efter ham af Militæret; han var ude af sig selv af Harme herover og traf nu en meget dristig Beslutning. Dels paa egen Haand og dels ved Hjælp af sin Hustru lod han Budstikken gaa i Distriktet: Almuen skulde, bevæbnet med Geværer, Dolke, Økser og Stokke samle sig paa hans Gaard.

Da dette var sket, marcherede man herfra under Lensmandens Anførsel over til Kaptajn Nægler's Kvarter. Ved Ankomsten her til spurgte Kaptajnen Lensmanden, om han og hans Folk var kommet for det gode eller det ondes Skyld, hvorpaa Svaret lød: som Kaptajnen selv vilde have det. Nægler sagde hertil, at hvis man kom for det gode, kunde man jo nedlægge Vaabnene, men Lensmanden bedyrede med en Ed, at det skulde aldrig ske, idet han tilføjede, at Kaptajnen ved at udstede Arrestordre mod ham havde handlet ikke som en Kaptajn, men som en anden ....., at han ikke forføjede sig fra Kvarteret med Almuen, før Kaptajnen gik ind paa det, han — Lensmanden — ønskede, og at han, hvis Kaptajnen paany tog Sagen op og vilde arrestere ham, inden 24 Timer atter vilde samle Almuen og lade den tage Affære.

Lensmanden spurgte de forsamlede, om man vilde gøre dette og staa enigt sammen med ham, hvilket besvaredes med et fuldstemmigt Ja. Til en af Nægler's Korporaler, *Børge Halvorsen*, der forsøgte at opponere mod Overgreb, sagde Lensmanden, at hvis han ikke holdt sin Mund, vilde han lade ham kaste ind blandt Almuen, som nok skulde sønderrive ham. Situationen var i det hele meget faretruende, og under disse Omstændigheder maatte Kaptajnen, der kun havde 6 Mand hos sig, til disses og sin egen Sikkerhed, simulere og lade som om han gik ind paa, hvad Lensmanden forlangte, hvorpaa alle de forsamlede drog bort, idet de som Haan mod Kaptajnen affyrede deres Geværer i Luften.

Ole Hofdejord havde ved at rejse Almuen paa egen Haand, og tilmed mod Militæret, gjort sig skyldig i en yderst grov For-

seelse — selv undskyldte han sig med, at han mente paa den Maade at kunne faa Fred med Kaptajnen — men ikke desto mindre gik der — paa Trods af en fra Slotsloven udgaaet kgl. Ordre om Undersøgelse — baade Aar og Dag, uden at der kom nogen Afgørelse i Sagen, og naturligvis er Forholdet mellem de stridende Parter, der jo boede i samme Sogn, ikke blevet bedre i dette lange Tidsrum. Den 6. August 1722 indtraf en ny, afgørende Episode. Kaptajn Nægler's Næstkommanderende, Premierløjtnant *Hegermann*, der forøvrigt havde kæmpet ved hans Side ved Marstrand, kom da til Lensmanden for paa Nægler's Vegne at tale med ham om et Pantebrev, som Nægler vilde indløse, og han bad Ole Hofdejord om at komme over paa Kaptajnens Gaard.

Hofdejord kom ogsaa, ubevæbnet, og gik ind i Stuen til Kaptajn Nægler, hvem han traf alene og iført Nattøj. Aldrig saa snart havde imidlertid de to mødt hinanden, før de kom i det voldsomste Ordskifte. Det gik med det samme over til Tumult og Disput, Lensmanden brugte Ukvemsord og trak sin Kniv, og Nægler greb et Par Pistoler, hvormed han affyrede to løse Skud lige i Ansigtet paa sin Modstander, saa denne var helt sværtet af Krudtrøg og troede, han var »skudt blind«, hvad dog ikke var Tilfældet. Nu kom ogsaa Premierløjtnant *Hegermann* til, og han trak — efter hvad han selv forklarede, for at beskytte Nægler mod yderligere Voldshandlinger, efter Lensmandens Udsagn: paa Kaptajnens Ordre — sin Sabel, og huggede af al Kraft løs paa Ole Hofdejord, der blev saaret i Hovedet og paa Armene; med Lensmandens egne Ord: »foranførte Lieutenant ..... hug mig 13 dødelige Saar udi Hovedet og paa Lemmerne og endelig ved det fiortende Hug, afhug mig, som værgeløs Mand, fra Begyndelsen til Ende og uden Ringeste Modstand min venstre Haand, saa den faldt til Jorden.«

Naturligvis var denne Episode yderst alvorlig for de tre, der havde deltaget i den. Der blev ved kgl. Ordre af 26. Oktober 1722 nedsat en Kommission, bestaaende af fire Medlemmer: Oberst *Schlanbusch*, Justitsraad *Braunmann*, Oberstløjtnant *Rappe* og Vicepræsident *Wium* til nøje Undersøgelse af hele Striden mellem Kaptajn Nægler »ved Oberst Frølich's Regiment« og Lensmand Ole Hofdejord. Den blev taget op fra først til sidst, og der blev truffet Afgørelse om alle Skyldspørgsmaal.

Overfaldet paa Soldaterne paa Ole Tubaas' Gaard maatte Hofdejord bøde for med store Erstatninger og Bøder, og de tre Bønder, der havde hjulpet ham, idømtes Volds-Bøder. Ogsaa Episoden i Kaptajn Nægler's Kvarter blev Ole Hofdejord gjort ansvarlig for. Ved at lade Budstikken gaa uden Øvrighedens Viden og Vilje, »en næsten uhørt Handling af meget farlig Konsekvens«, havde han overtraadt Forordningerne af 31. Maj 1690 og 26. Marts 1707 og kondemneredes til 3 Aar paa Bremerholm; hans

Kone, der havde tilstaaet at have ladet Budstikken gaa, idømtes en høj Bøde til den kgl. Kasse. To Soldater af Kaptajn Nægler's Kompagni, *Halvor Johansen* og *Kertil Svenningsen*, der havde været med i Optøjerne ved Kaptajnens Kvarter, dømtes til at løbe Spidsrod 12 Gange gennem 300 Mand, og Løjtnant Klein, som, da han ikke kunde finde de 3 Bønder, der havde overfaldet Underofficererne, i Stedet havde arresteret deres Koner og Børn uden at have faaet Ordre dertil, dømtes for slet Konduite til at betale 2 Maaneders Gage til Enkekassen.

Af Sagens Hovedpersoner var Kaptajn Nægler uden Tvivl den, der slap lettest ud af Affæren. Episoden med Almuen og Demonstration frikendtes han for Skyld i. Om det sidste Sammenstød mellem ham og Ole Hofdejord hedder det derimod i Kommissionsdommen [der er affattet paa Tysk], at der ikke foreligger »retmæssigt Bevis, men dog stærke Præsumptiones« for, at Kaptajnen har søgt at kalde Lensmanden til sig for at hævne sig paa ham for det mellem dem passerede. Da det imidlertid var klart oplyst, at Kaptajn Nægler i sit Logis to Gange med sin Pistol havde skudt Lensmanden i Ansigtet med løst Krudt, dømtes han til at betale 4 Maaneders Gage til Kvæsthuset og til at sidde 2 Maaneder i Arrest. Premierløjtnant Hegermann, der huggede Hofdejords Haand af, undskyldte sig som nævnt med, at han havde angrebet Lensmanden for at beskytte Kaptajnen, men denne Undskyldning kunde Kommissionen ikke godkende, da Lensmanden havde været ubevæbnet. (Kaptajnens Paastand om, at Hofdejord havde trukket sin Kniv, var af denne imødegaaet med Ed.) Hegermann dømtes derfor fra sin Charge og maatte afgaa fra Hæren. (Han tilpligtedes at aflægge Ed paa, at han ikke paany vilde engagere sig med Hs. kgl. Majestæt, men ansattes dog senere atter i Tjenesten.) I Fællesskab dømtes Kaptajnen og Lensmanden til at betale 50 Rdl. til Krigsprocureuren og 20 Rdl. til Protokolliesterne.³

Da Ole Hofdejord var helbredet, rejste han til København for at klage sin Nød for Kongen, og han opholdt sig i Staden, da Kommissionen i Maj 1723 traf sin Afgørelse. Denne var han meget misfornøjet med og skrev flere Gange til Kongen med Bøn om at faa Sagen nærmere uddybet. Det er muligt, at Hofdejord, som det et enkelt Sted findes anført, ved personligt Foretræde hos Kong Frederik den Fjerde, har faaet Lejlighed til at vække dennes Medfølelse og maaske endogsaa derigennem faaet udvirket visse Ændringer i Kommissionsafgørelsen. Det fortælles, at Hofdejord virkelig skal have opnaaet Audiens hos Kongen, der kun kendte Affæren gennem militære Beretninger og derfor var ham ilde stemt. Han blev af Majestæten modtaget med Ordene: »Er Du der, Blodhund, som hidser Bønderne paa mine Soldater!« Bonden

blev roligt staaende, rakte sin Armstump frem og svarede: »Se, saaledes behandler Soldaterne Dine stakkels Bønder!« Kongen blev helt forfærdet og udbrød: »Gud bevares, hvilken Straf forlanger Du over Ugerningsmanden!« Hvortil Ole Hofdejord skal have svaret: »Ingen anden, end at han flyttes til et andet Kompagni.«⁴ Hvorom alting er: Sit Ønske om Nægler's Forflyttelse fik han i hvert Fald opfyldt; den 6. September 1723 blev Elias Nægler, idet Hofdejord-Affæren udtrykkeligt angives som Grund, forsat fra 2. til 1. smaalenske Regiment.

Ved denne Afgørelse, der sikkert for begge Parter var den bedste, var Affæren utvivlsomt definitivt afgjort og opgjort for Nægler's Vedkommende. Man hører den ingensinde senere berørt, naar han omtales; han avancerede betydeligt længere frem i Graderne og fik sluttelig det smukkeste Vidnesbyrd af sine Overordnede, da han efter et langt Livs Tjeneste i Rækkerne indsendte Ansøgning om Afsked. Det er saaledes sikkert berettiget at sige, at Hofdejord-Affæren ikke paa nogen Maade kom til at skade Elias Nægler, da den først var bragt ud af Verden.

Ved Forflyttelsen i 1723 rykkede Nægler over paa den anden Side Christiania Fjord, idet han som nævnt kom til Tjeneste ved 1. smaalenske nationale Infanteriregiment, som fra 1720 havde Stabskvarter paa Ellinggaard ved Frederiksstad; det opløstes 1789 og har saaledes intet direkte at gøre med den Afdeling, der indtil nu har haft Garnison i Byen under Navn af Østfold Infanteriregiment No. 1. Ved 1. smaalenske Infanteriregiment blev Nægler Chef for Idde Kompagni, en Kommando, han beholdt ogsaa efter den 21. November 1735 at være blevet karakteriseret Major, og som han forøvrigt beklædte indtil sin Afgang fra Hæren.

Da Elias Nægler ikke var knyttet til nogen hvervet Afdeling, men derimod til en af de nationale, har han næppe boet i nogen Garnisonsby. Det var Skik, at det nationale Fodfolks Officerer boede i deres Kompagniers Distrikter — mange af dem havde Bolig paa Kronens Gaarde — og Nægler har da utvivlsomt haft sit Hjem et Sted paa Landet i Frederikshald-Frederikstad-Egnen, fra hvilket Omraade, Egnen omkring og Nord for Idde-Fjorden, Kompagniet fik sit Mandskab. I 1748 maa han uden Tvivl have boet i Raade Sogn Nord for Frederikstad, thi i en Skrivelse fra dette Aar opføres som adelig Familie i Raade Sogn: »Oberstløjtnant Elias Nægler med sin Frue Anna Barbra Petersen«. Det er ikke umuligt, at han kort efter er flyttet ind til Frederikshald — selve Fæstningen har han dog aldrig haft Tilknytning til — idet Skrivelser, hidrørende fra ham to Aar senere, i 1750, til Stadhed dateres fra denne By; noget sikkert kan dog ikke sluttes heraf, idet han f. Eks. ogsaa ses at have afsendt et Par Breve fra

Moss, der vel, medens han boede i Raade, har været hans nærmeste Købstad.

Elias Nægler, der sikkert først umiddelbart før Fredsslutningen i 1720 har indgaaet Ægteskab, fik efterhaanden en meget talrig Familie. Ved hans Udnævnelse til karakteriseret Major i 1735 anføres det, at han paa dette Tidspunkt havde ialt 11 levende Børn. I den ovenfor citerede Skrivelse fra 1748, efter hvilken Nægler havde sit Hjem i Raade Sogn, fortælles ogsaa om hans Familieforhold; otte Børn lever, nemlig en Søn, Løjtnant ved Oberst Mangelsens Regiment (Løjtnant *Joh. Didr. Nægler* ved 2. Trondhjemske Regiment), *Jeremias Nægler*, Løjtnant ved Grenaderkorpset i København, »2 smaa Sønner hiemme hos sig, hvoraf den ene er meget skrøbelig, idet hans Ryg er brudt af en Siugdøm«, samt 4 voksne Døtre, »der er hjemme« og saaledes formentlig var ugifte. Ved Elias Næglers Død anføres det, at han foruden af Hustruen overleves af syv Børn, hvoraf de tre Sønner alle var Officerer (om disse, se nedenfor). Tre af Døtrene nævnes ved denne Lejlighed ved Navn, nemlig: *Anna Margrethe*, *Susanne Cathrine* og *Johanne Elisabeth*; den fjerde Datters Forbøgstaver, W. M., findes anført i en af Skrivelserne vedrørende Pensionen.

Naar Elias Nægler og hans Familie, som nævnt, i Skrivelsen fra 1748 omtales som adelig, er der hermed sikkert ment det Adelskab, han som Officer i Hæren automatisk besad efter de Forordninger, der bestemte, at Embedsmænd og deres Børn skulde holdes for lige med Adelen. Nægler ses heller aldrig at have betegnet sig »von« eller »de«, hvilket derimod hans Efterkommere gjorde, indtil disse Titulaturer afskaffedes for Officerers Vedkommende; dog havde han et Segl, som i to lidt forskellige Udgaver er bevaret paa de Skrivelser fra ham, der findes i Arkiverne. Det viser i Hovedskjoldet tre staaende Nelliker. Ogsaa Sønnerne og Sønnesønnen, Kaptajnvagtmesteren, samt dennes mandlige Efterkommer, anvendte dette Vaaben, der dog i Tidens Løb varieredes noget. Ved Generalmajor, Kammerherre M. B. Næglers (se nedenfor) Udnævnelse til Storkors af Dannebrog valgte denne det gamle Slægtsvaaben til Anbringelse paa Storkorsskjoldet i Frederiksborg Slotskirke. Det saa da saaledes ud: Tre stiliserede røde Nelliker, baaret af tre opretstaaende grønne Stængler med hver to grønne Blade i hvidt Skjold; paa Skjoldet Trallehjelms en face med 5 Traller, Hjelmtegn en stiliseret rød Nellike som i Skjoldet; den flettede Hjelmkrans og Hjelmlædet rødt og hvidt.⁵ — Et andet Segl synes i et enkelt Tilfælde at være anvendt af et Medlem af Slægten Nægler; det viser i Skjoldet tre Nagler, hentydende til Navnet, og en med franske Liljer belagt Sparre.⁶

Hele sin Tid i den norske Hær gjorde Elias Nægler Tjeneste ved de nationale Afdelinger, hvis Mandskab var udskrevet, og

som i Fredstid kun indkaldtes til Øvelse nogle Dage af Aaret. Den 27. Januar 1738 blev han Sekondmajor og 5. Maj 1740 Premiermajor, idet han samtidig ansattes til Tjeneste ved Regimentsstaben; endelig forfremmedes han 30. December 1743 til Oberstløjtnant og var ogsaa som saadan baade Kompagnichef og tjenstgørende ved Regimentsstaben.

Fra Aaret 1750 findes bevaret et Par Breve fra hans Haand. Det ene, som han selv har skrevet paa tysk til Overkrigssekretariatet, er en Anbefaling af Sønnen, Løjtnant J. D. Næglers Ansøgning om at maatte blive forflyttet til et af de ny oprettede Dragonregimenter eller at faa tillagt Premierløjtnants Karakter. Det andet, der ikke er skrevet med hans Skrift, men naturligvis undertegnet af ham, er udfærdiget paa Dansk og indeholder en Bøn til Overkrigssekretæren, General *Lerche*, om at maatte blive udnævnt til Kommandant paa Frederikssten Fæstning. Det lyder saaledes:

»Ved salig Hr. General Major *Stuarts* dødelige Afgang understod jeg mig i allerdybeste Underdanighed at bede Hs. Kongl. Majest. at conferere mig Friedrichsteens Comandantskab, og da deres Excellence sidst bearede dette Sted med deres høye Nærværelse havde de den Naade for mig og tillod, at jeg ved forefaldende Vacance maatte atter derom indsende min allerunderdanigste Supliqve. Naadige Herre, paa dette Løfte tager jeg mig i dybeste Soumission den Frihed nu da General-Lieutenant og Comendant *Beenfeldt* ved Døden er hiemkaldet, at implorere deres Excellence ved deres Høystformaaende assistence at see mig med denne Charge benaadet allerhelst da det tilforn altid har været en Obrist-Lieutenants Post og jeg gierne vil antage det med samme Gage, som jeg for nærværende Tiid nyder, naar jeg derved, da Alderen og Svagelighed, med en talrig Familie kand komme i rolighed.«

Elias Næglers Ønske om at blive Frederiksstens Kommandant gik ikke i Opfyldelse; Aaret efter, i 1751, udnævntes *K. F. Reichau* i Embedet. Nægler passede fremdeles sin gamle Post og tjente som Oberstløjtnant i 11 Aar, indtil han den 11. September 1754 fik sin Afsked i en Alder af 68 Aar. Man havde ikke dengang nogen egentlig Pensionsordning, men benyttede sig af, at kvalificerede Folk altid var parat til at købe Embedsstillingerne af dem, der sad i dem og ønskede at trække sig tilbage. Og et saadant Ønske forelaa netop fra Næglers Side, ikke mindst vistnok af økonomiske Hensyn: Han vilde afvikle de Forskud, der var ydet ham af Statskassen, klare sin Gæld og se at komme i »rolige Forhold«, som han udtrykte det. Han skrev da til Kongen og ansøgte om at maatte faa sin Afsked; i Brevet, der er dateret Frederikshald den 6. April 1754, hedder det bl. a.:

»Allernaadigste Konge. Jeg har haft den Löcke og Naade udj 46 Aar og staaet udj Deres Kongelig Mayestets og Høyløvlige for faders Krigstjeneste med de danske Tropper i Ungarn, Tyskland og inden Riiget, og i al den

Tiid beviist min allerunderdanigste Zele og Troeskab, og nu upaaklagelig Condevite, hvorpaa ieg til beviis känd anføre det mig ved Marstrands erobring med deelte Naade Tegn, for hvilket Sted ieg og er bleven Bleseret.«

Han skildrer videre, hvorledes han siden sit Ægteskabs Indgaaelse »altid har været med en stor og talrig famellie af Børn belastiget, og for samē at edocere er geraaden udj skyld«, siger, at han er bange for, at Døden skal overfalde ham pludselig, nævner den Kredit, der fra forskellig Side er givet ham og siger sluttelig, at han er med sin Hustru »og 8 levende Børn geraadet udj den allerdybeste Armod, for dette at forekoñe, har jeg taget min Tilflugt til min allernaadigste Konges høye og naadige Throne, at mig allernaadigst maatte vorde tillatt min Charge og Compagnie« — — — at maatte afstaae.

Hans Regimentschef, General *Sehested*, anbefalede paa det bedste hans Ønske om Afsked. »Obristlieutenant Nægler er,« siger han, »en Officer, som i lang Tiid fult Krigen og Krigstienesten, stedse opført sig som en retskaffen og ære-kiær Soldatt ..... nu, formedelst en talrig uforsørget Familie, lever i ret beklagelige og fattige Omstændigheder«. Generalen slutter med at indstille, at han afskediges som ønsket som »Belønning for hans lange og tro Tjeneste«. Elias Nægler lægger selv ikke Skjul paa, at hans økonomiske Forhold var meget daarlige, og han anfører, som det fremgaar af hans egne Skrivelser, sin store Familie som Grund. Det maa imidlertid ikke overses, at han sikkert hele sit Liv har siddet med meget smaa Indkomster, thi den norske Hærs Befalingsmænd var paa den Tid — de allerhøjeste undtaget — yderst daarligt lønede, og hertil kom, at Skatterne i længere Perioder var saa trykkende, at de kunde stige til helt op imod en Tredjedel af Indkomsten. Det har saaledes sikkert langtfra været noget isoleret Tilfælde indenfor den norske Officersstand, naar Elias Nægler økonomisk sad i det, som han gjorde.

Nægler fik Tilladelse til at afstaa sin Plads pr. Akkord, som det hed. I Aftalen staar, at han skal have 3000 Rdl. straks og 250 Rdl. i Pension; dette sidste Beløb skal udredes af Oberstløjtnant *Peder de Seve* og Sekondmajor *Joh. Hübner Holst*, medens Udløsningssummen skal betales af Kaptajn *Casimir Wilhelm Brackel*, Kaptajnløjtnant *Hans Henrik Wærenskiold* og Fændrik *Poul Arctander*, samt Underofficer *Jens Birck*, formentlig de Personer, der har været interesseret i den ved hans Afsked fremkaldte Oprykning. Formelt var hans Afsked i Orden den 18. September 1754.

Elias Nægler overlevede sin Afgang fra Hæren i halvfjerde Aar. Hans sidste Tid blev ikke lettere, han fulgtes fremdeles af svære økonomiske Vanskeligheder, og personlige Sorger ramte ham, ganske særlig Sønnen *Kay Ditlev Næglers* udsvævende Levned, der

kastede en Skygge over Familiens gode Navn. I Februar 1758 afgik den gamle Oberstløjtnant ved Døden; i Referatet til Kongen om Enkens Pension, der blev ialt 80 Rdl. af de norske Kasser, staar hun opført som »Die Witwe des verstorbenen zuletzt ausser diensten gewesen und in gar vielen Jahren vorher in Norwegen gestandenen Obrist Lts. Nægler der sich sein Todt über die schlechte Conduite seiner jüngsten Sohn zugezogen, und seine Frau, die nur kleine Pension nach Einschüss geniesst, mit 4 unversorgten Töchtern hinterlassen hat gestalt sie kaum so vermögend den Mann begraben lassen zu können.«

Efter at have taget sin Afsked fra Hæren flyttede Elias Nægler til Slesvig. To Breve, han — med rystende Haand — har skrevet til Overkrigssekretæren, i April 1756 om Sønnen Kay Detlevs Forfremmelse, i Juli 1757 om dennes ulykkelige Forhold, er dateret herfra; fra disse Egne stammede jo Elias Næglers Hustru, og maaske kan man heri finde Grunden til, at Nægler har villet nyde sit Otium her, saa fjernt fra de Egne, hvor Størstedelen af hans Livsgerning faldt. Ogsaa efter hans Død er hans Familie blevet i Slesvig. Da Enkens Pensionsforhold skulde ordnes, boede hun fremdeles i Slesvig, hvortil den Pension, der tilfaldt hende af Krigshospitalskassen, dirigeredes, og det samme var Tilfældet med den ekstra Pension, der Aaret efter tildeltes Ægteparrets fire ugifte og uforsørgede Døtre.

2. Slægtled.

Oberstløjtnant Elias Næglers Sønner med Anna Barbara Petersen.

A. Kaptajn *Johan Didrik Nægler*, Oberstløjtnant Elias Næglers ældste Søn, vides der ikke meget om udover hans militære Data. Han var født 7. December 1719 og indtraadte som ungt Menneske som Underofficer i Faderens Regiment, 1. smaalenske nationale, hvor han i 1743 blev Sekondløjtnant ved Faderens Kompagni; Aaret efter blev han surnummerær Sekondløjtnant i 2. trondhjemske Infanteriregiment.

Iøvrigt formede hans militære Karriere sig saaledes: virkelig Sekondløjtnant ved s. Værdalske Komp. af 1. Trondhjemske Regiment 1747, karakteriseret Premierløjtnant ved Gagnatske Komp. 1753, virkelig Premierløjtnant smst. s. A., karakteriseret Kaptajn 1760, virkelig Kaptajn og Chef f. fanottiske Komp. 1763, for gagnatske Komp. 1766; som saadan tjente han indtil 1773, da han »dimitteredes«. Han omtales i en Indberetning som »en duelig og habil Officer, som meriterer Hans Kongl. Majest:s Naade«; af de militære Protokoller fremgaar iøvrigt, at han i 1761 giftede sig med *Anna Maria Ellebracht*, Datter af afdøde »Lieutenant

accorderet« (afskediget) Ellebracht. Han levede efter Afskeden i Rendsborg. Søn: se 3. Slægtled.

B. Oberstløjtnant *Jeremias Nægler* var den næstældste af Oberstløjtnant *Elias Næglers* tre Sønner. Han var født i Bergen 13. Oktober 1723 og døde i Bagsværd 20. April 1804. 17. Maj 1754 ægtede han i Sct. Petri Kirke i København *Sophie Elisabeth Bruun*, født i København 7. April 1733 (døbt i St. Petri S. 9. April), død i Helsingør 22. Juni 1799, Datter af *Johan Mathias Bruun* og Hustru *Maria Christine*.

Jeremias Nægler, der bl. a. i Hærens Konduitelister betegnes som værende norsk af Nationalitet, men af »sächsische rechte (d. v. s. adelig) Familie«, indtraadte som ungt Menneske i Faderens Regiment, 1. smaalenske nationale, og avancerede gennem Underofficersgraderne til Fændrik ved onsøske Kompagni (1743). Tre Aar senere forsattes han til holstenske geworbene Infanteriregiment, der havde Garnison i København, dog med Kompagnier i Nyborg, og i 1747 til Grenaderkorpset, Gardens Tvilling-Afdeling, der ligeledes laa i København. Ved denne tjente han en længere Periode, først ved Rantzaus Kompagni, senere ved Arenfeldts, blev Sekondløjtnant 15. November 1747, karakteriseret Premierløjtnant 13. August 1753, virkelig Premierløjtnant 15. Juli 1754 og karakteriseret Kaptajn 23. April 1760.

Ved Udnævnelsen til virkelig Kaptajn 12. Oktober 1763 kom han, da Grenaderkorpset ved Nyordningen nedlagdes, tilbage til sit gamle Regiment, holstenske geworbene — der en Snes Aar senere, i 1785, omdøbtes til »Viborgske Regiment« — og her hørte han til Resten af sin Tjenestetid. Som Kaptajn var han Chef for 2. Grenaderkompagni, 20. Februar 1765 blev han karakteriseret Major — 3. Major ved Regimentet benævnes han et Sted —, 26. August 1778 Sekondmajor og 10. Februar 1779 Premiermajor. Den 19. August 1788 afskedigedes han med Oberstløjtnants Karakter og 500 Rdl. i Pension.

Jeremias Nægler oplevede i sin Tjenestetid i Hæren ikke saa begivenhedsrige Tider som sin Fader. Han var en vel anset Officer, noget tilbageholdende af Karakter; i de Konduitelister, der i 1763 paa Anmodning af den da nylig tiltraadte Øverstbefalende, Generalfeltmarskal *de Saint-Germain*, udfærdigedes over alle Hærens Officerer, giver *Jeremias Næglers* Regimentskommandør ved holstenske geworbene, Oberstløjtnant *Rantzow*, ham det smukkeste Vidnesbyrd.

Han siger, at *Nægler* ganske vist kun har været to Maaneder ved Regimentet, men at han kender ham personlig, og hedder det i Indberetningen, »ich weiss, dass er ein starker Haushalter ist ... niemahlen zum Trunk, Spielen oder Weitläufigkeit Lust gehabt.«

Om Næglers rent militære Forhold skriver Oberstløjtnant Rantzow: »ich habe niemahlen gehört, dass er eine schlechte Conduite gebührte, sondern jederzeit stille und einsam gelebt.« Og til Slut hedder det, at Nægler »den ganzen Tag und Nacht sich bemüht, die Compagnie in Ordnung zu bringen und zu verbessern,« og at han er elskværdig mod alle og vellidt af sine Overordnede, hvem han gør alt for at imødekomme.

Jeremias Næglers militære Forhold var saaledes de bedste. Fra hans Løjtnantsaar findes bevaret et Brev, hvoraf det bl. a. fremgaar, at ogsaa han, i hvert Fald til at begynde med, har kæmpet med vanskelige økonomiske Forhold. Det er til Overkrigssekretæren, og Nægler skriver, at han tillader sig

»at nedlægge for Drs. Excellence denne min underdanigste Supplique, at, da jeg nu fra Aaret 1736 har havt den Naade at staae udi Deres Majestæts Krigstieneste som Under- og Oberofficier ved 1ste smaaleenske og Holsteenske Geworbne Regimente, samt fra Aaret 1747, udi Drs. Maj. Grannadier Corps som Fændrich og Second Lieutenant og jeg nu finder mine Omstændigheder saadanne, at jeg ikke seer mig i Stand til at bestride de svære Depences, som Mundering og de dertil hørende Requisita udfordrer, men jeg endnu for samme stikker i en Slags Vidtløftighed formedelst at Lycken icke har været saa gunstig at forunde mig Midler. Saa i Fortrolighed til Deres Excellences Høy berømte Naade, fordrister jeg mig i dybeste Soumission at giøre Ansøgning om det, formedelst den andensteds avancerede Obrist-Lieutenant Sibberens Afgang udi det 1ste Smaalænske Regimente Vacante Compagnie under Hans Excellence Hr. Generallieutenant Hvidtfeldts Comando, at mig samme allernaadigst maatte vorde confereret, hvilket var mig saa meget mere ønskeligt, da min Fader har den Naade at staae udj samme Regimente som Obrist-Lieutenant. Da jeg, om hand skulde frafalde, kunde være i Nærværelse at bevise min Moder og fattige Sødskende den tilbørlige Pligt og Assistance.«

Denne Ansøgning blev dog ikke imødekommet. Omkring 1754 ægtede Jeremias Nægler som nævnt *Sophie Elisabeth Bruun*, født i København 1733. I dette Ægteskab fødtes, ligesom i Faderens, mange Børn, af hvilke dog ialt kun tre levede. De fem første døbtes i Københavns Garnisons Kirke (danske Menighed), og det var, bortset fra den nærmeste Familie, næsten udelukkende Militære, der stod Fadder: Kaptajn *J. H. Wiegant*, Generalmajor *Kaltenborn*, Major *Grevenkop*, Oberst *Giese*, Oberst *Defevre*, Kaptajn *Zülow*, Major *Werenschild*, Oberst *Ahrenstorf*, Oberst *Morath*, Major *Waldow* (senere St. St. Blichers Fadder), o. s. v.

Jeremias Nægler har været en Mand med Interesser, ogsaa udover sin rent militære Metier. Saaledes dyrkede han med Iver Musikken; han spillede, i Overensstemmelse med Tidens store musikalske Mode, Fløjte, og komponerede vistnok ogsaa en Del Smaating for dette Instrument. En af hans gamle Nodebøger, en Slags haandskreven Fløjteskole, i Læderbind og med hans kronede Navnetræk, er opbevaret, og paa det sirligt dekorerede Titelblad,

der ogsaa bærer det Nægleriske Vaabens Hovedtræk, har han egenhændigt prentet følgende lille versificerede Hyldest til Musikken:

»Musiquen er min Tidsfordriv
Men jeg har deel i dette Liv.
Musiq slaar hen Melancholie
I Veyret som Pedanterie
En roesom Lyd Musiquen har
Jeg derfor mig deel deri taer
Hver kand fornøyes ved sit værtd
Mig andstaaer bedst en god Concert.«

Verset har Jeremias Nægler skrevet i 1754, som ung Premierløjtnant ved Grenaderkorpset, og iøvrigt samme Aar som Portrættet af ham (ligeledes af Dykman) blev malet.

Den længste Del af sin Tjenestetid maa Jeremias Nægler have garnisoneret i København, i visse Perioder dog maaske med Tjeneste ved Garnisonen i Helsingør. I 1775 gik Jeremias Nægler Afdeling, holstenske geworbne Infanteriregiment til Viborg, da det fremtidig skulde have sit Mandskab fra denne Egn, og ogsaa her kom han saaledes til at garnisonere en Aarrække, fra 1775 til han i 1788 tog sin Afsked.

I Viborg var Jeremias Nægler en Periode Grundejer. Ved Auktion i Generalmajor *v. Scholtens* Dødsbo købte han 21. Juni 1787 Gaarden ved Siden af den gamle Katedralskole, paa nordre Hjørne af Sct. Mogensgade og Nytorvgyde, en smuk Ejendom, der har meget gamle Kælderpartier, og som indtil 1927 bl. a. anvendtes til Kommunekontorer. Her boede Jeremias Nægler med sin Familie ogsaa efter at have taget sin Afsked.

Maaske er han senere flyttet til Helsingør, hvor han jo paa det Tidspunkt havde sin eneste Søn boende; i Sundstaden døde i hvert Fald Jeremias Nægler Hustru i 1799, og hun begravedes ligesom sin Mand, der døde i Bagsværd i 1804, paa Sct. Johannes Kirkegaard ved Sct. Olai Kirke. Her er Graven forlængst sløjft, men Gravstenen over det gamle Officersægtepar har man af historiske Hensyn bevaret; den er flyttet ud paa den nye Kirkegaard, hvor den har sin Plads i en lille Beplantning umiddelbart til højre for Hovedindgangen. Stenens Indskrift er saa karakteristisk for Tiden, at den skal hidsættes her. Den lyder saaledes:

»Ungdom, Skjønhed, Rigdom, Høihed, forsvinde som Lynets Blink. Men kvindelig ægteskabelig Moderlig Nøysom Huuslig Dyd, De omlyse denne Grav og opreise et varigt Minde Fru Sophie Elisabeth Obrist-Lieutenantinde Nægler, Fød Bruns, I 76 aarig Ægte Felles og eneste Søns og Tvende Døttres Taknemmelige Barm. Hun fødtes i Kiøbenhavn 7. April 1733 og døde i Helsingør den 22. Junii 1799 I 66 Aars Alder.

Hende fulgte i Døden Den lige saa sjældne Ægtemand Obrist-Lieutenant Jeremias Nægler Fød i Bergen den 13. Oktober 1723 Død i Bagsværd den 20. April 1804 Udmærket Ved Kristelige, huuslige og Embedsdyder I Religions og Sædernes misligste Tiider.«

Ved Oberstløjtnant Jeremias Næglers Død fremkom i Adresse-avisen⁷ et Minde-Avertissement, mindst lige saa tidstypisk som Gravskriften. Ordlyden var følgende:

»I Jordens Gjemme hviler: Jeremias Nægler, Oberst Lieutenant af Infanteriet. Livets Engel rakte ham den 13. October 1723 til Tidens Uroe og Møie, Dødens Engel kaldte ham den 20. April 1804 til Evighedens Fred. Som Menneske og Kristen var han blid i Adfærd, mandig i Daad, Sædernes Reenhed, ædel Gavnelyst udmærkede hans Vandel, uhyklet Fromhed prydede hans Hierte. Derfor væde Barne Barns Børn hans Urne. Derfor sukke ædle Hierter ved hans Savn. Men Dydens Savn er Udødeligheds Hukommelse.«

Meget af det, der indeholdes baade i Gravskriften og dette Avertissement, er naturligvis stereotype Vendinger og Floskler, der brugtes ved alle slige Lejligheder, men tilbage bliver dog nok visse Realiteter, som siger et og andet om den gamle Oberstløjtnants Personlighed.

Jeremias Nægler overlevedes af sin eneste Søn, den nedenfor omtalte, senere Kaptajnavgtmester, Oberst *C. L. D. Nægler*, samt af to Døtre. Den ældste af disse, *Maria Christine* (døbt 21. Februar 1755 i Garnisons Kirke i Kbh., død 23. Januar 1827), ægtede i 1772 daværende Løjtnant, senere Kaptajn i Marinen *Peter Christian Schønning*, født 18. Maj 1732, død 7. August 1813, hvem i 1781 den lige saa sjældne som sørgelige Skæbne: at blive kaseret, overgik, som Følge af hans Kommandoføring i den ulykkelige Affære ved Saba 19. December 1780.⁸ Den yngste af Døtrene, *Christiane Barbara*, f. c. 1770, var ugift og boede ved Folketællingen 1801 hos Søsteren og Svogeren i Bagsværd; det var vel ogsaa under et Besøg her, at Oberstløjtnant Jeremias Nægler døde.

C. Løjtnant *Kay Detlev Nægler*, Oberstløjtnant Elias Næglers yngste Søn, fik en sørgelig Skæbne og blev, som allerede tidligere nævnt, i alleregentligste Forstand Familiens sorte Faar, hvad Faderen tog sin Død over uden dog at opleve hans sidste og alvorligste Meriter.

Sin Soldatertid begyndte Kay Detlev Nægler ligesom sine Brødre ved Faderens Regiment, 1. smaalenske nationale, i hvilket han som Sergent gjorde Tjeneste ved det af Elias Nægler kommanderede Kompagni. Fra 1754 er bevaret en Skrivelse fra Broderen, Jeremias Nægler, der paa hans Vegne beder om, at han maa blive udnævnt til Fændrik ved Grenaderkorpset, i hvilket han jo selv tjente som Løjtnant, et Andragende, der dog kun blev imødekommet for saa vidt som Kay Detlev Nægler forflyttedes til Hovedstaden, men til en af de andre københavnske Afdelinger, Falsterske geworbne Infanteriregiment, ved hvilket han den 11. September 1754 blev Fændrik; to Aar senere blev han Sekond-

løjtnant, idet han 8. December 1756 udnævntes til »virkelig« Sekondløjtnant efter i et halvt Aars Tid at have været karakteriseret.

Men i København ramte Ulykken Kay Detlev Nægler, hans Levned blev mere og mere vidtløftigt og udsvævende, og hans Fremtid i Hæren var stærkt truet. Han fik tidligt paa Aaret 1758 en Dom »wegen seiner ausschweifenden und niederträchtigen Auf-führung«, som han dog benaadedes for; hans anden Broder, Premierløjtnant Nægler i Trondhjem, siger i et Brev: »Efter min ulykkelige Broder Key Detlef Nægler har mødt kongelig allernaadigst Benaadning for sine i Kiøbenhavn begangene Malversations, og mand skulde have formodet, at han havde gaaet i sig selv og ændret sig — —.« Dette gik dog desværre ikke i Opfyldelse.

Paa en Rejse til Norge — antagelig har det været Meningen at forsætte ham til en af Afdelingerne her — gik det atter Kay Detlev Nægler skævt, og denne Gang var hans Forseelse slet og ret Tyveri. Paa Vej fra Christiania til Trondhjem stjal han i et Gæstgiverhus to Sølvbægre, og desuden stjal han 50 Rdl. fra Amtskriverens Fuldmægtig i Trondhjem, som han rejste sammen med. For dette sidste Tyveri blev en Bonde, der havde transporteret Fuldmægtigens Kuffert, arresteret og, hedder det »Bonden for at bevise sin Uskyld og fralægge sig denne Skam og Skade, kommer derved ald Næglers grove og for saa et ungt Menneske usalige Malversations for Lyset.«

Oberst *Eppingen* i Trondhjem, der tog sig af Sagen, siger, at Nægler overfor ham har tilstaaet sine Tyverier, og han blev derefter indsat i Fængslerne paa Munkholmen. Hans Broder, Løjtnanten i Trondhjem, der stiller sig tvivlende overfor Beskyldningen, beder gennem Oberst Eppingen om, at »denne hans ulykkelige Broder maatte bortsendes enten til Ost- eller Westindien (som menig Soldat), hvorved Familiens reputation kunde conserveres, thi hans Venner frygter og er alle bange, at hand skulde komme under Justitiens Hender.« Og denne Bøn gav Oberst Eppingen i Indberetningen til Over-Krigssekretæren sin anbefaling, idet han henstillede, at man undgik Forhør og Krigsret af Hensyn til hans »brave og gamle Fader, Obrist Lieutenant Nægler«.

Men inden man naaede saa vidt som til at ordne Kay Detlev Næglers Deportation til en af Kolonierne under fjerne Himmelstrøg, skete det ganske uventede, at det lykkedes ham at flygte fra Munkholmen. Hvorledes dette kan være gaaet til, ved man ikke, kun vides, at Nægler er undvejet i Selskab med en Slave (Tugthusfange), *Hans Riber*, og ingen af dem lykkedes det senere at faa fat paa. For deres Vogtere blev deres Flugt en ubehagelig Sag, og en af dem, *Fændrik I. L. Europpidan*, blev der rejst Tiltale imod; han maatte Aaret efter forlade Hæren. Om Kay Det-

lev Næglers senere Skæbne er intet overleveret, men umuligt er det vel ikke, at han er naaet ud af Riget og maaske senere gaaet i fremmed Krigstjeneste.

3. Slægtled.

A. Kaptajn Joh. Didr. Næglers Søn med Maria Ellebracht.

Kaptajn Joh. Didr. Næglers og Maria Ellebrachts Søn, Stabsmajor *Elias Nægler*, fødtes i Tingvold Præstegæld i Norge 23. November 1764 og kom 14 Aar gammel paa Landkadetakademiet. Han var en Tid ude af Tjenesten paa Grund af Svagelighed, men kom ind igen og tjente først (fra 1786) som Fændrik ved 3. trondhjemske nationale Infanteriregiment; senere kom han til 2. trondhjemske nationale Infanteriregiment, hvis gagnatske Kompagni han i 1802, ved sin Udnævnelse til Kaptajn, blev Chef for. Fra 1810 var han Stabsmajor, senere Oberstløjtnant og Bataillonskommandør. Han var Ridder af Dannebrog; ved Adskillelsen i 1814 forblev han i den norske Hærs Tjeneste og døde 31. December 1828 i Trondhem. 29. Juli 1794 havde han i Sletten Kirke paa Hitteren ægtet Jomfru *Marthe Johanne Riber*, f. 1770, der døde i Trondhem 30. Januar 1851.

B. Oberstløjtnant Jeremias Næglers Søn med Sophie Elisabeth Bruun.

Oberst *Carl Ludvig Didrik v. Nægler*, Kronborgs mangeaarige Kaptajnvagtmester og Slotsforvalter, var født i København 1766 (døbt i Garnisons S. (d. M.) 17. April 1766) som Søn af ovennævnte Oberstløjtnant Jeremias Nægler og Hustru, født Bruun, og han døde i Helsingør 27. Februar 1844. 14. December 1792 ægtede han paa Kronborg *Hélene Marie d'Aubert*, født i København 28. August 1772, død i Helsingør 23. Februar 1832, Datter af Kommandant paa Kronborg, Generalmajor *F. J. X. d'Aubert* (1727—93) og Hustru *Juliane*, f. *Bang* (1748—1834).

Carl Ludvig Didrik Nægler kom som Dreng i Militærtjenesten, idet han 7. April 1774 blev Landkadet; efter endt Uddannelse forlod han Landkadetakademiet som Jagtjunker 31. December 1784. Et Par Maaneder senere, 1. Marts 1785, udnævntes han til Sekondløjtnant og sattes til Tjeneste ved Jægerkorpset Sjælland i Helsingør, den nuværende 18. Bataillon, og deltog med denne Afdeling bl. a. i den udstrakte Vagttjeneste under Fjendtlighederne med England 1788. 24. April 1789 blev han forfremmet til Premierløjtnant, men paa »havende Gage«, hvilket vil sige, at hans Løn ikke steg ved Avancementet.

Han skulde fremdeles gøre Tjeneste ved Jægerkorpset i Helsingør, og i denne By lærte han sin senere Hustru, den adelige

Frøken Helene Marie d'Aubert, at kende. Hun var Datter af den daværende Kommandant paa Kronborg Slot og Fæstning, Generalmajor F. J. X. d'Aubert, en fremragende og interessant Personlighed.⁹ Han foranledigede, at hans Svigersøn fik et fint Avancement, idet han skaffede Nægler Posten som Kaptajnvagtmester paa Kronborg Slot, og han fik tilmed forbundet den med Hvervet som Slotsforvalter; der fulgte forskellige yderligere Fordele med, som Forgængerne ikke havde haft.

Nægler overtog Embedet, der var en Slags Stabschefs-Post hos Kommandanten, den 31. August 1792, og kunde nu tænke paa at holde Bryllup med Helene d'Aubert. Det stod i Generalens Hjem paa Kronborg den 14. December 1792. De nygifte kom til at bebo Slotsforvalterboligen, der ligesom Kommandantens Lejlighed var indrettet i Vestfløjen. Til Boligen hørte en Have i selve Fæstningsanlægget, som dog senere maatte afgives mod en Have ved Nordre »Place d'armes« i Udenværkerne (mod Grønnehave). I Ægteskabet med Helene Marie d'Aubert fødtes to Børn, *Jeremias Frantz Christian v. Nægler*, f. 2. Oktober 1793 (senere Kaptajn i Art., se nedenfor), og *Juliane Sophie Emilie*, døbt 4. November 1796. Begge disse Børn døbttes i Kronborg Slotskirke, der dengang endnu ikke, som det senere blev Tilfældet, var taget i Anvendelse som Munderingskammer og Fægtesal for Slottets Garnison. Blandt Faderne, udover den nærmeste Familie, kan nævnes: Generalmajor *v. Waldau*, Kmhr. *v. Gottberg*, Kmhr. *v. Hauch*, Kaptajn *v. Berner*, Generalkonsul *Fenwick*, Konsul *Lilliendahl*, Kommandant, Oberst *Stricker*, Konsulerne *van Aller* og *Thalbitzer* og Raadmand *Estrup*.

Om de Forhold, hvorunder Nægler virkede paa Fæstningen, vides iøvrigt, at de, i hvert Fald de første Aar, ikke var særlig lette paa Grund af den temmelig daarlige Disciplin i Slottets Garnison og Vanskeligheder ved Slaveriet (Fængslerne for den Tids Tugthusfanger, Slaverne, hvoraf der fandtes en Del paa Kronborg). I 1799 overdroges der yderligere Nægler det Hverv at være øverste Tilsynsførende med Fyret, der ligesom nu var indrettet i Taarnet mellem nordre og østre Fløj. Hans Gage var ved Omordningen i 1816 400 Rdl. aarlig, hvortil kom Ret til 5½ Favnbøgebrænde fra de kongelige Skove i Nordsjælland samt fri Tjenestebolig. Til sin daglige Opvartning havde han Raadighed over 2 Oppassere, Soldater af Slottets Garnison.¹⁰

Næglers Virke var ikke udelukkende administrativt, hvilket vil fremgaa bl. a. af den Omstændighed, at han i en meget lang Aarrække havde det Hverv at kommandere den daglige Vagtparade, hvilket han først fritoges for saa sent, som da han i 1826 forfremmedes til Oberst. Ogsaa det øverste Tilsyn med Portens Aabning og Lukning paahvilede Nægler — selve Arbejdet hermed udførtes

naturligvis af Soldater, kommanderet af Underofficerer — men man gav ham ret hurtigt en Løjtnant til Medhjælp ved denne Del af Tjenesten.

Næglers rent militære Løbebane faldt iøvrigt efter hans Ansettelse som Kaptajnvagtmester og Slotsforvalter saaledes: 28. Marts 1808 karakteriseredes han som Major, 25. Januar 1816 som Oberstløjtnant og 22. Maj 1826 som Oberst. Han vendte ikke paa noget Tidspunkt tilbage til egentlig Geledtjeneste, men vedblev at beklæde Kaptajnvagtmesterstillingen, til han den 16. Juli 1840 afskedigedes paa Grund af Alder; Aaret før, den 15. Maj 1839, var han blevet udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Det var kun Stillingen som Kaptajnvagtmester, Nægler tog Afsked fra i 1840. I det kongelige Reskript af 16. Juli 1840, som meddelte ham Afskeed i Naade efter derom indgiven Ansøgning fra Capitainvagtmester-Tjenesten paa Cronborg, blev der tillige tillagt den Entledigede, »paa Grund af hans over 50-aarige, troe Tjeneste, en aarlig Pension af 500 Rbd., ligesom det fremdeles er tilladt ham at vedblive sit Embede som Slotsforvalter paa Cronborg Slot«. Det synes, som om han har varetaget denne Funktion indtil sin Død i 1844; denne averteres af Sønnen, der benævner ham »Slotsforvalter og Fyrinspecteur ved Kronborg« — ogsaa Tilsynet med Fyret har han saaledes beholdt til sin Død.

Oberst Nægler skal have været en smuk, men temmelig lille Mand, og han gik almindeligt for at være meget ejendommelig. Saaledes havde han bl. a. en stærk Tilbøjelighed til at købe alt, hvad han saa, naar det blot var billigt, og han saaledes mente at kunne gøre en Forretning dermed. Han var en chevaleresk og charmerende Mand, og i hans yngre Aar var han og hans Hustru kendte Skikkelser i det helsingørske Selskabsliv; deres Bekendtskabskreds omfattede, som ogsaa Navnene paa deres Børns Fædrene viser, baade Officerer og Medlemmer af det store internationale Handelsbourgeoisi, som paa denne Tid levede i Byen, og som deres Datter jo ogsaa senere færdedes i og giftede sig ind i.

I sine senere Aar ejede han den smukke, endnu eksisterende, men stærkt ombyggede Ejendom paa Hjørnet af Allégade i Helsingør, som han beboede, ogsaa før han i 1840 havde taget sin Afsked som Kaptajnvagtmester. Han var Enkemand i 12 Aar, idet hans Hustru allerede 23. Februar 1832 var afgaaet ved Døden efter i nogle Aar ikke at have boet sammen med ham, men hos sin Datter og Svigersøn, Konsul, Købmand *Theodor Herman Jutting*, der ogsaa boede i Helsingør, og i hvis Familiegravsted paa Helsingør Kirkegaard hun jordedes. Oberst Nægler selv døde 27. Februar 1844 og blev begravet i Familiegravstedet ved Sct. Olai Kirke; dette sløjfedes 20 Aar senere.

Fra Kaptajnvagtmester, Oberst Nægler nedstammer de Efterkommere af Slægten, der nu lever i Danmark. Paa Mandssiden uddøde Slægten herhjemme med hans Sønsøn, Hofchef, Kammerherre, Generalmajor M. B. Nægler (se nedenfor), der døde i 1890.

Kaptajnvagtmester, Oberst Næglers Datter *Sophie Emilie Juliane Nægler*, født 1796, blev i 1816 gift med den hollandske Købmand *Theodor Hermann Jutting*, f. 1786, der som ungt Menneske var kommet til Helsingør, hvor han til sin Død 1833 i Sundtoldens sidste gode Aar drev Storhandelsvirksomhed. Efter at være blevet Enke flyttede Emilie Jutting til Lübeck, bl. a. af Hensyn til Sønnen *Johan Carl Jutting*, f. 1818, d. 1883, der skulde paa Handelsskole der (han blev senere Bankdirektør i Sct. Petersborg, var gift med en dansk Dame *Dorothea (Thea)*, f. 1836, d. 1918, Datter af Admiral *J. L. Gottlieb*, og levede fra 1879 til sin Død paa sin Ejendom »Sommariva« ved Helsingør; dette Ægteskab var barnløst). Emilie Jutting, f. Nægler, kom ofte paa Besøg i Danmark, og her indgik hun paany, i 1852, Ægteskab med Kammerherre *George Alexander Berner*, f. 1793, d. 1883. Hun flyttede dog snart efter til Travemünde, hvor hun henlevede sine sidste Aar i sit Hus »Sanssoucis«, og hvor hun døde 1864. Hendes Datter af første Ægteskab, *Augusta Jutting*, f. 1819, blev i 1837 gift med *Heinrich Behrens*, f. 1804, d. 1876, af den store Bonde- og Handelsslægt B. fra Fyrstendømmet Lübeck, Købmand, senere Jernbaredirektør i Lübeck og Ejer af Badeanstalten og Planteskolerne i Travemünde; hun døde 1853. I dette Ægteskab var adskillige Børn, af hvilke en Datter *Betsy (Elisabeth)*, f. 1840, d. 1919, blev gift med den danske Læge, senere Dekan i Sundhedskollegiet, Dr. med. *Julius Christian Lehmann*, f. 1836, d. 1901; hans Børn var Amtmand over Thisted Amt *Henrik Julius Lehmann*, f. 1869, d. 1925, *Augusta Lehmann*, f. 1873, g. m. Præsident for Vestre Landsret *Bendt Simonsen Friis*, f. 1862, d. 1934, og Generalkonsul, Grosserer *Paul Adolph Lehmann*, f. 1876.

4. Slægtled.

Kaptajnvagtmester, Oberst C. L. D. Næglers Søn i Ægteskabet med Helene Marie d'Aubert, *Jeremias Frants Christian Nægler*, var født 2. Oktober 1793 og blev ligesom sin Fader, Bedstefader og Oldefader Officer. Hans Karriere faldt i Artillerikorpsset, hvor han i 1809 blev Stykjunker og to Aar senere Premierløjtnant; i 1816 blev han Premierløjtnant og i 1828 Kaptajn (Stabskaptajn) og Batterikommandør. I 1846 tog han Afsked som Major. Han var gift første Gang 26. Oktober 1823 med *Melior Brown*, født 14. Oktober 1801, død 23. April 1826, Datter af engelsk Købmand i Helsingør *Nicholas Brown*, anden Gang med *Ernestine*

Massonier, der overlevede ham (død 29. Marts 1873). Nægler selv, der i 1846 afskedigedes som Major, døde efter flere Aars Sygdom den 6. December 1858.

5. Slægtled.

A. I Ægteskabet med Melior Brown havde Major F. C. Nægler to Sønner. Den ældste af dem, *Louis Nægler*, drog i sin Ungdom til Moskwa, hvor han kom paa Kontor hos en af sine Bekendte, Bankier *Zencker*. Han blev 1860 gift med en adelig Frøken fra Smolensk, *Catharina Pavolo Strykowsky*, Datter af en Officer. De havde tre Børn, *Lubano (Luba)*, f. 1861, *Alexander (Sascha)*, f. 1863 og *Katharina (Katja)*, f. 1865, der alle levede ugift i Moskwa, hvor den sidste af dem afgik ved Døden kort efter Revolutionen 1917. Louis Nægler døde nogle Aar efter Hustruen, den 14. Januar 1889.

B. J. F. C. Næglers yngste Søn med Melior Brown, *Melior Brown*, var født 8. April 1826 og fik Moderens Fornavn, antagelig fordi hans Fødsel kostede hende Livet. Ogsaa han blev Officer og kom i en ung Alder som Page til Hoffet. Han blev Landkadet allerede i 1835 og blev Sekondløjtnant i Fodfolket 1844; allerede to Aar senere kom han til Livgarden, som han derefter tilhørte. Hans militære Data ser saaledes ud: Premierløjtnant 1849, Kaptajn 1860, Oberst 1876. Afsked 1877, karakteriseret Generalmajor 1886. Nægler var med i begge de slesvigske Krige og deltog bl. a. med Hæder i Kampen ved Dybbøl 5. Juni 1848; i 1850 fik han Ridderkorset for i Slaget ved Isted med Indsigt og fortjenstfuld Ro at have ført sit Kompagni Skytter mod de fjendtlige Batterier, til han som saaret maatte føres bort. I November 1863 var han Chef for det Æresdetachment af Garden, der ombord i Kongeskibet »Slesvig« ledsagede Kong Frederik den Syvendes Kiste hjem, ligesom det ogsaa var ham, der havde Kongevagten paa Glücksborg Slot i Kongens sidste Stund. I 1864 var han bl. a. med i Kampene paa Dybbøl. — Nægler, der hele sit Liv færdedes i de højeste Kredse, blev i 1874 Kammerherre og efter sin Afgang fra Hæren i 1877 Hofchef hos Kronprins Frederik og Kronprinsesse Louise; han beklædte denne Post, indtil han i 1889 paa Grund af en Hjertelidelse maatte tage sin Afsked. Nægler, der var ugift, dekoreredes den 8. April 1888 med Storkorset af Dannebrog og bar desuden syv fremmede Storkors foruden andre danske og udenlandske Ordensdekorationer; hans Storkorsskjold viser det Nægler-ske Vaaben (jfr. S. 165) og bærer Mottoet: *Tenax propositi*. Den 6. December 1890 døde han i sit Hjem i de engelske Huse i Ny Toldbodgade og begravedes i det Brown'ske Familiegravsted paa Helsingør Kirkegaard. I sit Testamente oprettede han forskellige Legater.

Kilder.

Ved Udarbejdelsen af denne Afhandling er benyttet de sædvanlige Kilder: Kirkebøger, Folketællinger o. s. v., men de er ikke citeret, saalidt som Oplysninger fremgaaende af Militæretatens indkomne Breve, refererede Sager o. l., der findes anført i Hirsch's kendte Samlinger vedrørende den dansk-norske Hærs Officerer (det kgl. Bibliotek) og Berliens Seddelkatalog (Hærens Arkiv); heller ikke Uddrag af Hiels Samlinger til den norske Militæretat (Statsarkivet, Oslo) eller Oplysninger stillet til Raadighed (1938) af den norske Generalstabs Afdeling for krigshistoriske Afdelinger, er særskilt anført.

Noter.

1) Ny Tidende, Januar 1720, S. 1. — 2) Se f. Eks. Norges Historie, fremstillet for det norske Folk, V, 1, 282. — 3) En Del Dokumenter vedrørende Hofdejord-Sagen findes i Krigskancelliets refererede Sager 5. 2. 1723/6. — 4) Vaupell: Den dansk-norske Hærs Historie, II, 66. — 5) Velvilligt meddelt af Chefen for Ordenskapitlets Sekretariat, Oberstløjtnant O. V. F. Laub. — 6) Rigsarkivets Seglsamling. — 7) Adr. Av. 10. 5. 1804. — 8) Se Topsøe-Jensen & Marquard: Danske Søofficerer. — 9) Se Dansk Biografisk Leksikon, Bd. I, S. 570. — 10) Arnholtz: Cronborg Slots og Fæstnings Historie, Helsingør 1836.

TIL SKOLEMANDEN KRISTEN ROVSINGS BIOGRAFI

Af
OLAF CARLSEN

Hovedkilden til de efterfølgende Meddelelser er Weiersøes Optegnelser¹ — og derfor først et Par Ord om denne Mand.

Severin Jensen Weiersøe blev født 1814 i Trabjerg, Borbjerg Sogn ved Holstebro. I 1835 tog han Lærereksamen ved det i 1874 nedlagte Seminarium i Lyngby paa Djursland. Efter en kort Tid at have været Lærer i Fregerslev ved Skanderborg kom han i 1837 til Skanderborg Ladegaarde. Straks efter sin Ankomst hertil var det, at han traf *Blicher* paa Skanderborg Ladegaard.² I 1840 blev han Lærer i Hjortsvang, hvorfra han i 1850 forflyttedes til Storning; herfra tog han i 1878 sin Afsked og flyttede derpaa til Aarhus, hvor han døde 1897. Han ligger begravet i Storning.³

Weiersøe brugte alle Dage Pennen flittigt — dog ikke saa meget for at skrive for Offentligheden som for sin egen Fornøjelses Skyld.⁴ Blandt hans skriftlige Efterladenskaber findes en Bog i Pergament, som han har kaldt »Den gamle Skindbog«.⁵ I en Efterskrift bag i denne, dateret Storning, St. Hans Dag 1878, fortæller Weiersøe, at han anskaffede sig den i 1838 paa Auktionen efter en Fru *Fabricius* i Skanderborg.⁶ Ved denne Auktion købte han for 8 Sk. et Bundt Bøger og deriblandt »en temmelig

¹ De fleste af disse opbevares i Storning Skole.

² Jeppe Aakjær: Steen Steensen Blichers Livstragedie, III, S. 203, Anm.; jvfr. Evald Tang Kristensen: Minder og Oplevelser, III, S. 354.

³ Knud Skytte: »Gamle Weiersøe«. Østjydske Hjemstavn. 1. Aarg. 1936, S. 165—78.

⁴ I Trykken udgav han sine Oplevelser under »Slavekrigen« i Jylland. »Fra Slavekrigen i 1848«; Folkelæsning 1884, Nr. 138; jvfr. Olaf Carlsen: Til Weiersøes Skrift om Slavekrigen. Østjydske Hjemstavn. 7. Aarg. 1942. — Færdig til Udgivelse har jeg »Severin Weiersøes Dagbøger 1824—1835. En jydsk Landsbylærers Oplevelser i Dreng- og Ungdomsaarene«.

⁵ Tilhører Proprietær Oscar Petersen, Skanderborg.

⁶ Fru *Elisabeth Fabricius*, f. *Sehested*, der døde 12/3 1837 (76 Aar gl.) som Enke efter den i 1819 afdøde Sognepræst *Christian Fabricius*. Se L. Thane: Skanderborgs Historie. Skanderborg 1908, S. 67 og 72.

tyk latinsk Classiker i Octav«, som han imidlertid ikke forstod et Ord af; men da den var indbundet »i et deiligt guult Pergamentsbind«, fik han Indmaden revet ud og erstattet med 2½ Bog almindeligt Skrivepapir. I Løbet af de følgende 40 Aar fyldte han saa Skindbogen med Afskrifter af Digte. Denne Samling Digte kan, som Weiersøe selv bemærker, naturligvis ikke have Interesse eller Værd for en større Kreds; »thi hvad der i den egentlig har noget æstetisk Værd, findes mange andre Steder paa Tryk,⁷ og hvad der ikke findes trykt, kan jeg ikke tænke har Interesse for saa farlig mange andre end mig selv og mine nærmeste«.

Det blev ham en kær Beskæftigelse at føre Digtene ind i sin Skindbog; Arbejdet hermed skaffede ham nogle af de behageligste Timer i hans Liv, — »og næsten til hver enkelt af dem knytter sig enten en eller anden kjær Erindring«. Er der saaledes ikke meget af Værdi blandt disse Afskrifter, saa er der til Gengæld adskilligt af Interesse i hans »Efterskrift« og i de »Anmærkninger«, han til sidst i Bogen har skrevet »om nogle af de i denne Bog nævnte Forfattere, som ikke ere almindelig bekendte, og om enkelte af Digtene«.

Et af de første Digte i Skindbogen er et Mindedigt over Præsten *Ditlev Ludvig Oest*.⁸ Det lyder:

Ditlev Ludvig Oest.

(Præst til Thistrup og Fuglslev, død i Mai 1836, 35 Aar gl.)⁹

— — cui Pudor, et Justitiæ soror
Incorrupta Fides, nudaque Veritas,
Quando ullum invenient parem?
Multis ille bonis flebilis occidit.

Hor.¹⁰

Mørk og frydforladt nu staaer den lille, sørgelige Præstegaard.
Hjerter bløde der, og aldrig lukker sig det dybe Saar.
Thi i Dødens Skygge blunder han, der Livet gjorde dem til Lyst —
Slukt er Øiets klare Lue, koldt er nu det varme Bryst.

⁷ Desværre angives det aldrig, efter hvilket Tryk Digtene er skrevet af, eller hvor de er taget fra.

⁸ Trykt i »Aarhuus Stifts-Tidende« 1836, Nr. 95; 8. Juni.

⁹ Blev født 12/7 1802 og døde 8/5 1836; var Præst i Tirstrup og Fuglslev paa Djursland, de sydlige Nabosogne til Lyngby, siden 1830. Oests første Hustru var død 1834; sidst paa Aaret 1835 indgik Oest nyt Ægteskab; han efterlod sig af 1. Ægteskab en Søn og en Datter. Wiøbergs Præstehistorie.

¹⁰ Weiersøe har hertil faaet følgende Oversættelse: Naar skal Retfærdigheds Søster, usvigelig Troskab og Sandhed og ædel Beskedenhed finde hans Mage paa Jorden? Han døde af mange Gode begrædt. Jvfr. Horat. Od. I, 24, 6—9.

Livets Blomster er liig Markens: som i al sin Pragt det feirest staaer,
Stormen farer hen derover — knækket det til Jorden slaær.
Hvo har kjendt og ikke elsket inderligt den ædle, blide Oest?
Reen jo var hans Bane som en Engels hist paa Livets Kyst.

Dybt hans Aand i Livet skued', Viisdoms Frugt den tidligt samled
sig.

Og den gode Lærer var som Johannes blid og elskelig.
Vel hans Navn ei Saga tegner, vidt ei høres skal om hans Bedrift;
Men i Hjerter staaer det dybt med Uforgængelighedens Skrift.

Thi han var jo som Violen, der i Grøften bly og eensom groer,
Og beskeden om sig spreder Duften paa en Plet af Jord.
Faa kun see den, o men disse glemmer ei Violen, som de saae;
Duften, der dem kvæged', følger med i Hjertet, hvor de gaae.

Gamle Moder fjern erfared', Sønnens Sundhed blomstred' ei som
før.

Dybt hun sukked': jeg vil drage hen at see ham, før jeg dør.
Tung er Moders Gang til Leiet til den syge — dyrebare Søn,
Mat hun svimled' — Dødens Engel saa hun favne ham iløn.

Sørgende ved Graven dvæle Moder, Broder, Datter, unge Viv,
Taaren flyder — o, men Taarnet peger op mod Himlens Liv.
Før de gaae, med Vaarens Blomster pryde de den kjære Grav saa
smukt —

Blomster var' jo ham saa kjære til hans Øies Lys blev slukt.

Kjærlighedens Blomst han plantet' i taknemmelige Hjerters Grund;
Uforkrænket skal den stande, visne ei i Dødens Stund.

Rinder, blide Taarer! I skal væde den med Eders friske Væld,
At den evig dufter veemodsfuld Erindring i vor Sjæl.

C. R.....

I sine Anmærkninger meddeler Weiersøe, at Ditlev Ludvig Oest var Søn af »Philantropen, Professor Oest paa Brahetrolleborg.¹¹ Han skal have været en lærd Mand. Som Censor ved min Dimiss. Ex. gav han mig G. for dansk Stiil, medens 2 af de andre

¹¹ *Johann Friedrich Oest* (1755—1815) var Førstelærer ved Seminariet paa Trolleborg fra 1795 til sin Død; ægtede 1793 *Dorothea Marie Petersen* (1761—1843). Louis Bobé: *Reventlowske Papirer*, 2. Bd., S. XXIX, 9. Bd., S. XL ff., LII f. og 336. I Folketællingslisten fra April 1801 (R. P., 9. Bd., S. 327) er Familien Oest paa Bernstorffsminde endnu ikke forøget med Ditlev Ludvig, der jo først fødtes Aaret efter og døbt med de Reventlowske Familienavne.

Cens. gave mig UG«; derefter oplyses det, at Oest havde hjulpet Forfatteren af Mindedigtet, »en Søn af Organisten i Mariager, Seminarist fra Lyngby 1830, til at studere«, og at Forfatteren var *C. Rousing*, der »siden tog theol. Embedsexamen, blev Professor og Bestyrer af Borgerdydskolen i Kjøbenhavn«.

Om de 10 Aar af Rovsings Liv, fra han i 1831 forlod Seminariet i Lyngby,¹² til han i 1841 blev teologisk Kandidat, ved man hidtil blot, at han læste til Artium og blev privat dimitteret i 1836, hvorefter han viede sig det teologiske Studium.¹³

Rovsings Mindedigt er Udtryk for de Følelser af Ærbødighed, Taknemmelighed og Hengivenhed, han følte over for Præsten Oest, der — som Weiersøe meddeler — førte ham ind paa den studerende Vej; men vi faar ogsaa hos Weiersøe at vide, hvorledes Roving og Oest kom i Forbindelse med hinanden. Efter endt Seminarieuddannelse blev Roving nemlig Huslærer hos Baron *Adeler* paa Høgholm, der ligger i Tirstrup Sogn.¹⁴ Her skete det saa, at Præsten Oest blev opmærksom paa ham, »og efter at have underviist ham en Tid« — fortæller Weiersøe — »fik han ham sat i Aarh. Skole. Der har han skrevet dette Mindedigt«. — Roving blev jo først Student et Par Maaneder senere.

Han har altsaa nok en Tid læst privat til Artium — men ogsaa kun en Tid, og han blev ikke Privatdimittend, idet han blev Student fra Aarhus Katedralskole.¹⁵ Det vilde sikkert have glædet hans Biograf, den aarhusianske Skolemand og Skolehistoriker *Chr. Buur*, hvis han havde opdaget Pædagogen Rovsings Forbindelse med Aarhus. Morsomt nok fik Roving i Aarhus en Klassekammerat, der ligesom han blev Bestyrer af en anset københavnsk Skole, nemlig *C. C. Brix*; og som Efterslægtsselskabets Bestyrer ikke forblev upaavirket af det pædagogiske Eksempel, han havde set i Aarhusrektoren *H. H. Blache*,¹⁶ har det samme ogsaa nok været Tilfældet med Roving.

Nu kunde man vel nok lide at høre lidt om, hvordan denne

¹² Weiersøes Angivelse 1830 er forkert. Kresten Roving bestod med Karakteren Udmærket duelig. F. Nielsen: Lyngby Seminarium. 1851, S. 169; E. Langhoff: Hist. Beretn. om det kgl. Skolelærerseminarium i Lyngby. 1863, S. 102.

¹³ Østre Borgerdydskole 1787—1937 (1937), S. 72, og Dansk Biogr. Leksikon, 20. Bd. (1941), S. 256.

¹⁴ Oberstløjtnant *Johannes Emil Adeler* (1777—1842) købte i 1822 Høgholm, som han solgte igen 1835; han ophøjedes i 1826 i friherrelig Stand. Danmarks Adels Aarbog, 1906, S. 9 f.

¹⁵ H. H. Blache: Hist. Efterretninger om Aarhus Cathedralsskole i Tidrummet fra 1805 til 1836. Indbydelsesskrift til Reformationsfesten 1836, S. 35. H. P. Selmer: Akademiske Tidender, IV (1836—41), S. 232; ogsaa i Lister over Dimittenderne til Examen Artium 1812—43. Bibliotheca Wegeneriana, III, Nr. 2314.

¹⁶ Fr. Bokkenheuser: Christian Carl Brix (1920), S. 11 f.

gydske Degn er blevet saa kendt med Kristen Rovsings Ungdomsliv. De er jo ganske vist begge Seminarister fra Lyngby; men da Weiersøe i 1833 kom dertil, havde Rovsing forladt dette Sted for 2 Aar siden. Weiersøe er saa venlig selv at fortælle, hvor han har sin Viden fra. Han fik den gennem personligt Bekendtskab med Rovsing, og under Beretningen om, hvorledes dette kom i Stand, faar vi atter Lejlighed til at øge vor biografiske Viden om Rovsings Ungdom.

»Jeg lærte at kende ham,« skriver Weiersøe, »da han som Hovmester for Grev *Schulin* med denne havde leiet sig ind hos Pastor *C. E. Møller* (»Toastmøller«) i Øster Nykirke.«¹⁷ — Dette Bekendtskab maa være gjort, efter at Weiersøe var kommet til Hjortsvang i Nabsognet til Øster Nykirke, hvilket som nævnt skete i 1840.

Om Rovsing har været Hovmester for Grev *Schulin* en kortere eller længere Del af sin Studietid, er uvist. Talen er uden Tvivl om *Christian Frederik Schulin* (-*Zeuthen*) (1822—1873), yngste Søn af Lensgreve *Sigismund Ludvig Schulin* (1777—1836).¹⁸ Grev *Christian Frederik* var altsaa kun en stor Dreng, da hans Fader døde. Hvis Rovsing har tiltraadt sin Stilling ved denne Tid, var han jo ganske vist kun lige blevet Student; men med de 5 Aars Læsning efter sin Seminaristeksamen var han dog en moden og udviklet ung Mand paa 24 Aar, der utvivlsomt var velegnet til at være Hovmester for en ung, faderløs Greve. Rovsings økonomiske Forhold har sikkert ogsaa gjort en saadan Stilling ønskelig for ham. At vi ikke støder paa Rovsings, denne ældre Students Navn i de akademiske, litterære og politiske Tildragelser i de Aar, da han studerede, kan herefter forklares ved, at han har haft andet at tage Vare paa. Da vi finder ham omtalt i Breve fra *Hans Egede Schack*,¹⁹ er det paa et Tidspunkt, da han er Kandidat og allerede i Færd med at bryde sig Vej i den københavnske Skoleverden, og det samme gælder, da han var Medlem af det teologisk-filosofiske Disputereselskab »Palæstra«.²⁰

Weiersøe var meget betaget af denne Lyngbyseminarists Karriere og Egenskaber; han kalder ham »et fortrinligt Hoved og en i høi Grad interessant Personlighed«.

¹⁷ *Christian Edvard Møller* (1806—1859) var 1834 blevet Sognepræst til Øster Nykirke og Give.

¹⁸ Om denne se *Personalhist. Tidsskr.*, 4. R., III, S. 18—48, og 5. R., V, S. 91; jvfr. *Louis Bobé*: *Reventlowske Papirer*, 9. Bd., S. 435, med *Retnelsen* 10. Bd., S. 62. — *Christian Frederik Schulin* overtog 1866 efter sin Søster, *Baronesse Sophie Hedevig Zeuthen* (1810—1866), Baroniet *Zeuthen* (*Tølløse m. m.*). *Danmarks Adels Aarbog*, 1929, S. 270 ff.

¹⁹ *Personalhist. Tidsskr.*, 5. R., V, S. 10, 19 og 22.

²⁰ *Museum* 1893, I, S. 349.

OPLYSNING OM ET FORKERT KISTEVAABEN I VISBORG KIRKE

Af

GERHARD HONNENS DE LICHTENBERG

I det Arenstorffske Kapel i Visborg Kirke, Hindsted Herred, staar to Sandstenskister; de indeholder de jordiske Levninger af Oberst *Andreas v. Arenstorff*¹ til Visborggaard og Havnø og Hustru, *Maria Sophia v. Schiebell*.²

Paa hans Kiste er selvfølgelig det Arenstorffske Vaaben indmejslet; men det Vaaben, der findes paa hans Hustrus Kiste, er ikke det Schiebellske.

Ved en Undersøgelse, som er foretaget gennem en Slægtsforsker³ i Arkiverne i Dresden angaaende forskelligt af Interesse, fulgte til hans Undersøgelse en Afbildning af det Schiebellske Vaaben samt en Tegning af det Vaaben, der er paa Maria Sophias Kiste.

Det første af disse har i Skjoldet en mod højre, oprejst gaående Grif, holdende en Hat i Kløerne (Hat hedder i visse tyske Dialekter: Schübel eller Schiebel)⁴ samt paa Hjelmten en halv Grif som i Skjoldet. Det andet Vaaben har i Skjoldet to Halvmaaner med Ryggen til hinanden og som Hjelmtegn en mod højre vendt halv Hund eller Ulv.

Maria Sophia v. Schiebell var Datter af sachsisk Major *Johann Adam v. Schiebell*⁵ og Hustru født *Laurer*.⁶ Hun blev gift i Meissen⁷ 1741 med *Andreas v. Arenstorff*, som dengang gjorde Krigstjeneste i Sachsen.

Naar man vil søge Grunden til, at det forkerte Vaaben er kommet paa Maria Sophias Kiste, maa man kende lidt til Ægtefællernes ulykkelige Samliv.

Han tog snart efter sit Bryllup i Meissen⁷ sin Afsked i Sachsen og flyttede til Danmark for at overtage to Gaarde i hans Faders⁸ Bo, Visborggaard og Havnø. Hun flyttede ligeledes hertil, dog først efter i Meissen at have født ham en Søn,⁹ som døde snart efter Fødselen. Med kortest mulige Mellemrum satte hun en Del Børn i Verden, hvormange vides ikke, da Kirkebogen, som skulde oplyse det, er brændt; de døde alle som smaa med Und-

tagelse af to. Det var muligvis de mange Barnefødsler, der bevirkede, at hun tilsidst blev sindssyg. Efter et Flugtforsøg var det vist, at Arenstorff lod hende indespærre i et af Taarnene paa Visborggaard.¹⁰ Selv om Indespærring var Datidens haarde Maade at behandle en sindssyg paa, maa vel Arenstorffs Handlemaade have været særlig brutal, idet den oprirrede Befolkningen imod ham, og det blev ikke bedre ved Bevidstheden om, at han levede sammen med sin Elskerinde, Mamselle *Blambois*¹¹ i en anden Del af Slottet. I sit Taarnfængsel forblev Maria Sophia til sin Død 1761. I disse Aar var al Forbindelse mellem Ægtefællerne sikkert fuldstændig afbrudt.

Da hun var død, skulde hun imidlertid standsmæssigt bisættes, og hertil hørte ogsaa, at hendes Vaaben skulde indgraveres paa hendes Kiste. Man faar den Tanke, at Arenstorff har glemmt, hvorledes hendes Vaaben saa ud, og at han, for at blive paa det rene hermed, har undersøgt hendes efterladte Papirer. Imellem disse er det sandsynligt, at han har fundet Breve undertegnet »Deine Mutter« og forsegleet med det v. Stutterheimske Vaaben.

Hendes Fader havde nemlig efter Moderens Død giftet sig med *Christina Sophia v. Stutterheim*. Der lader til at have været et godt Forhold imellem Stedmoderen og Johann Adam v. Schiebells Børn. Der foreligger en Skrivelse af 15/11 1765 fra det grevelige Schulenburgske Kancelli i Lieberose — ganske vist fra faa Aar efter Maria Sophias Død — hvori stadfæstes, at hendes Broder, daværende sachsisk Oberst og Generaladjutant *Adam Burcharde Christoph v. Schiebell*,¹² giver Afkald paa Arv efter sin Fader til Fordel for »seine Mutter« og sin ugifte Søster, *Hedevig*. Naar han i en officiel Skrivelse har betegnet Christina Sophia født v. Stutterheim som »seine Mutter« og ikke som »Stiefmutter«, vilde det være naturligt, om denne i Breve til den stakkels indespærrede underskrev sig som hendes Moder.

Hvis man nu til denne hypotetiske Forklaring vil indvende, at hun har forsegleet med et Signet fra sine Pige dage, er dertil at bemærke, at naar en Dame ikke har ladet stikke et Alliancevaaben-Signet, er det næsten en Regel, at hun forsegler med sit Pigevaaben. Som Eksempel herpaa kan nævnes, at i et Dokument har *Ursula Maria verwitwete v. T[h]ott*, geborne Baronesse v. *Putbus*,¹³ forsegleet med det Putbuske Vaaben.

Der er stor Sandsynlighed for, at Andreas v. Arenstorff har baaret sig saaledes ad, idet han — sikkert i god Tro — gjorde sig skyldig i den Vaabenforveksling.

NOTER OG HENVISNINGER

1. Oberst *Andreas v. Arenstorff*, til Visborggaard og Havnø, født 1709, død 1764, gift 1° 1741 med *Maria Sophia v. Schiebell*, 2° 1762 med

- Johanne Auguste Dietrich*, født 1733, død 1796. DAA 1886, Side 22.
2. *Maria Sophia v. Schiebell*, født 1711, død 1761. DAA 1886, Side 22.
  3. Hauptmann a. D. *Küsel* i Dresden.
  4. Oplysning af samme.
  5. Major *Johann Adam v. Schiebell*, født 1678 (Udskrift af Kirkebogen i Bayreuth), gift 1° 1704 med
  6. *Margaretha Catharina Laurer*, Datter af Borgmester i Bayreuth *Gottlieb Laurer*, hun levede endnu 1736, da hun som Majorinde v. Schiebell i Meissen stod Fadder ved en Daab. (Udskrift af Meissens Kirkebog.) I »Musterliste« i Wittenberg af 1744« nævnes J. A. v. S. som Enkemand. Aarstallet for hans 2. Giftermaal (med Christina Sophia v. Stutterheim) er ikke bekendt. J. A. v. S. døde 1759.
  7. Udskrift af Kirkebogen i Frauenkirche zu Meissen.
  8. Etatsraad *Frederik v. Arenstorff* til Overgaard, Visborggaard, Havnø og Refs, død 1739, gift 1707 med Baronesse *Marie Antoinette Lilliencron*, død 1731. DAA 1886, Side 19.
  9. *Adam Friedrich Gottlieb v. Arenstorff*, født 1741 (Udskrift af Frauenkirche zu Meissens Kirkebog).
  10. H. H. Hvass: Om Oberst Andreas von Arenstorff til Visborggaard og Havnø, Side 28.
  11. *Marie Susanna Blambois*, se angaaende hendes Ægteskab med daværende Kaptajn *Carl Frederik Castonier*: DAA 1919 XXXVI, Side 510, og angaaende hendes Afstamning og Spøgeriet paa Visborggaard samt Maningsbeskrivelsen H. H. Hvass: Om Oberst Andreas von Arenstorff til Visborggaard og Havnø, Side 29 samt Side 51, og Forfatteren: Minister v. Schiebell og Arenstofferne paa Drekan og Kausche, Side 8, Fodnoten.
  12. Sachsisk General der Kavalleri, Krigs- og Kabinetsminister *Adam Burchard Christoph v. Schiebell*, født i Warschau (hvor Faderen da laa i Garnison), død 1796 (Oplysning af Hauptmann Küsel).
  13. Friherreinde *Ursula Marie af Putbus*, født 1668, død 1734, til Hagedsted, gift 1° 1701 med Geheimeraad, hvid Ridder, *Knud Thott* til Knudstrup, født 1639, død 1702; hun giftede sig 2° 1708 med *Anshelm Rigs greve Promnitz* til Lübben, polsk og mecklenburgsk Geheimeraad, Overamtspræsident for Markgrevskaftet Nieder Lausitz, født 1673, død 1726. DAA 1908 XXV, Side 370.

Det Dokument, hvori Ursula Maria Putbus som Enke har forseglet med sit Pigevaaben, findes i Fragment i Forfatterens Dokumentsamling. Desværre er selve Dokumentets Tekst ikke bevaret, og dets Aarstal er klippet halvt over, dog synes dette at have været 1708, og der er ingen Tvivl om, at Dokumentet er udstedt i Anledning af hendes Ægteskab med Grev Promnitz, da det er undertegnet og forseglet af tre Medlemmer af Familien Promnitz og af fire af den Putbuske Familie, med Anshelms og Ursula Marias Underskrifter og Segl øverst.

OM NOGLE DESCENDENTER AF CHRISTJERN NIELSEN, BORGMESTER I VARDE

Af
ALFRED LARSEN

1.

Om *Christjern Nielsen* beretter Vahl kort og godt, at han var en bekendt og anset Handelsmand, der stod i Handelsforbindelse med Kong Hans, og som var Borgmester i Varde omtrent Aar 1500.¹

Det er kun lidet, der kan efterspores om ham nu, og af de Brudstykker, man kan finde, er det ikke muligt at danne sig et Billede af Manden; men man ser dog, at han, som naturligt er for Tiden og Stedet, deltager i Studehandelen. Saaledes betaler han i Kolding den 4. Oktober 1504 Told af 2 Øksne med 4 Sk.,² den 25. Marts 1505 betaler han i Ribe 18 Mk. 12 Sk. i Told af 150 Øksne,³ og i 1520 betaler han 5 Gylden i Told af 100 Øksne.⁴

Ogsaa Klæde handler han med, saaledes leverer han i Oktober 1506 »1 swort leysk fore 12 r. g.« til Hoffet.⁵

Hvornaar han er blevet Borgmester vides ikke, men i 1511 var han, om ikke Borgmester, saa dog i Raadet, thi det Aar var han sammen med *Marquard* fra Varde paa Koldinghus hos *Niels Friis* for at betale 15 Mk. til Kronen;⁶ og i Chr. II's aabne Breve angaaende Jylland nævnes han i 1521 udtrykkelig som Borgmester i Varde.⁷

Christjern Nielsens Afstamning kendes ikke, men der er en Mulighed for, at han er født i Ribe, thi i Riber Kapitlets ældste Jordebog staar blandt de Ejendomme i Ribe, hvoraf Kapitlet havde Jordskyld, opført »Gamel Borgemester Christen Nielsens Arvinger i Warde«.⁸

Hvis han virkelig er en født Ripenser, er hans Kærlighed til Fødebyen senere kølnet en Del, thi han forsøgte som Borgmester i Varde at forbyde Ribes Borgere at besøge Markederne i Varde.⁹

Efter 1521 tier Kilderne om ham, men deraf at slutte, at han er død omkring 1521 er vel for dristigt, da Kilderne er saa sparsomme. Med hvem han var gift vides ikke, men af Børn kendes to Døtre og en Søn, hvilke overlevede ham.

2.

Sønnen *Jens Christjensen Varder* (Wiberg nævner ham i sin Præstehistorie som »Hans eller Jens Christjensen Warder«, men Jens er uden Tvivl det rigtige Navn, thi med dette nævnes han i nedennævnte Tegnelser, og i et Brev fra Dronning Dorothea til Ribe Domkapitel i 1547,⁹⁾ blev ifølge en Optegnelse i Ribe Skoles gamle Protokol¹⁰ allerede før Reformationen Præst ved St. Peders Kirke i Ribe, hvor han efterfulgte *Hans Markvardsen*. Han maa altsaa paa den Tid have været katolsk Præst, men er sikkert hurtigt gaaet over til den nye Lære, og der er Ting der tyder paa, at han har været en af de førende Præster i Ribe paa den Tid, for i det aabne Brev, der indkalder til Landsmødet i Odense »ad festum epiphanie«, d. v. s. Hellig tre Kongers Dag 1537,¹¹ kaldes han til selvanden at repræsentere Ribe. Det var paa dette Kirkemøde, at den nye Ordinants blev skreven,¹² og man maa vel derfor have Lov at regne ham blandt Ordinantsens Forfattere.

I 1537 var han altsaa Medlem af Kapitlet i Ribe, men residerende Kannik kan han i hvert Fald ikke have været før denne Tid, for i 1538 havde han kun 6 Ørt Korn i Oppebørsel af Fællesindtægterne, og derfor kan der ingen Vakance have været efter hans Indtrædelse.¹³

Hvilken Stilling han indtog ved Domkapitlet, kan ikke ses direkte, da han i Kilderne kun nævnes som Kannik, men det ses, at han, i hvert Fald undertiden, varetog de juridiske Forretninger ved Kapitlet; saaledes stævner han i 1539 — paa Kapitlets Vegne — *Iver Vind*, fordi denne forholder Kapitlet en Gaard i Hornstedt.¹⁴ De juridiske Forretninger hører ellers Ærkedegnens Embede til,¹⁵ men da Ærkedegnen ved Ribe Kapitlet paa denne Tid mærkværdigvis var fast bosiddende i Odense, maa han næsten nødvendigvis have haft en residerende Kannik til at varetage sine Pligter.

Som personligt Tillæg til Lønnen havde han det Vicarie i Vejle, nemlig »hellig kors«, der efter hans Død blev tillagt Hospitalet i Ribe.¹⁶

Det er rimeligvis paa Grund af hans Medvirken ved Kirkeordinantsens Affattelse i 1537, at han samme Aar blev kaldet til Sognepræst ved St. Cathrines Kirke i Ribe.¹³ St. Peders Sogn var nemlig efter Reformationen og Kirkens Ødelæggelse blevet lagt sammen med St. Cathrines Sogn.¹⁰ Og i denne Stilling virkede han til sin Død Lørdag den 25. Juni 1547.¹⁰

Tidspunktet for hans Fødsel kendes ikke, men efter de foreliggende Oplysninger er det rimeligt at antage, at han er født omkring Aaret 1500, mulig lidt senere. I 1540 giftede han sig; Hustruens Navn er ikke bevaret, og Ægteskabet synes at have været barnløst, men som saa mange andre af den Tids Gejstlige

havde han længe før sit Ægteskab faaet en Datter, den nedennævnte *Karen*. At Datteren, i hvert Fald, ikke har lagt Skjul paa sin Afstamning, fremgaar af, at der paa hendes Gravsten udtrykkeligt staar anført, at hun er Datter af Jens Varde, og det er derfor sikkert med et medvidende Blink i Øjet, at den gamle Skriver noterer i Skoleprotokollen, at Jens Christiernsen Varde var Præst ved St. Cathrines Kirke i 10 Aar og levede i Ægteskabet *kun 7 Aar*. »In conjugio vixit tantum annos VII.«¹⁰

3.

Datteren *Karen Jensdatter Varde*, angiver Vahl, er født i 1525. Om dette Aarstal er rigtigt kan vel betvivles, men meget senere kan hun ikke være født, da det vides, at hun var gift to Gange.

Første Gang var hun gift med en Borger i Ribe ved Navn *Jens*, med hvem hun i hvert Fald havde en Søn og to Døtre.

Efter hans Død giftede hun sig i 1549 med *Lavrids Thøgersen*, Købmand og senere Borgmester i Ribe. Det var et rigt Giftermaal, *Karen Jensdatter* her gjorde, og de materielle Kaar, hvorunder hun har henlevet sit Liv, har været gode. Det kan saaledes nævnes, at der i Ribe Raadstuearkiv findes nogle Skattebøger, og ifølge den Bog, der angaar Tiden 1545—69, skulde *Lavrids Thøgersen* i 1560 betale 4 Mark i Skat, hvilket er meget i Forhold til de øvrige deri nævnte. Den højest ansatte er *Baggi Jensen*, der skal betale 12 Mark. I Aaret 1570 skal *Lavrids Thøgersen* betale 6 Mark og *Baggi Jensen* 18 Mark i Skat, medens langt de fleste ikke skal betale 1 Mark.¹⁷

Lavrids Thøgersen blev født i Ribe ca. 1517 som Søn af *Thøger* og *Maren Archesdatter*¹⁸ og døde i Ribe Lørdag den 1. Januar 1594. Om hans Liv henvises til *Kinch: Ribe Byes Historie*, Side 190, 233—35, 710 og 894; endvidere til *Jyske Samlinger I*, Side 224—25, 237 og 257; III, Side 150; VIII, Side 66 og *Traps Danmark VIII*, Side 386.

Om Datoen for *Karen Jensdatters* Død, som ogsaa for hendes Fødsel, er de tilgængelige Oplysninger stærkt modstridende. *Terpæger* har i sin Bog »*Inscriptiones Ripensis*« aftrykt Indskriften paa *Lavrids Thøgersens* Ligsten (der vistnok senere er forsvunden), og denne lyder saaledes:

»Her hviler udi Herren Erlig oc velforstandig Mand, *Laurids Tøgersen*, Borgemester her udi Ribe i 10 Aar, som døde Anno 1594, Nyt Aars Dag, i hans Alders 77 Aar: Med sin første Hustru, *Karen*, Mag. *Jens Warders* Daatter, som døde d. 6. November 1560. Ætat. 55 Aar: Og med sin anden Hustru, *Ingeborg*, S. *Lambert Ibsens* Daatter, som døde 1620 d. 21. Februar. Ætat 78. Ecteskabs 31 oc Enkesædes 26. Aar.«

En anden Kilde til Ribes Personalhistorie paa denne Tid er Biskop Hegelunds Almanaker, og i disse findes anført under »1570. 2. April: Sepulta *Catharina Laurentij Theogari* institoris.« »1570. 26. November: Nuptiæ *Lauritz Thøgersen* institoris oc *Ingeborrh Lambersdaatter*.«¹⁹

Med saa modstridende Oplysninger er det baade nærliggende og fristende at søge at verificere Kilderne, men dette støder i det foreliggende Tilfælde paa uoverstigelige Vanskeligheder. Ribes Kirkebøger begynder for Domsognet først 1623 (Dødslisterne først 1686) og St. Cathrines 1690 (Dødslisterne 1685).

De i Ribe Bispearkiv opbevarede Regnskaber for Ribe Domkirke begynder 1591, og for St. Cathrines Kirke 1633. De i Kirkeinspektionsarkiverne opbevarede Regnskaber er af yngre Dato. Latinskolens Regnskaber for Aarene 1560—70 eksisterer heller ikke mere. Skifteprotokollen for Ribe 1562—1626 omfatter kun »Sødskendeskifter« og ses ikke at nævne noget Skifte efter nogen Karen Jensdatter.²⁰

Naar man nu uden andre Støttepunkter er nødt til at vælge mellem ovennævnte Kilder, vil jeg med Hensyn til Fødselsaaret mene, at 1525 maa være det rigtige af følgende Grunde.

1. Ligstenens Fødselsaar 1505 er paafaldende tidligt, naar man tænker paa saavel Faderens som Farfaderens Levetid.
2. Da Ligstenen tidligst er sat i 1594, altsaa enten 34 eller 24 Aar efter Karens Jensdatters Død, kan en Erindringsforskydning meget vel have fundet Sted.
3. Tager man endelig Kvindens almindelige Alder ved Indgaaelse af Ægteskab paa den Tid i Betragtning, vil 1525 ogsaa passe bedst. Endelig kan man ikke se bort fra den Mulighed, at Terpager kan have læst fejl af Karens Alder, saa der i Stedet for som af ham anført »55« Aar virkelig har staaet »35« Aar.

Ved Bestemmelsen af Karen Jensdatters Dødsaar vil det være rigtigst — alt andet lige — at betragte Hegelunds Almanaker som den primære Kilde, og hans Notits tillader ingen Fortolkning. Forøvrigt støttes hans Angivelse indirekte ved den Omstændighed, at Lavrids Thøgersen Torsdagen før St. Hansdag 1570 skiftede med sine tre Døtre af første Ægteskab,²¹ selv om Skiftet desværre intet nævner om Tidspunktet for Karen Jensdatters Død.

Efter ovenstaaende maa det altsaa antages, at Karen Jensdatter er født ca. 1525 og begravet 2. April 1570, men fuld Sikkerhed herfor kan ikke siges at være opnaaet.

Med Lavrids Thøgersen havde Karen Jensdatter i det mindste tre Døtre, af hvilke den ene

4.

Lene Lavridsdatter, hvis Fødselsaar er ukendt, blev gift med Købmand i Ribe *Oluf Nielsen*, der var født i Ribe ca. 1538.²²

Det var en anset Slægt, Oluf Nielsen blev indgiftet i. Hans Svogre var Borger i Ribe *Severin Aale*,²³ Raadmand i Vejle *Hans Jensen*,²⁴ Raadmand i Ribe *Anders Sørensen Klyn*,²⁵ Købmand i Ribe *Bertel Nielsen Skrædder*,²⁶ Købmand i Ribe *Lambert Lavridsen*²⁷ og Herskabsfoged i Ribe *Jens Lavridsen*.

Men han var ogsaa selv af anset Slægt. Hans Fader var nemlig *Niels Torkildsen*, Kannik ved Ribe Domkirke, tidligere Capellan og Skriver hos Kong Chr. II, af hvem han i 1520 blev adlet under Navnet *Rosenstjerne*. (Om Niels Torkildsens Liv henvises til Personalhistorisk Tidsskrift 10. I, 231—37.)

Oluf Nielsen beboede det nuværende Raadhus i Ribe, som Niels Torkildsen havde genopbygget, og som Oluf Nielsen arvede efter ham.

Medens Familien paa Niels Torkildsens Tid maa have været ret velhavende, synes det at være gaaet tilbage for Oluf Nielsen. Han kom nemlig i en betydelig Gæld til Svogeren Anders Sørensen Klyne, saa denne maatte overtage den nordligste Del af Huset — det var oprindelig to Huse, som var bygget symmetriske — for et Beløb af over 2000 Daler, hvilket vistnok var betydeligt mere end dets Værdi.²⁸

Det har sikkert heller ikke gavnet hans Økonomi, at hans »Bod« brændte den 14. Juli 1586.²⁹

Man ser da ogsaa, at Kongen efter Oluf Nielsens Død — som indtraf Torsdag den 15. Februar 1587 i Ribe³⁰ — maa skrive til Borgmestre og Raad om at hjælpe en *Johan Ruther* i Lybæk til at faa sit Tilgodehavende hos Enken.³¹

Efter at have været Enke i godt fem Aar giftede Lene Lavridsdatter sig Lørdag den 19. November 1592 i Ribe med daværende Rektor i Ribe, senere Biskop samme Sted, *Ivar Ivarsen Hemmet*.³² Dette Ægteskab varede i ti Aar, men det synes, som om Lene de sidst halvandet Aar af sit Liv har været syg. Hege-lund anfører nemlig under 15. Februar 1601: »Leene M. Jffuers bleff rørd« og anfører den 21. November 1602: »Lene M. Jffuers døde aff Popelsi.«

Med Oluf Nielsen havde hun i det mindste een Datter og to Sønner, hvoraf

5.

Den ene Søn *Jens Olufsen Riber* fulgte i Farfaderens Fodspor og studerede Theologi. Hans Fødselsaar kendes ikke, men Sandsynligheden taler for, at han er født omkring 1580. Han har sik-

kert gaaet i Ribe Cathedralskole og er blevet dimitteret herfra. Ganske vist nævnes han ikke i Ribe Skoles ældste Regnskabsbog, men i denne staar kun opført de Elever, som fik offentlig Understøttelse, og da hans Moders Slægt var velhavende, kan man altsaa ikke vente at finde ham nævnt. Efter at være dimitteret har han sikkert opholdt sig ved udenlandske Universiteter, thi Hege-lund noterer den 21. November 1602: »Eodem nocte sub diem Lunæ redierunt Witeberga M. Johannes Petri filius meus et Jens Oluffson.« Det var iøvrigt en trist Hjemkomst for ham, da hans Moder var død den samme Dag.

Efter hendes Begravelse maa han være taget til København for at fuldende sine Studier, for i 1603 har han bragt det saa vidt, at han — i Henhold til et Brev af 30. September 1603 fra *Peder Vinstrup* til Biskoppen over Fyen, *Jacob Madsen*, — af det philosophiske Facultet lige har faaet offentligt Vidnesbyrd om Lærdom og Skikkelighed tilligemed Graden som Baccalaureus.

Netop paa denne Tid var *Jacob Madsen* kommet i en stor Strid med Rektoren i Odense, *Niels Hammer*,³³ og *Jacob Madsen* udsaa da *Jens Olufsen* — med hvem han iøvrigt var i Slægt³⁴ — til Rektor i Odense, saasnt *Hammer* var blevet afskediget.

Han kom derfor til Odense den 6. Oktober 1603 med Anbefaling fra *Peder Vinstrup*. Kort Tid efter blev imidlertid *Jacob Madsen* og *Niels Hammer* forligte, saa det hele, *Jens Olufsen* fik ud af Rejsen, var »20 gode Dalere«, som *Niels Hammer*, i Henhold til Forliget, maatte betale ham for Udgifterne ved Rejsen.

Nu gaar der to Aar, hvor man intet ved om *Jens Olufsen*; men formentlig har han i dette Tidsrum fuldendt sine Studier. I 1605 dukker han nemlig op som Sognepræst i Hunseby paa Lolland, hvortil han var kaldet af *Knud Urne* til Aasmarke.³⁵ Desværre for *Jens Olufsen* havde *Knud Urne* samtidig faaet ham overtalt til at nøjes med en ringere Løn end Formanden, hvorved *Knud Urne* bemægtigede sig nogle Gaarde, som hidtil havde ligget til Præstegaarden.³⁶

Ved sin Tiltræden ægtede han Formanden *Dines Jørgensens*³⁷ Enke, men hendes Navn kendes ikke. Hun har sikkert været *Dines Jørgensens* anden Hustru, da det vides, at hun havde flere Børn med *Jens Olufsen*, ligesom hun ogsaa overlevede denne sin anden Mand.³⁸

I ti Aar gaar alt nu tilsyneladende roligt, men efterhaanden ærgrer det *Jens Olufsen*, at han i sin Tid gav Afkald paa en Del af Indtægten, og maaske har det ogsaa knebet for ham at faa Lønnen til at slaa til, efterhaanden som Børnene voksede op. Mulig har han endda tillige med Hustruen faaet Børn af første Ægteskab at forsørge. I 1614 nævnes saaledes blandt Eleverne i Sorø

Skole »*Johannes Dionysii* i laalandt« og »*Georgius Dionysii* i laalandt«;³⁹ mulig er disse Jens Olufsens Stedbørn.

Hvorom alting er, i 1615 opsøger han Knud Urne, for at faa de fratagne Gaarde lagt til Præstegaarden igen, og da denne nægter ham det, opsiger han i Vrede sit Kald. Knud Urne er imidlertid ikke en Mand, der lader sig saadant sige to Gange, og kalder omgaaende en anden til Embedet.

Een Ting er imidlertid hvad man gør i Hidsighed, noget helt andet er det at staa med Kone og Børn og ingen Levebrød have. Hr. Jens maa gaa den tunge Gang tilbage til Knud Urne, for at bede om at blive taget til Naade igen, og da dette intet hjælper, griber han til den Udvej at benægte, at han har frasagt sig Kaldet, trods Vidner herpaa, og anlægger Sag mod Knud Urne for uretmæssigt at have frataget ham Kaldet.

Sagen gaar nu sin Gang, men ved de underste Instanser er Udfaldet ikke gunstigt for Jens Olufsen, hvorfor han henvender sig til Kongen, Chr. IV, og denne maa have syntes om ham, for baade nu og senere antager han sig Hr. Jenses Sag.

Først sender Kongen den 21. April 1617 Biskoppen over Fyen, Hans Mikkelsen, et Brev, hvori han beder denne give Jens Olufsen et Kald i sit Stift;⁴⁰ og da denne Henvendelse ikke bærer Frugt, bliver Jens Olufsen den 14. August 1618 selv sendt til Odense med et Brev, hvori Kongen paalægger Biskoppen at hjælpe Jens Olufsen til sin Ret.⁴¹

Det kan ikke ses, at denne Henvendelse heller har gavnet noget, og endelig den 2. Juni 1619 ender Sagen for Herredagen paa Antvorskov. Ved Dommen her bliver Jens Olufsen fradømt Embedet; ikke fordi han har frasagt sig Kaldet, for Fremgangsmaaden herved har ikke været lovlig, men fordi han i sin Tid gav Afkald paa ovennævnte Gaarde. En Motivering, hvormed man i nogen Grad synes at rette Bager for Smed.

Ogsaa efter Dommen søger Kongen at hjælpe Jens Olufsen. Den 16. April 1619 skriver Kongen saaledes til Mag. *Hans Stafjensen* om at indtage en Søn af Jens Olufsen i Sorø Skole, saa snart der bliver Plads;⁴² og den 22. August 1619 skriver han til Biskoppen i Ribe *Ivar Ivarsen Hemmet*, om at give Jens Olufsen et Kald i Ribe Stift.⁴³

Trods det, at Hemmet jo var Jens Olufsens Stedfader, hjalp denne Henvendelse ikke mere end de øvrige. Hans »Forbrydelse« har formentlig i Kirkens Øjne været for stor. En Indtægtsnedgang er jo ikke til at spøge med.

Endelig i 1621 tilsmiler Lykken Jens Olufsen igen. Dette Aar bliver Kaldet som Sognepræst i Lunde paa Fyen ledigt, og Sognemændene kan ikke blive enige om, hvem de vil have til Præst. Da Kongen erfarer dette — mon ikke af Jens Olufsen? — skriver han

til Lensmanden, *Holger Rosenkrantz*, og befaler ham, sammen med Biskop Hans Mikkelsen, at indsætte Jens Olufsen i Kaldet.⁴⁴

Denne Gang bliver Kongens Befaling ikke siddet overhørig, Jens Olufsen bliver indsat, og forbliver som Sognepræst i Lunde til sin Død i 1639.⁴⁵

Forholdet mellem Biskop Hans Mikkelsen og Jens Olufsen var sikkert ikke godt, og bedre blev det ikke med Aarene. Det er ret betegnende, at Bispen, der dog var en ivrig Visitorator, gennem de godt 17 Aar Jens Olufsen var Præst i Lunde, kun visiterede Kirken een Gang, og da fik den Karakteren »non bene«.⁴⁶

Jens Olufsen har sikkert heller ikke været nem at omgaas. Mulig har den uretfærdige Dom, der overgik ham, forgiftet hans Sind, men vist er det, at han i sine senere Aar stadig laa i Strid med sine Nabopræster og sine Sognefolk. Saaledes klager han den 14. December 1629 til Bispen over, at Præsten Hr. *Knud* i Egense har givet ham en blodig Næsestyver »sibi datam alapam usqve ad sangvinem« ved et Præstekonvent i Lyngby Kirke.⁴⁷

1631 er det galt igen; den 3. Juni beklager han sig over at være fornærmet af sin Foresatte i en eller anden Sag,⁴⁸ og da han forlanger det protokolleret af Bispen, maa denne den 11. Juni afæske Provsten en Forklaring om, hvad det er, der er blevet sagt.⁴⁹ Den 16. September samme Aar er det til en Afveksling Hr. *Oluf* i Lyngby, der klager over Jens Olufsens Ulydighed,⁵⁰ og den maa være blevet drevet ret vidt, thi 12. Marts 1632 forhandler Hr. Oluf med Bispen om den Sag, der er indledet mod Hr. Jens.⁵¹ Stormen drev dog over, og 15. Marts samme Aar forligte Bispen de to stridende Parter.⁵²

Men nu bliver det galt med Hr. Jenses Forhold til sine Sognebørn. Saa galt bliver det, at Bønderne ved Bispens Visitats den 9. Juli 1632 beder om at faa en anden Præst, hvad der dog ikke bliver noget af.⁴⁸

Efter denne Opblussen af hans gamle Kampaand, synes Jens Olufsens sidste Aar at være gaaet i Fred, mulig er han ogsaa blevet svagelig, for 30. December 1638 ordinerer Bispen en Hjælpepræst til ham,⁵³ og i Slutningen af Februar 1639 dør Jens Olufsen. Han blev begravet 1. Marts 1639 i Lunde, og Biskop Hans Mikkelsen holdt selv Ligtalen over ham.⁵⁴

Hans Hustru overlevede ham, men hvorlænge vides ikke.³⁸ Om Børnenes Skæbne vides ikke mere end ovenfor nævnt. P. Rhode skriver ganske vist,⁵⁵ at hans Familie endnu levede i Hunseby Sogn i næsten hundrede Aar efter, men dette er ikke umiddelbart sandsynligt.

Med Jens Olufsens Afskedigelse fra Hunseby i 1619 slutter Vahl denne Gren af Christiern Nielsens Efterkommere, og i og for

sig med Rette, da Hunseby Kirkebøger for denne Tid forlængst er gaaet tabt.

6.

Den Søn, der blev sat til at studere, er uden Tvivl den *Dines Jensen Rosenstjerne*, som 1637 blev Sognepræst i Magleby paa Langeland.⁵⁶

Han var født omkring Aaret 1607. I Aaret 1622 nævnes han — som Dionysius Jani Laaland — blandt Eleverne i Sorø Skole,⁵⁷ og her synes han at have været til Efteraaret 1626, da Faderen ved Henvendelse til Biskop Hans Mikkelsen fik ham flyttet til Odense Latinscole.⁵⁸

Fra denne Skole blev han Student den 7. April 1630. Det synes, som han i Sommeren 1634 har opholdt sig hos Præsten Hr. *Jacob* i Halsted paa Lolland,⁵⁹ og den 24. Juni 1634 blev han af Biskop Hans Mikkelsen i Rødby Kirke »in magna frequentia« ordineret til Hjælpepræst i Snøde paa Langeland.⁶⁰ Om hans Liv iøvrigt henvises til Personalhistorisk Tidsskrift 3. IV, 144—45.

Antagelsen af, at han er Søn af Jens Olufsen, støttes af flere plausible Grunde:

1. Fornavnet Dines kan begrundes med, at han er opkaldt efter sin Moders første Mand, *Dines Jørgensen*.
2. Afstammingsnavnet Jensen viser — sammenholdt med Fødselsaaret 1607, og Opholdet paa Sorø og Odense Skoler — tydeligt hen til Jens Olufsen.
3. Tager man Navnet Rosenstjerne, saa er det jo netop det Navn, hvormed Jens Olufsens Farfader Niels Torkildsen blev adlet. Rhode skriver⁶¹ om Dines Jensens Oldebarn, *Frants Rosenstjerne Krag*, der var Sognepræst i Taagerup paa Lolland,⁶² at »hans Fædre skrive sig fra Hr. Niels von Rosenstjerne, Raad hos Kong Chr. II., ham han ikke vilde samtykke med, at lade de mange i Sverrig ombringe, og maatte da gaa af sin Tjeneste ...«.

Rhode har sikkert denne Oplysning fra Frants Krag selv, saa Slægten har altsaa endnu paa denne Tid — ca. 1780 — været klar over sin Afstamning, selv om Traditionen — som Traditioner plejer — har gjort Niels Torkildsens Stilling mere betydende end den var i Virkeligheden.

Det er iøvrigt interessant, at Dines Jensen er den eneste i Slægten, der har brugt Navnet Rosenstjerne, naar der ses bort fra, at Slægten Krag endnu i vore Dage bruger det som Fornavn. Niels Torkildsen selv brugte det aldrig. Ikke engang Chr. II brugte det som Benævnelse for ham; i et Brev af 1521, altsaa Aaret efter at han er blevet adlet, benævnes han stadig Niels Torchelsen.⁶³

Heller ikke hans Sønner eller Sønnesønner brugte Navnet, og hans Sønnedatters Efterkommere, — der dog hævdede Adelsskabet —, antog Navnet *Lihme*, efter Sønnedatterens første Mand.

Det er først med Dines Jensen, at Navnet Rosenstjerne kommer i Brug en kort Tid, for saa atter at forsvinde. En krank Skæbne for et smukt adeligt Navn.⁶⁴

Dines Jensens tredje Hustru *Maren Christensdatter*, anføres i Personalhistorisk Tidsskrift ovennævnte Sted, med Slægtsnavnet *Beck*, men i Qvistgaards »Præstehustruer«, der er udkommet senere, anføres hun med Slægtsnavnet *Humble*.⁶⁵ Hvis dette sidste Navn er det rigtige, — Hjemmel for Navnet anføres desværre ikke i Pastor Qvistgaards Samlinger —, har hun sikkert været Datter af Sognepræsten i *Humble Christen Christensen Humble*, som skal have været af den uradelige Slægt *Uldsax*.⁶⁶ Med denne Hustru havde Dines Jensen en eneste Datter.

7.

Elisabeth Sophie Dinesdtr. Rosenstjerne. Hendes Fødselsaar er ukendt, men Onsdag den 14. Februar 1683 blev hun i Magleby viet til sin Faders Efterfølger *Frands Hansen Krag*.

Denne, der var født Torsdag den 1. Maj 1656 paa Kragegaard i Mesinge paa Fyen, som Søn af Selvejerbonde *Hans Krag* og *Johanne Hansdatter*,⁶⁷ blev Student fra Odense 1673, og ordineret til Sognepræst i Magleby den 1. December 1682.⁶⁸ Den 5. December 1704 gav han 58 Rdlr. til Skolen og de fattige i Rudkøbing.⁶⁹ Han døde Torsdag den 11. Januar 1725 i Magleby.

Om hans Liv henvises iøvrigt til Personalhist. Tidsskr. 3. IV, 146.

Elisabeth Sophie overlevede ham i elleve Aar, og blev begravet i Magleby Onsdag den 18. April 1736.

Deres Efterkommere paa Sværdsiden findes i »Stamtavle over Slægten Krag fra Mesinge« (Personalhist. Tidsskr. 9. II, 101—21).

Efterskrift.

Hvis ovenstaaende Afstamning bliver godkendt, vil der kunne rejses Tvivl om, at Slægten *Rosenstjerne* er uddød den 8. August 1760 med Konferentsraad *Jonas Lihme*⁷⁰ som Slægtens sidste Mand.⁷¹

Da Jens Olufsen i hvert Fald havde to Sønner, er det ikke udelukket, at der endnu lever mandlige Efterkommere efter Niels Torildsen, som med Rette kan bære det adelige Navn *Rosenstjerne*.

Oversigts-Tavle.

- A. *Christiern Nielsen*. Borgmester i Varde 1521.
- B. *Jens Christjensen Warder*. Kannik i Ribe. Død i Ribe d. 25. Juni 1547. Gift 1540 med.....
- C. *Karen Jensdatter Varde*. Født ca. 1525 — begravet 2. April 1570; gift 1) med *Jens* .....; gift 2) 1549 i Ribe med *Lavrids Thøgersen*, Borgmester i Ribe; født ca. 1517 — død 1. Januar 1594 i Ribe.
- D. *Lene Lavridsdatter*. Død 21. Novbr. 1602 i Ribe; gift 1) *Oluf Nielsen*, Købmand i Ribe, død 15. Februar 1587 i Ribe; gift 2) med Biskop i Ribe, *Ivar Ivarsen Hemmet*, født 1564 i Hemmet — død 6. Januar 1629 i Ribe.
- E. *Jens Olufsen Riber*. Sognepræst i Hunseby, senere i Lunde; begravet 1. Marts 1639 i Lunde. Gift med .....
- F. *Dines Jensen Rosenstjerne*. Sognepræst i Magleby, Langeland. Født ca. 1607 i Hunseby? — død 1677 i Magleby. Gift 1) 1638 med *Margrethe Nielsdatter*; gift 2) *Elisabeth Sophie Jørgensdatter*; gift 3) med *Maren Christensdatter*, død 10. Januar 1693.
- G. *Elisabeth Sophie Dinesdatter Rosenstjerne*. Begr. 18. April 1736 i Magleby. Gift 14. Februar 1683 med Sognepræst i Magleby *Frands Hansen Krag*; født 1. Maj 1656 i Mesinge — død 11. Januar 1725 i Magleby.
- H. Se videre »Stamtavle over Slægten Krag fra Mesinge«. (Personalhist. Tidsskr. 9. 11, 101—21).

NOTER.

1. Vahls Slægtebog I, Side 1. — 2. Dronning Christines Hofholdningsregnskaber: Told i Kolding. — 3. Dronning Christines Hofholdningsregnskaber: Told i Ribe. — 4. Dronning Christines Hofholdningsregnskaber: Toldregnskab 1520. — 5. Dronning Christines Hofholdningsregnskaber: alm. Udgiftsregnskab 1506. — 6. Dronning Christines Hofholdningsregnskaber: Indtægtsregnskab 1511—12. — 7. Suhm: Nye Samlinger til den danske Historie, I, Side 371. — 8. Kirkehistoriske Samlinger 2. R. I, Side 76. — 9. Terpager: Ripæ Cimbricæ, Side 125—26. — 10. Dänische Bibliothek I, Side 163. — 11. Tegnelser over alle Lande 1536. Danske Magazin 3. R. VI, Side 76. — 12. Kirkehist. Saml. 1. R. II, Side 586—88. — 13. Kirkehist. Saml. 2. R. I, Side 413. — 14. Tegn. o. a. Ld. 1539. Danske Magazin 3. R. VI, Side 320. — 15. L. Helweg: De danske Domkapitler, Side 29. — 16. Tegn. o. a. Ld. 1547.

Danske Magazin 3. R. I, Side 318. — 17. Efter velvillig Meddelelse af Hr. Registrator Georg Christensen, Viborg. — 18. *Maren Archesdatter*, født 1483; død 10/12 1579 i Ribe. — 19. *Lambert Ibsen*, Købmand og Raadmand i Ribe; død 1563 i Ribe. Gift med *Lisbeth*. Var paa sin Tid den rigeste Mand i Ribe. — 20. Efter velvillig Oplysning fra Hr. Landsarkivar Svend Aakjær. — 21. Tingbog for Ribe 1569—71. Side 213. — 22. Hegelunds Almanaker 15/2 1587. — 23. *Severin Aale*, gift med *Anna Jensdatter*. — 24. *Hans Jensen*, død 3/6 1574; g. m. *Karine Jensdatter*, død 11/6 1586; hun g. m. 2) 24/11 1577, *Jens Baggesen*, Borger i Ribe, død 8/5 1584. — 24. *Anders Sørensens Klyn*, født i Ribe 16/11 1552 — dræbt 4/5 1598 i Ribe; g. m. 29/6 1572 i Ribe, *Kirstine Lavridsdatter*, født 24/11 1552 i Ribe — død 17/10 1634 i Ribe. — 26. *Bertel Nielsen Skrædder*, død før 1601; g. m. 1) Line .....; g. m. 2) 12/10 1572 i Ribe, *Mette Lavridsdatter*; hun g. m. 2) 31/1 1602 i Ribe, *Poul Jensen Kræmer*, Borger i Ribe. — 27. *Lambert Lavridsen*; ugift; død 1616 paa Rejse til Frankrig. Var vistnok en vidtløftig Person. Se Kancelliets Brevbøger under 26/9 1630. — 28. Jydske Samlinger I, Side 245. — 29. Hegelunds Almk. anf. Dato. — 30. Hegelunds Almk. anf. Dato. — 31. Jydske Tegnelser 3, 320; Kancelliets Brevbøger 1584—88, Side 869. — 32. *Ivar Ivarsen Hemmet*, født 1564 i Hemmet — død 6/1 1629 i Ribe; g. m. 2) 27/11 1603, *Karen Pedersdtr. Baggesen*, født 1589 — død 20/5 1639. — 33. Samlinger til Fyens Historie og Topografi, I, Side 140 og 143. — 34. *Jacob Madsens Fader*, Borgmester i Vejle *Mads Nielsen*, var gift med *Lene Christiernsdatter*, hvis Fader var *Christiern Nielsen*, Borgmester i Varde. — 35. *Knud Urne*, Lensmand paa Lolland; født 1564 i Roskilde — død 1622 i Kbhvn. gift med *Margrete Grubbe*. — 36. Disse og efterfølgende Oplysninger er taget fra Herredagsdombog Nr. 26. 1619. — 37. *Dines Jørgensen*, død 1605. Præst i Hunseby 1583—1605. — 38. Hans Mikkelsens Dagbog 20/3 1639. Saml. til Fyens Hist. o. Top. 7. Side 141. — 39. F. R. Friis: Disciplene i Sorø Skole 1586—1623. — 40. Fyenske Tegnelser 3, 427; Kancelliets Brevbøger 1616—20, Side 177. — 41. Fyenske Tegnelser 3, 494; Kancelliets Brevbøger 1616—20, Side 456. — 42. Sjæll. Tegnelser 21, 389 b; Kancelliets Brevbøger 1616—20, Side 587. — 43. Jydske Tegnelser 6, 397 b; Kancelliets Brevbøger 1616—20, Side 678. — 44. Fyenske Tegnelser 3, 589; Kancelliets Brevbøger 1621—23, Side 43. Da de Kilder til Præstehistorie jeg har søgt, alle hævder at Jens Olufsens Skæbne efter Afskedigelsen i 1619 er ukendt, citerer jeg hermed Missivet ordret, da Beviset for, at Hr. Jens i Hunseby og Hr. Jens i Lunde er identiske, indeholder heri: »1621. 20. Febr. (København). Missive til Holger Rosenkrantz. Da Kongen har bragt i Erfaring, at Kaldet i Lunde i hans Len er ledigt, og at Sognemændene ikke kunne enes om Kaldet, skal Holger Rosenkrantz i Forening med Dr. Hans Mikkelsen, Superintendent over Fyens Stift, indsætte Hr. Jens Olluften, forhen Sognepræst ved Aasmark Gaard paa Lolland, i Lunde Kald og paase, at Hr. Jens forestaar Kaldet retsindigt i alle Maader.« — 45. Wibergs Præstehistorie II, Side 327. — 46. Hans Mikkelsens Dgb. 9/7 1632; Saml. til Fyens Hist. o. Top. 7. Side 49. — 47. Hans Mikkelsens Dgb. 14/12 1629: Saml. til Fyens Hist. o. Top. 6. Side 130. — 48. Hans Mikkelsens Dgb. 3/6 1631: Saml. til Fyens Hist. o. Top. 6. Side 161. — 49. Hans Mikkelsens Dgb. 11/6 1631: Saml. til Fyens Hist. o. Top. 6. Side 161. — 50. Hans Mikkelsens Dgb. 16/9 1631: Saml. til Fyens Hist. o. Top. 6. Side 167. — 51. Hans Mikkelsens Dgb. 12/3 1632: Saml. til Fyens Hist. o. Top. 7. Side 42. — 52. Hans Mikkelsens Dgb. 15/3 1632: Saml. til Fyens Hist. o. Top. 7. Side 42. — 53. Hans Mikkelsens Dgb. 30/12 1638: Saml. til Fyens Hist. o. Top. 7. Side 137. — 54. Hans Mikkelsens Dgb. 1/3 1639: Saml. til Fyens Hist. o. Top. 7. Side 140. — 55. P. Rhode: Saml. til Laalands og Falsters Hist. 1776. Side 527. — 56. Wibergs Præstehistorie II, Side 366. — 57.

F. R. Friis: *Disciplene i Sorø Skole 1586—1623*. — 58. Hans Mikkelsens Dgb. 16/10 1626: Saml. til Fyens Hist. o. Top. 5. Side 397. — 59. Hans Mikkelsens Dgb. 15/6 1634: Saml. til Fyens Hist. o. Top. 7. Side 70—71. — 60. Hans Mikkelsens Dgb. 24/6 1634: Saml. til Fyens Hist. o. Top. 7. Side 71—72. — 61. P. Rhode: Saml. til Laalands og Falsters Hist. 1776. Side 487. — 62. *Frants Rosenstjerne Krag*, født 8/9 1733 i Magleby, Langeland — død 7/8 1799 i Taagerup; g. m. 16/11 1770, *Sophia Vorndran Bröchner*, født ca. 1743 — bgr. 19/8 1811 i Taagerup. — 63. Suhm: Saml. til den danske Hist. II, 1. Side 195—96. — 64. Den *Sophie Hansdatter*, født 26/7 1616 i Varberg — bgr. 17/3 1669 i Kbhvn; g. m. 3/7 1633, Rentemester *Henrik Müller*, der 7/5 1674 — altsaa efter sin Død — fik Vaabenbrev paa Navnet Rosenstjerne, kan jeg ikke se hører til Slægten. Vaabenskjoldene er heller ikke ens. — 65. Erh. Qvistgaard: *Præstehustruer*. Side 34. — 66. *Wibergs Præstehistorie I*. Side 690—91. — 67. Om disse se *Personalhist. Tidsskr.* 3. R. IV, Side 145 og 9. R. II, Side 102. — 68. *Wibergs Præstehistorie II*. Side 366. — 69. *Hoffmans Foundationer VI*, Side 213. — 70. *Jonas Lihme*, født 22/9 1679 i København — død 8/8 1760 paa Vemmetofte; g. m. 1718 i Christiania, *Engel Maria von Storm*, født 168. — død 1758. — 71. *Thiset og Wittrup*: *Nyt dansk Adelslexicon*. Side 236.

og huse i sin fædrene by, da vilde han næsten alle vegne træffe sine forfædre.²

Befolkningstallene peger tydeligt nok i den retning. F. eks. viser jordebogen for 1719, at der i Sønderbroby var 17 gaardmænd og 5 husmænd paa Brobygaards jord, og matriklen for 1701 viser i Østerhæsing 28 gaarde og 10 huse. Tallene for de mindre landsbyer eller flækker i disse sogne er naturligvis betydeligt lavere. Al sandsynlighed taler da for, at »generation III« (med 32 ahner, som væsentligt fandtes i disse to sogne) beboede ca. en tredjedel af gaardene og maaske ogsaa af husene i landsbyerne Østerhæsing og Sønderbroby. Kunde vi paavise de 64 og de 128 ahner, vilde der ogsaa forholdsvis blive endnu flere — selv om vi maa regne med, at ikke faa ahner »tabes«, idet de kommer til at optræde mere end én gang paa ahnetavlen.

Kilderne for Sønderbroby og Østerhæsing sogne er ret mangelfulde for den ældre tids vedkommende, saa at »nedstamning fra alle en *landsbys* beboere« her ikke kan paavises, men kun formodes ud fra en forlængning af de givne linier. Men vi staar her maaske ved noget typisk, saa det er jo muligt, at endog »nedstamning fra alle et *sogns* beboere« kunde paavises, hvor ældre kilder er bevarede.

NOTER

¹ Oversigten er bygget over nedenstaaende oplysninger.

I. Yngre generationer.

Nr. 1, Karen Kirstine Kjærulff (1873—1927) (~ redaktør Knud Siegfried Martin Knudsen) var datter af *Nr. 2*, Peder Jensen Kjærulff (1843—1926), muremester fra Østerhæsing ~ *Nr. 3*, Maren Jeppesen (1845—1922) fra Sønderbroby.

II. Ældre generationer.

A. Nr. 2's ahner (alle i Østerhæsing by, undtagen nr. 12 og 13, som dog boede i Østerhæsing sogn):

a. Hans forældre: *Nr. 4*, Jens Pedersen (1802—88), huusmand og muurmester, ~ *Nr. 5*, Anne Kirstine Hansdatter (1809—1903).

b. Hans bedsteforældre: *Nr. 6*, Peder Jensen (1763—1839), huusmand og muurmester ~ *Nr. 7*, Kirsten Pedersdatter (1767—1850). — *Nr. 8*, Hans Larsen Langvaad (1764—1854), gaardmand ~ *Nr. 9*, Ane Hansdatter (1774—1837).

c. Hans oldeforældre: *Nr. 10*, Jens Jensen (1710—88), huusmand og muurmester ~ *Nr. 11*, Anne Rasmusdatter (1719—1801). — *Nr. 12*, Peder Pedersen Skov (1730—90), gaardmand paa »Vilhelmsgave«, Østerhæsing sogn ~ *Nr. 13*, Anne Cathrine Lauridsdatter (1742—91). — *Nr. 14*, Lars Hansen (1729—1821), gaardmand ~ *Nr. 15*, Anna Karstensdatter (1734—1812). — *Nr. 16*, Hans Jensen (1731—86), gaardmand ~ *Nr. 17*, Christiana Sørensdatter (1756—1826).

B. Nr. 3's ahner (alle i selve Sønderbroby, undtagen nr. 22, 23, 24 og 25 samt 30 og 31 (og maaske 26 og 27), som dog boede i Sønderbroby sogn):

- a. Hendes forældre: *Nr. 18*, Jeppe Andersen (1799—1847), gaardmand ~ *Nr. 19*, Karen Andersdatter (1802—74).
- b. Hendes bedsteforældre: *Nr. 20*, Anders Nielsen (1763—1832), gaardmand i Sønderbroby ~ *Nr. 21*, Mette Marie Pedersdatter (1761—1834). — *Nr. 22*, Anders Jørgensen (1760—1831), gaardmand i Tørringe, Sønderbroby sogn ~ *Nr. 23*, Kirstine Andersdatter (1767—1842).
- c. Hendes oldeforældre: *Nr. 24*, Niels Nielsen (...—1802), gaardmand i Ølsted ~ *Nr. 25*, Maren Hansdatter (...—1778). *Nr. 26* og *nr. 27* ukendte. — *Nr. 28*, Jørgen Rasmussen Knabe (levede endnu 1781), gaardmand ~ *Nr. 29*, Karen Andersdatter (levede endnu 1781). — *Nr. 30*, Anders Jørgensen Graver (...—1798), gaardmand i Tørringe ~ *Nr. 31*, Karen Jensdatter (1734—1827).

III. Ældste generation, hvoraf nogle kendes.

A. I Østerhæsinge by:

Nr. 15's forældre: *Nr. 32*, Carsten Eriksen (1718—75), gaardmand ~ *Nr. 33*, Karen Rasmusdatter (...—1764). — Nr. 17's forældre: *Nr. 34*, Søren Christensen (1724—1805), gaardmand ~ *Nr. 35*, Maren Jørgensdatter (1733—1807).

B. I selve Sønderbroby (undtagen nr. 36, som dog boede i Sønderbroby sogn):

Nr. 24's fader: *Nr. 36*, Niels Larsen, gaardmand i Ølsted. — Nr. 28's fader: *Nr. 37*, Rasmus Knabe, gaardmand. — Nr. 30's fader: *Nr. 38*, Jørgen Graver, husmand.

² At der saa ogsaa bor nogle af personens forfædre i andre sogne afsvækker slet ikke det her sagte. Nr. 21's forfædre findes sandsynligvis udenfor Sønderbroby sogn. Nærværende undersøgelse omfatter jo netop en persons forfædre i 2 sogne, som ganske vist ligger hinanden nær.

OM SLÆGTEN DU PLAT — ISÆR DENS DANSKE LINIE

Af
FR. TOBIESEN

I December 1942 er det 50 Aar siden, at General *Ernst du Plat* døde som den sidste af sin Slægt, en hannoveransk Officersfamilie, af hvilken to Medlemmer i 1789 blev indkaldt til Danmark.

De to Generationer, som levede og virkede her i Landet, har skænket vor Hær flere fremragende Officerer, hvorfor der formentlig i dette Mindeaar er Anledning til at give en Fremstilling af Slægtens og dens Medlemmers Historie og opklare det Spørgsmaal, der i saa høj Grad sysselsatte den danske Linies Stamfader: hvorledes Slægten var kommen fra Frankrig til Celle.

Grundlaget for denne Meddelelse er samlet i Arkiver og Biblioteker her i Byen. Da det Øjeblik kom, hvor jeg maatte søge til Kilder i Tyskland, har Fru *H. v. Marchtaler* i Hamburg ydet mig Hjælp, og navnlig har hun for et Par Maaneder siden givet mig Anvisning paa Major *Otto v. Cossels*¹ Arbejde om Slægten *du Plat*. Denne Afhandling har sat mig i Stand til at fuldstændiggøre og korrigere min Viden om de hannoveranske og de yngre tyske Slægtled.

¹ *Otto v. Cossel*: Die du Plat, eine hannoversche Offizierfamilie. Der deutsche Herold, B. 19, pag. 27—30 og 35—38. Berlin 1931.

Min egen Kundskab om de tyske du Plat stammer fra to Haandskrifter. Det ene af disse — i det følgende kaldet *B* — er en af *Frederik Thaarup*² tagen Afskrift af den Autobiografi, som *Christian Frederik Claude du Plat* i 1818 indgav til de kongelige Ordeners Arkiv,³ og i hvilken der findes ret fyldige Oplysninger om Slægten.

Det andet, i mit Eje, er en tysk Udskrift af et Daabsregister over Døbte af Navnet *du Plat* i Tiden fra 3/1 1731 til 19/10 1753. Dokumentet mangler baade Stedsangivelse og Dato, men er underskrevet W. d. Pl. 3: Kaptajn *Wilhelm du Plat*, som levede næsten en Menneskealder i Ratzeburg. Da saavel Navnene som Aldersfølgen paa de anførte ganske stemmer med *B*'s og v. Cossels Angivelser, er det utvivlsomt en Udskrift af det militære Daabsregister i Ratzeburg (St. Petri Milit. Gemeinde),⁴ som *Wilhelm du Plat* har sendt Familien her i København, enten Broderen *Claude* eller Faderen, som var meget interesseret i sin Slægts Historie.

Slægten *du Plat* er af gammel fransk Adel og i Følge v. Cossel⁵ ikke naturaliseret i noget andet Land.

Om Slægtens Oprindelse kan v. Cossel kun meddele, at der i det 17' Aarhundrede, i Frankrig fandtes flere Familier *du Plat*, der førte forskellige Tilnavne. Et Medlem af en af disse Slægter — hvilken har det ikke været muligt at opklare — blev i 1697 indkaldt til Hannover, i hvis Hær saa godt som alle dens mandlige Medlemmer har været Officerer, lige fra Ludvig den 14's til Napoleons Tid og ofret Liv og Blod for deres nye Fædreland.

Til Danmark kom Familien i 1789, da Brødrene *Johann Heinrich Christian du Plat*, Fændrik i 10. Infanteriregiment i Byen Hannover, og hans yngre Broder *Christian Friedrich Claude*, Styk-junker i Artilleriregimentet og Elev ved det militære Akademi sammesteds, traadte i dansk Tjeneste.

I *B*. fortælles om denne Ansættelse: »Denne [General v. *Düring*]⁶ befandt sig i Aaret 1789 — saavidt vides i Mission af den danske Regering — i Hannover. Ved et Besøg paa det militære Akademi sammesteds blev jeg examineret for ham; hvilket gav Anledning til at min ældste Oncle blev enig med ham om at

² *Frederik Thaarup*, 1766—1845, Professor i Statistik, senere Foged i Norge, Amtmand paa Bornholm. Dansk biograph. Lexik. XVII, 151. Afskriften ejes af Direktør *Hauch-Fausbøll*.

³ Arkivet brændte ved Slotsbranden i 1884.

⁴ I Følge *Fru v. Marchtaler* findes det nu i Hamburg.

⁵ v. *Cossel*: l. c., pag. 29.

⁶ *Ernst Christoph Friderich v. Düring*, * i Oldenburg 1738, † i Kiel 1809 som dansk Generalløjtnant og kommanderende General i Holsten. Dansk biograf. Leks. VI, 159.

ansætte min Broder og mig i dansk Tjeneste, fordi nu Krig mellem Danmark og Sverig var udbrudt.⁷ Igennem General *v. Huth*⁸ blev dette min Families Ønske foredraget Kronprindsen; men formedelst Højstsammes Ophold i Norge [paa Krigsskuepladsen] kom Resolutionen derom ej tilbage til Hannover forinden Septb. 1789.«

Den allerunderdanigste Forestilling om, at »Gefreider Corporal *Johann Heinrich du Plat* af Infanteriet og tituleret Stykjuncker *Christian Friderich Glode du Plat* af Artilleriet, maatte ansættes, den første som Fændrik à la suite ved Hans Kongel: Höyhed Kronprindsens Regiment, og den anden som Secondlieutenant ved Artillerie Corpset« blev approberet af Kongen under 23' Oct. 1789 og findes i Rigsarkivet.⁹

I samme Læg findes »Haupt-Rolle« meiner beiden jüngen Vetteren, die in Königlich Dähnsche Hochlöbliche Krieges-Dienste als Officiers Ehrerbietigst empfolen werden, egenhændig skreven og underskreven af *G. J. du Plat*, Genrl. Lieut. und Chef des Ingen.r Corps i Hannover 30te July 1789.

Det oplyses heri, at de to unge Officerer var Katoliker.

J. H. C. du Plat havde som nævnt megen Slægtsinteresse. I 1847, 78 Aar gammel, skriver han, da han »ikke kan forlade sit Hus«, til Overbibliotekaren ved det kongelige Bibliotek, Konferensraad *Werlauff*¹⁰ for at laane Bøger, der kunde oplyse ham om, hvorledes hans Slægt var kommet til Hannover, og Leksika, i hvilke Navnene *d'Olbreuse* og *Courgelon* fandtes.¹¹

Baade Broderen og han var nemlig af den Mening, at en *du Plat* var kommet til Hannover i Følge med en fransk Emigrant, Marquis *Desmier d'Olbreuse*, hvis Datter *Eleonore* i 1665 indgik et morganatisk Ægteskab, som senere blev legitimeret, med Hertug *Georg Wilhelm* af Celle.¹²

Hertugparrets Datter *Sophia Dorothea* blev gift med sin Fæt-

⁷ Krigen, der indskrænkede sig til Operationer paa den norsk-svenske Grænse, ophørte i Juli 1789.

⁸ *Heinrich Wilhelm v. Huth*, fremragende Artilleriofficer, traadte i 1766 i dansk Tjeneste og ledsagede *Christian VII* paa hans Udenlandsrejse. * i Sachsen 1717; blev Generaløjtmant og Statsminister m. m.; † i Kbhvn. 1806. Dansk biograf. Leks. XI, 14.

⁹ Königl. Ordres und Resolutiones an das Königlich: Generalitets und Commissariats Collegium, 1789, No. 734.

¹⁰ *Erich Christian Werlauff*, 1781—1871. Dr. phil., Overbibliotekar 1829, Professor i Historie ved Universitetet 1836, Konferensraad samme Aar.

¹¹ Brevet findes i kgl. Bibliotek, ny kgl. Samling, 2387, 4°, No. 104, Koncepten er i mit Eje.

¹² *Georg Wilhelm*, Hertug af Braunschweig-Lüneburg, 26/1 1624—28/8 1705, indgik 1665 en Forbindelse med *Eleonore d'Olbreuse*. Hun blev gift med Hertugen 1676; *Sophia Dorothea* blev født i Celle 1666; døde paa Slottet Ahlden 1726.

ter Kurfyrst *Georg Ludwig* af Hannover, senere *Georg I* af England.¹³ Men efter 10 Aars Ægteskab blev de skilte, fordi Kurfyrsten beskyldte hende for at staa i Forhold til Grev *Philipp Christoph Königsmarck*.¹⁴ Denne forsvandt pludselig og sporløst, og Prinsessen blev Resten af sit Liv holdt fangen paa Slottet *Ahlden*.

Efter v. Cossels Fremstilling, som støtter sig paa et Brev i Slægtseje fra Generalløjtnant *Georg Josua du Plat* til hans ældste Søn, er Familien *du Plat* kommen til Celle paa en ganske anden og mindre æventyrlig Maade.¹⁵

I Marquise d'Olbreuses Følge var nemlig hendes Fætter, *Jean de Courgelon*,¹⁶ som kom i stor Yndest hos Hertugen. Denne ønskede at faa sin Hær organiseret efter fransk Mønster og lod derfor Officerer indkalde fra Frankrig. Ved denne Lejlighed fik *Courgelon* sin Nevø *Pierre Joseph du Plat*, der var Løjtnant i den franske Garde, ansat i Dragonregimentet v. Hahn i Celle.

Fra ham nedstammer alle tyske, danske og engelske *du Plat*, saaledes som det fremgaar af nedenstaaende Stamtavle. Denne er kun for den danske Linies Vedkommende anført i sin Helhed, medens af de ældre hannoveranske Slægtled kun de Personer er medtagne, der belyser Slægtsgangen og som Søkende eller paa anden Vis har Relation til de to hertil indkaldte Officerer.

1. Slægtled.

Pierre du Plat, † i Paris, Intendant de l'arsenal de Paris; g. 6/6 1655 m. *Anne du Verger*. Søn:

2. Slægtled.

Pierre Joseph du Plat, * i Paris 4/5 1657, falden ved Malplaquet 4/2 1709. Løjtnant i den franske Garde; kom i 1697 i Braunschweig-Lüneburg-Celle'sk Tjeneste, 1709 Kaptajn i Dragonregimentet v. Hahn i Celle; g. i Namur 17/11 1690 (Kath. St. Loup) m. *Helène de Sacrée* (Forældre: *Pierre de Sacrée*; siden

¹³ *Georg Ludwig*, * i Hannover 28/3 1660, † paa Vejen til Osnabrück 22/6 1727. Kurfyrste blev han ved sin Faders Død 1698, og efter Dronning *Annas* Død blev han 12/8 1714 udraabt til Konge af England under Navn af *Georg I*.

¹⁴ *Philipp Christoph Königsmarck*, Broder til *Aurora K.*, forsvandt 1/7 1694; han var Oberst i hannoveransk Tjeneste.

¹⁵ I den før nævnte »Haupt-Rolle«, en officiel Skrivelse, giver Generalen den samme Meddelelse om Indkaldelsen som i Brevet.

¹⁶ *Jean de Courgelon*, * ca. 1633, † i Celle 9/12 1712. Hannoveransk Oberst og Vice-Staldmester, Chef for Garde-Dragonregimentet i Celle, g. sst. 20/9 1704 (Stadtk.) m. *Katharine Eleonore Jergius* (Forældre Præst i Berlin *Johann Friederich Jergius* og *Katharine Margarete Simon*); * ca. 1680, † ?.

1636 Borger og Købmand i Namur, * 1616, † dér 24/6 1691 (St. Loup) og *Catherine le Roy*, * ?, † 4/8 1692 sst.), * i Namur 8/2 1670, † ?.

4 Sønner, der alle blev Officerer, og af hvilke 2 faldt i Krigen.

Om *Helène de Sacrée* fortæller Sønnesønnen *Georg Josua* i det før omtalte Brev, at hun den ene Dag fik Underretning om, at hendes Mand var falden og den følgende Dag modtog hans Patent som Kaptajn; for at spare Omkostningerne ved Udnævnelsen sendte hun imidlertid Patentet tilbage. Hun sad i trange Kaar, og hendes ældste Søn underholdt en Tid lang baade hende og Brødrene.

3. Slægtled.

Pierre Joseph du Plat og Helène de Sacrée's ældste Søn.

Pierre Joseph du Plat, * i Namur 11/8 1691, † i Ratzeburg ... 1753. Kaptajn i Ingeniørkorpset med Garnison i Ratzeburg; g. 9/10 1721 paa *Siggel* (Grossenbrode Sogn) i Holsten m. *Engel Justina Janus* (Forældre: Godsforvalter paa Lührstoft *Christian Janus*, * i Grossenbrode 26/12 1673, † ?, og *Hedwig Margarete Stempel*), * ... 3/11 1671, † ?.

4. Slægtled.

Pierre Joseph du Plat og Engel Justina Janus Børn: 8 Sønner og 2 Døtre. Af disse nævnes:

1. *Georg Josua du Plat*, * i Lührstoft 9/9 1722, † i Hannover 15/12 1792, Generalløjtnant, Chef for Ingeniørkorpset, Excellence; g. 1° 1765 m. *Katharina Melusina v. Westenholz* (Fader: Hofraad i Hannover *Johann Friederich v. Westenholz*), * ?, † i Hameln 21/4 1767; g. 2° i Osnabrück 11/6 1768 (St. Johannes K.) m. *Marie Bernhardine Agnes Wilhelmine v. Derenthal* (Forældre: *Philip Nikolaus v. Derenthal*, * i Osnabrück 22/8 1695, † sst. 21/11 1752 (St. Johs.) og *Bernhardine Gosmine Therese v. Kerckerinck zur Borg*, * paa Borg v. Rinkerode 13/4 1722, † i Osnabrück 8/3 1760), * 1749, † i Hildesheim 2/6 1782, begr. i Kapuzinerkirkens Krypt.

Af 2. Ægteskab 2 Sønner, se Slægtled 5.

I B. fortælles, at *Georg Josua du Plat* tog en af Broderen *Peter Josephs* Sønner i Huset, og at han ved sit Bekendtskab med høje danske Militære havde en Finger med i Spillet ved Brodersønnernes Indkaldelse til Danmark.

4. *Peter Joseph du Plat*, * i Lührstoft 15/4 1728, † i Uthlede ved Hagen 24/4 1782, Kammerkonduktør, 3/1 1764 blev han

Oberdeichgraf¹⁷ for »Unter-Weser«; g. 29/7 1759 i Jork ved Buxtehude m. *Anna Dorothea Feindt* (Forældre: *Barthold Feindt*, Køb- og Handelsmand i Jork, og *Catrin Margret Richter*, * i Borstel 19/11 1698, † i Jork 20/4 1764 (evang. Kirke), hun g. 1° med *Gerd Hey*, Landes-Vorsprech¹⁸ ved Retten i Jork), * i Jork 22/2 1738, † i Uthlede 22/3 1811. Børn 1—10, se Slægtled 5 B.

Peter Joseph du Plat boede først i Aumund ved Vege-sack, Lessum Sogn, senere i Uthlede. Om Faderen og Hjemmet anføres i B.: »Hans Faders Liv ifølge hans Embeds Stilling tillod ham kun liden Tid til at beskæftige sig med sine Sønners Dan-nelse. De to ældste Sønner forlod derfor i en ung Alder det fader-lige Hus. Den ældste blev antagen i Søns Sted af Farbroderen *Wilhelm du Plat* og ansat i samme Regiment, hvori han selv stod; den anden blev paa lige Maade antagen som Søn af den ældste Farbroder *Georg du Plat* og ansat i Ingeniørkorpset, hvor han fik sin højere Dannelse. De to yngste kom 1780 i en latinsk Skole i Vechta i det Münsterske og var indtil den Tid undervist af en Hovmester. Faderen blev 1782 i sin bedste Alder ved Døden bort-revet, men hans Broder *Wilhelm du Plat*, som allerede havde an-taget sig en af sine Brodersønner, antog ogsaa de to yngste og de fandt i ham, som dengang var Major i det andet hannoveran-ske Infanteriregiment i Osnabrück en anden øm Fader, som nu havde 3 Brodersønner i sit Hus.«

7. *Johann Wilhelm du Plat*, * i Ratzeburg 4/10 1735 (St. Petri Militærmenighed), † i Hameln 16/6 1806. Hannoveransk Generalløjtnant, Excellence; fra 1795—1803 Chef for 7^e Infanteri-regiment i Hameln, Inspektør for Infanteriet til 1801, tidligere Direktør for Matrikelmaalingerne i Bispedømmet Osnabrück; g. 1° i Osnabrück, før 1782, m. *Marie Therese v. Lemalle*,¹⁹ * i Nederlandene 3/5 1736, † i Hameln 26/6 1799. Hun g. 1° med *v. Gefaehl*, † før 1782. Ægteskabet barnløst. g. 2° i Hameln ca. 1800 m. .... *Seehausen* (Forældre: Overkommisær *August See-hausen* og *Sophie Juliane Ebeling*), * ?, † mellem 1806 og 1808. 1 Søn, død som 13aarig.

Om Brodersønnernes Ophold i hans Hus fortælles i B.: »De to yngste fortsatte Studeringerne paa Gymnasium Carolinum sammesteds, ligesom alt, hvad desuden kunde give dem en pas-

¹⁷ Vedligeholdelsen og Tilsynet med Digerne varetoges af et Udvalg af Lodsejerne, i Spidsen for dette stod en Deichgraf; Oberdeichgraf var den højere Instans. (Meyers Konversations Lexikon).

¹⁸ Vorsprech var Navnet paa den ved den grevelige Ret i Jork fungerende Advokat; Oplysning fra Amtsgerichtsrat *Ernst du Plat*.

¹⁹ I B. kaldes hun fejlagtigt Baronesse *de la Maille*.

sende Opdragelse for deres tilkommende Bestemmelse, blev anvendt.

Hans Retskaffenhed, hans uskrømtede Gudsfrygt, hans Arbejdsomhed fremlyse for deres unge Hjærter som et efterlignelsesværdigt Exempel. Taknemlighed, Ærefrygt og sønlig Kjerlighed oprejste et varigt Minde i deres Hjærter for ham, den sjældne Ædle, den sande Kristen, den i *Hertug Ferdinands*²⁰ Skole dannede, højt fortjente Officer, ligesom for hans ædle Hustru *Therese du Plat*, født *Baronesse de la Maille*, der var dem en øm Moder.«

5. Slægtled.

A. *Georg Josua du Plat og Bernhardine v. Kerckerincks Søner. 1—3.*

1. *Georg Carl August du Plat*, se den engelske Linie.

2. *Burchard Friedrich Ludwig Wilhelm du Plat*, * i Hannover 4/12 1771 (Kath. St. Clemens), † 2/9 1809 af Sumpfeber i Middeburg paa Øen Walcheren. Kaptajn i den kgl. tyske Legion.²¹

3. *Detlof Ernst Georg Wilhelm Clemens du Plat*, * i Osnabrück 3/8 1773, † sst. 25/9 1773.

B. *Oberdeichgraf Peter Joseph du Plat og Dorothea Feindts Børn 1—10.*

1. *Georg Wilhelm du Plat*, * i Jork 9/9 1759, † i Hannover 14/4 1823 (St. Clemens). Hannoveransk Kaptajn; g. i Osnabrück 1791 m. *Antoinette Henriette v. Gefaehl* (Forældre: ..... v. *Gefaehl* og *Marie Therese v. Lemalle*), * 1762, † i Hildesheim 25/11 1843. Hun var saaledes en Datter af Farbroderen *Johann Wilhelms* 1' Hustru. Ægteskabet barnløst.

2. *Peter Joseph du Plat*, * i Jork 26/2 1761, † i Celle 19/3 1824, hannoveransk Generalløjtnant, Excellence; g. 1800 m. *Charlotte Eleonore Elisabeth v. Bothmer*, * i Bothmer 23/6 1774, † i Celle 2/5 1842. 1 Datter, død ung.

Peter du Plat deltog som Oberst og Brigadechef i Belejringen

²⁰ Hertug *Ferdinand af Braunschweig*, 1721—1792, berømt Hærfører fra Frederik d. Stores Krige.

²¹ Efter at den hannoveranske Hær i Henhold til *Konventionen i Artlenburg* i Juli 1803 var bleven afvæbnet og opløst af Franskændene, dannedes der i England, skønt Franskændene paa alle Maader søgte at hindre Hannoveranerne i at forlade Fastlandet, et Korps af hannoveranske Soldater og Officerer. Dette, der bestod af alle Vaabenarter, bar Navnet Kings German Legion, af Tyskerne kaldet *Königlich Deutsche Legion*. Den kæmpede i de følgende Aar mange Steder sammen med Englænderne mod Napoleon; f. Exp. var en Division af Legionen med ved Overfaldet paa København 1807. *Bernhardt Schwertfeger*: *Geschichte der Königlich Deutschen Legion*, 1803—1816, I—II, Hannover og Leipzig 1907, pag. 16 ff.

af København 1807,²² og her indtraadte for første Gang i Slægtens Historie det tragiske Tilfælde, at Broder kom til at staa mod Broder, i hver sin af de to Hære, der stod overfor hinanden under Krigsforhold.

3. *Justina Katharina du Plat*, * i Jork 3/8 1762, † i Uthlede 5/12 1778.

4. *Anton Friederich du Plat*, * i Arbergen ved Achim 6/2 1764, † i Uthlede 25/11 1778.

5. *Sophie Dorothea Ernestine du Plat*, * i Land Kehdingen ved Stade 20/9 1765, døbt i Stade 23/9 (St. Nikolai), † i Buxtehude 7/3 1848; g. i Jork 31/10 1793 m. *Hans Helweg* (S. af Borger og Frugthandler *Hans Helweg*), Dr. med., tidligere britisk-hannoveransk Eskadronskirurg, praktiserende Læge i Jork.

6. *Johann Ernst Friederich du Plat*, * i Aumund 7/11 1767, falden ved Hoogede 13/6 1794; Løjtnant i 1' hannoveranske Grenaderbataillon.

7. *Johann Heinrich Christian du Plat*, se den danske Linie.

8. *Christian Friedrich Claude (Glode) du Plat*, * i Aumund 11/12 1770, døbt i Lessum 16/12, † i Kbhvn. 28/8 1841 (hidsig Feber), begr. 2/9 1841 (Garn.). — 23/10 1789 Sekondløjtn. i Artilleriet, 30/10 s. A. naturaliseret som dansk Undersaat,²³ 23/8 1795 Premierløjtn., 18/4 1800 Aide-Generalkvartermester og Forstander for Frikorporalskolen i Kbhvn.; 20/1 1808 adjungeredes han *Bernadotte* under dennes Indmarch gennem Hertugdømmerne, 28/6 1810 Kommandør for Landkadetkompagniet med Majors Karakter, 1812 Kommandør for Landkadetkorpsset og Oberstløjtn., 18/10 1817 Kar. Oberst. I Begyndelsen af 1831 Chef for Landkadetkorpsset, men allerede i April s. A. afskedigedes han efter Ansøgning i Naade med fuld Gage og sattes à la suite. Aarsagen hertil mentes at være, at du Plat for at glæde Kongen havde bevirket, at hans Søn, *Grev Dannemand*²⁴ ufortjent fik en stor

²² *Bernhardt Schwertfeger*, 1. c. pag. 98.

²³ Naturalisationsprotokollen, Rigsarkivet, 30. Oktober 1789 paa Christiansborg. *Johann Heinrich du Plat* fra Hannover, Gefreider Korporal, Tit. Styk-junker *Christian Friederich Glode du Plat*.

²⁴ *Frederik Vilhelm Dannemand*, S. af Kong *Frederik VI* og *Bente Rafsted*, * i Kbhvn. 20/7 1813, † paa Aastrup 12/3 1888. Optaget i grevelig Stand 1839, Oberstløjtnant, Kammerherre, Besidder af Aastrup. G. 1° 28/4 1840 m. *Francisca v. Scholten*, * 6/6 1821, † 9/2 1844; D. af Generalguvernør *Peter v. Scholten* og *Anne Elisabeth Thortsen*; 2° 13/6 1845 m. Comtesse *Louise Christine Schulin*, * 5/12 1815, † 11/6 1884; 3° 18/10 1884 m. *Regine Vilhelmine Marie Laursen*, *15/9 1840, † 5/9 1886. *Grev Dannemand* var saaledes Svoger til General *Glode du Plat*, der stod ham og hans Hustru meget nær. Dette er Grunden til, at først Kammerherreinde *du Plat* og senere Generalen blev begravet i det *Dannemandske Gravsted* paa Soderup Kirkegaard (Aastrups Sognekirke).

Afgangseksamen og derved Æressablen. Se Dansk biograf. Leks. B. 18, pag. 379; her findes Litteraturfortegnelse. 7/12 1831 blev han Kommandant i Kastellet, 1838 Kar. Generalmajor. Kammerherre 28/1 1817, R. 28/6 1809, Dbm. 28/1 1812, K. 25/5 1826. — g. i Kbhvn. 17/2 1795 m. *Christine Schiøtt* (Forældre: Kasserer ved den alm. Enkekasse *Friderich Schiøtt*, c. 1748—1804, og *Dorothea Mandix*, c. 1748—1809), * i Kbhvn. 17/2 1777, døbt 28/2 (Nikolaj), † 31/3 1842 paa Frederiks Hospital (kronisk Nyrebetændelse), begr. 5/4 1842 (Garn.). Om Begravelsen meddeler *Victor Krohn*,²⁵ at 4 Sergenter af de to Jægerkorps, der laa i Kastellet, var kommanderede til at bære Liget. — Ægte-skabet var barnløst, og Brodersønnen *Cæsar* var ved gensidigt Testamente indsat til Universalarving.²⁶

Fru *Pauline Petersen*, gift med Præsten i Kastellet, fortæller om *du Plats*:²⁷ »Det var en ægte Hofmand af den gamle Skole, med dyb Veneration for Kongehuset og et ridderligt Anstrøg over hele hans Væsen. Hans Kone var mere forstandig end smuk. Begge viste os en Opmærksomhed og Forekommenhed, der ej kunde andet end glæde os.«

Krohn fortæller fremdeles:²⁸ »Det var du Plat, der ufrivillig spiller en Rolle i Slaven *Kristian Larsen Kjærs* første Flugtforsøg fra Krudttaarnet i Dronningens Bastion i 1835, idet denne sidste gennem sin Gennemsøgning af Generalens Værelser for at finde nogle Beklædningsstykker, hvormed han kunde skjule sin Nøgenhed, pludselig befinder sig i du Plats Soveværelse, hvor han udstøder et »Pardon monsieur!« for straks efter at forsvinde med Kommandantens Kappe og fjerprydede trekantede Hat.« Han meddeler fremdeles,²⁹ at du Plat meldte sig syg 27' August 1841, og at han afgik ved Døden den følgende Dag. »Begravelsen fandt Sted fra Kastelskirken 2' September Kl. 6 Fm., og allerede Kl. 5¾ skulde der møde 6 Jægere med Gevær for at paradere ved Kirken, Kommandantboligen og Ligstuen. En Premierløjtnant af hvert af Kastellets to Jægerkorps skulde være Sørgemarskaller, 10 Sergeanter, Bombarderere og Overjægere af Garnisonen skulde bære Liget fra Boligen til Kirken, derfra paa Vognen og sluttelig til Graven; endelig skulde to Underjægere bære Ligskamlerne.«

Enken ansøgte 18' Oktober 1841 »om en aarlig Pension af den almindelige Pensionskasse, da hendes ordinære Pension kun

²⁵ *Victor Krohn*: Kastellet Frederikshavns Kommandanter gennem 250 Aar. »Kastellet« 1931, No. 9.

²⁶ Reciprokt Testamente af 19' Juli 1808 med vedføjet Codicil af 18' Novbr. 1826; No. 326, konfirm. 13/11 1841 af Overøvrigheden. Rigsarkivet.

²⁷ Memoirer og Breve, B. 31, pag. 149.

²⁸ Kastellet Frederikshavns Fængselshistorie gennem 250 Aar. Kgl. Bibliotek.

²⁹ *Victor Krohn*: Kastellets Kommandanter.

er 300 Rdl. Generalen har ikke efterladt sig nogen Formue eller Ejendele af synderlig Værdi«.

»Enken er af et yderst svageligt Helbred og trænger til megen Pleje og Omhu, og hun er af en højst respektabel Karakter, hvorfor Kommandantskabet anbefaler hendes Ansøgning paa det varmeste.«

9. *Anna Dorothea (Doris) Helene du Plat*, * i Aumund 27/11 1773, † i Buxtehude 11/11 1845; g. i Jork 7/5 1797 m. *Otto Christian Seumenich*, * i Jork 26/3 1770, † i Buxtehude 1/8 1826, Dr. juris, Advokat sst.

10. *Bernhardine Antoinette du Plat*, * i Aumund 26/5 1774, † ?, g. i Jork 13/4 1806 m. *David Philipp Wilhelm Schaumburg*, * ?, † ca. 1830, Sognepræst til Alt Luneberg ved Geestemünde, senere Superintendent og Kirkeraad i Harsefeld ved Stade.

Den engelske Linie.

5. Slægtled.

Georg Carl August du Plat, * i Hannover 30/3 1770 (Kath. St. Clemens), † 21/6 1815 af sine Saar i Slaget ved Waterloo. Oberst og Chef for 1. Brigade af den kgl. tyske Legion; g. i Lüneburg 30/12 1792 (Militærmenigheden) m. Grevinde *Christiane Sophie Juliane Caroline Ernestine v. Taube* (Forældre: Generalløjtnant, Kommandant i Lüneburg, Grev *Johann Jacob Gustav v. Taube*, * i Stockholm 6/5 1727, † i Lübeck 19/3 1799, og *Baronesse Hippolythe Eleonore v. Albedyll*, * i Hannover[?] 7/7 1740, † i Lüneburg 3/2 1795), * i Hannover 15/1 1773 (Militærmenigheden), † i Stuttgart 27/11 1837, skilt i Hannover 1803. — 5 Børn, hvoraf nævnes:

6. Slægtled.

Georg Gustav Wilhelm du Plat, * i Lüneburg(?) 14/10 1796, † i Wien 21/12 1854. Engelsk Generalmajor og ansat ved Legationen i Wien, tidligere Oberst af Ingeniørkorpset og Konsul i Warschau, Ridder af Welferordenen; g. paa Slottet Hardenberg 28/1 1822 m. Grevinde *Pauline Friederike Johanna v. Hardenberg* (Forældre: Grev *Karl Philipp v. Hardenberg*, * 14/10 1756, † i Hannover 31/1 1840, og Grevinde *Friederike Henriette v. Wartenberg*, * 27/10 1771, † 19/12 1814), * 30/12 1800, † i Nizza 24/2 1876. — 2 Børn.

7. Slægtled.

1. *Sir Charles du Plat* (senere *Taylor-du Plat*), * 23/11 1822, † i England 18/11 1900. Generalmajor, Adjutant hos Dronning Victoria, K. B.; g. 1° 1/5 1855 m. *Mary Dalpoll* (D. af *Sir*

William Dalpoll, Bart.), * ?, † 1867; g. 2° 27/7 1897 m. *Anne Forbes* (D. af *Lord J. G. Forbes*, engelsk Major). Hun levede i England i 1921 som *Lady Bennet-du Plat*. Barnløs.

2. *Eleanor Marianne Auguste du Plat*, * i Hannover 21/12 1823, † i Dresden 17/6 1919.

Den danske Linie.

5. Slægtled.

Johan Heinrich Christian du Plat, * i Aumund 18/5 1769, døbt i Lessum 22/5, † i Kbhvn. 29/2 1852 (Alderdomssvaghed), begr. 3/3 1852 (Garn.). — 23/10 1789 Fændrik à la suite i Kronprins Frederiks Reg., 21/12 1792 Sekondløjtn., 13/3 1801 Premierløjtn., 19/12 1806 Stabskaptajn, 20/1 1808 Divisionskvartermester, 24/3 1812 Overadjutant hos Frederik VI, 21/1 1817 Oberstløjtn. af Infanteriet, 21/1 1826 Generalkvartermesterløjtn., 5/12 1826 Generaladjutantløjtn., 18/3 1839 à la suite, 10/6 1841 Kar. Generalmajor, 1/1 1828 Kammerherre, 16/5 1824 R., 25/5 1826 Dbm., 28/10 1836 K. — I sine yngre Aar gjorde han sig fortjent ved Opmaalingsarbejder i det sydlige Norge, paa Bornholm og i Slesvig. — g. i Kbhvn. 30/10 1802 (Petri) m. *Alette Marie Amalie de Wilster* (Forældre: Kommandant paa Rosenborg, Major *Cæsar Augustus de Wilster*, * i Rendsburg 1/1 1734, døbt³⁰ sst. 3/1 (Christ. und Garn. K.), † i Kbhvn. 6/6 1812 (Trin.), begr. 10/6 i Rosenborg Slotshave og *Charlotte Elisabeth v. Schacht*, * i Kbhvn., døbt 4/10 1749 (Garn. t.), † paa Rosenborg 9/11 1791 (Petri), begr. 15/11 paa St. Petri Kirkegaard), * i Kbhvn. 4/3 1777, døbt 11/3 (Garn. t.), † sst. 17/7 1853 (Cholera), begr. 9/7 (Garn.). — Fotografi³¹ af hende efter Ungdomsportræt, pousseret i Vox af Carl Lode 1800. — Børn:

6. Slægtled.

Johan Heinrich Christian du Plat og *Alette Marie Amalie de Wilsters Børn*.

1. *Friedrich August Peter Wilhelm du Plat*, * i Kbhvn. 18/8 1803, døbt 1/10 (Garn. t.), † i Ratzeburg 22/3 1870, begr. 26/3 (St. Petri Milit.). — 1/1 1813 Kadet, 20/1 1818 Sekondløjtn., 19/8 1825 Premierløjtn., 5/6 1833 Stabskaptajn, 1/7 1841 Kaptajn à la suite i Ingeniørerne, 1/7 1842 Kaptajn I med Garnison i Ratzeburg, tillige Chausséinspektør. 9/8 1825 Kammerjunkere; — g. 15/4 1842 i Schleswig (Friederichsberg) m. *Johanne Sophie Wilhelmine Eicke* (Forældre: Justitsraad, Dr. juris *Johannes Wilhelm Eicke*

³⁰ Daabsattesten findes i Rosenborgs Arkiv.

³¹ Alle nævnte Fotografier er i Forf.s Eje.

og 2' Hustru *Benedicte Sophie Marie v. Bachmann*), * i Schleswig 15/8 1814, døbt 18/10, † 12/9 1907 i Klosteret Mariensee v. Leine, begr. sst. — Børn: 7. Slægtled A, 1—6.

Ved Oprørets Udbrud i 1848 var han paa slesvig-holstensk Side, men deltog ikke i Krigsbegivenhederne. Han blev 16/9 1852³² dømt til at have Charge og Ære forbrudt, men Dommen blev ved kgl. Resolution af 10/11 1852³³ formildet til alene at have Chargen forbrudt, og 15/12 s. A. fik han Tilladelse til at opholde sig i det danske Monarki.³⁴ Han kæmpede hele sit øvrige Liv med økonomiske Vanskeligheder.

2. *Friedrich Cæsar Ludwigh Rudolph du Plat*, * i Kbhvn. 21/12 1804, døbt 17/2 1805 (Garn. t.), † i Kiel 2/4 1874, begr. sst. 7/4 (Südfriedhof). — 9/9 1813 Kadet, 28/12 1819 Sekondløjtn. i Livregimentets Kyrasserer; gennemgik 1830—34 den militære Højskole, 3/12 1834 Premierløjtn., 31/12 1839 Ritmester i Generalstabten, 1/7 1842 Ritmester I og Adjoint ved Generalstabten for Hertugdømmerne, 2/3 1848 Major. — Kammerjunker 23/9 1823; R. 28/6 1840, Dbm. 7/11 1843. — g. i Kbhvn. 25/3 1833 (Petri) m. *Louise Maria Thomsen* (Forældre: Borgmester i Tønning, senere Deputeret i det slesvig-holsten-lauenburgske Kancelli, Etatsraad *Peter Thomsen*, * i Treya 11/2 1781, † i Tønning 20/2 1839, og *Christina Sophia Augusta Bentzen*, * i Aabenraa 21/7 1782, † i Tønning 28/3 1862), * i Tønning 4/3 1809, døbt 11/4, † i Delmenhorst 8/9 1893, begr. i Kiel 11/9 (Südfriedhof).

Fotografier af ham og Hustruen findes. — Børn: 7. Slægtled B, 1—3.

I 1848 sluttede han sig til Slesvig-Holstenerne, men da han ikke vilde kæmpe mod den Hær, i hvilken hans Slægtninge og Venner tjente, blev han Afdelingschef i Militærforvaltningen, senere Oberst à la suite i Generalstabten. Saaledes kom for 2' Gang Brødre til at staa imod Brødre; men denne Gang ikke i aaben Mark. I 1851 fik han efter Ansøgning Afsked med Pension. Han bosatte sig i Hamburg, hvor han oprettede en Kostskole for unge Mænd, men efter 1864 flyttede han tilbage til Kiel. Ogsaa han blev dømt fra Charge og Ære samt ved kgl. Resolution af 29/3³⁵ og 28/7 1852³⁶ udelukket fra Amnesti og mistede sine Ordener. Se Dansk biograf. Leks. B. 18, pag. 389, hvor Litteraturangivelse findes.

3. *Mariane Dorothea du Plat*, * i Kbhvn. 25/6 1806, døbt

³² Departementstidende 1852, pag. 1001 ff.

³³ ibidem, pag. 1010.

³⁴ Generaladjutantens Extractbog 1852, No. 962, Resolution af 15/12 1852.

³⁵ Departementstidende 1852, pag. 416.

³⁶ ibidem, pag. 604.

5/9 (Garn. t.), † sst. 8/2 1884 (Bronchopneumoni), begr. 14/2 (Garn.); — g. i Kbhvn. 30/5 1828 (Garn.) m. Premierløjtn. i Kongens Reg. *Frederik Wilhelm Carl Tobiesen* (Forældre: Kopist i Hof- og Stadsretten *Jacob Christian Tobiesen*, døbt i Stavanger 19/8 1763, † i Kbhvn. 6/4 1840, og *Johanne Birgitte Borup*, * i Kbhvn., døbt 17/12 1766 (Trin.), † sst. 19/5 1815 (Helligg.)), * i Kbhvn. 10/1 1795, døbt 4/3 (Trin.), † sst. 19/9 1867 (Garn.) (Blærekræft), begr. 24/9 (Garn.). — Oberst og Kommandør for Landkadetkorpset, Afsked 1854. Se »Patriciske Slægter, III Samling, Kbhvn. 1915, pag. 294. Fotografier af ham og Hustruen; Malerier af dem hos Fru Ella Tobiesen.

4. *Peter Henrik Claude (Glode) du Plat*, * i Kbhvn. 28/9 1809, døbt 3/11 (Garn. t.). Falden ved Stormen paa Dybbøl Skanser 18/4 1864, begr. i Soderup 28/4 1864.³⁷ — 1/2 1818 Kadet, 1/7 1825 Sekondløjtn., 29/10 1829 Premierløjtn., 1/7 1842 Kaptajn I. I Aarene 1846—48 tjente han i den russiske Hær og deltog i et Felttog i Kaukasus, blev 2 Gange saaret og vandt megen Ære; 17/7 1848 Major, 6/10 1850 Oberstløjtn., 12/3 1856 Kar. Oberst, 16/3 1860 Generalmajor, 9/12 1863 Divisionsgeneral. — Kammerjunker 29/10 1829, Kammerherre 4/11 1848, R. 7/2 1848, Dbm. 6/10 1850, K. 28/12 1858. — g. i Kbhvn. 25/11 1848 (Garn.) m. *Elisabeth Catharina v. Scholten* (Forældre: Generalguvernør *Peter Carl Frederik v. Scholten*; * i Viborg(?) 17/5 1784, † i Altona 26/1 1854, og *Anne Elisabeth Thortsen*, * i Kbhvn. 20/5 1786, † sst. 1/3 1849), * i Kbhvn. 4/9 1811, hjemmedøbt 4/9 (Garn.), † i Altona 13/12 1859, begr. 29/12 (Soderup).

Gennem lang Tid havde du Plat ønsket at vinde Frøken Scholtens Haand, og hendes pludselige Død efter kun 11 Aars Ægteskab var en Sorg, han aldrig forvandt. Om ham som Militær se Dansk biograf. Leks. B. 18, pag. 381; her findes ogsaa Litteraturangivelser. Ikonografi hos P. B. C. Westergaard: Danske Portrætter. Fotografier af ham og Hustruen og Skitsen til Maleriet paa Frederiksborg af A. Jerndorff hos Forf.

5. *Georg Ernst Emil du Plat*, * i Kbhvn. 23/6 1816, døbt 16/8 (Garn.), † sst. (Hjertesygdom og Apopleksi) 15/12 1892 (Matth.), begr. 21/12 (Garn.). — 1/1 1826 Kadet, 7/5 1832 Sekondløjtn., 1/7 1842 Premierløjtn., 22/7 1849 Kaptajn II, 28/5 1853 Kaptajn I, 8/7 1861 Major, 1/10 1864 Oberstløjtn., 17/1 1867 Oberst, 24/9 1870 i Følge Ansøgning Afsked med Karakter af Generalmajor. Hofjunker 22/5 1840, Kammerjunker 23/3 1841; 13/9 1848 R., 6/10 1860 Dbm. — g. i Kbhvn. 6/2 1867 (Garn.) m. *Maria Franziska Josephine Owen* (Forældre: Grosserer *Joseph Owen*, * i London 15/5 1789, † i Ordrup 7/9 1862, og *Susanne Christine*

³⁷ Se Note 24.

v. d. Pahlen, * i Kbhvn. 1/8 1794, † sst. 15/11 1884), * i Kbhvn. 5/7 1819, døbt 12/3 1820 (Petri), † sst. 27/4 1895 (Sukkersyge), begr. 1/5 1895 (Garn.). — Fotografier af ham og Hustruen findes.

7. Slægtled.

A. *Kaptajn Wilhelm du Plat og Johanne Sophie Wilhelmine Eickes Børn*. 1—6.

1. *Luise Marianne du Plat*, * i Ratzeburg 17/12 1844, døbt 28/1 1845 (St. Petri Milit.). Selskabsdame, 1894 Stiftsdame i Stift Mariensee; † her 31/7 1935, begr. paa Klosterdamernes Kirkegaard.

2. *Wilhelm Heinrich Cæsar du Plat*, * i Ratzeburg 6/7 1846, døbt 29/7 (St. Petri Milit.), † i Kiel 1/2 1916. — Kaptajn i Infanteriregim. No. 84, senere Major ved Munderingsdepot i Hamburg. E. K. 1870. 2. — g. i Hamburg 10/10 1877 m. *Catharine Cropp* (Forældre: *Julius Cropp*, 1801—1868, Archidiaconus ved St. Nicolai Kirke, og 2' Hustru *Elisabeth Friederike Catharina Born*, 1819—1886),³⁸ * i Hamburg 2/11 1852, † sst. 16/1 1891. — 5 Børn: 8. Slægtled A, 1—5.

3. *Cæsar Johann Ernst du Plat*, * i Ratzeburg 23/7 1847, døbt 25/8 (St. Petri Milit.), † sst. 25/3 1854 (Skarlagensfeber), begr. 28/3 (St. Petri).

4. *Ernst Emil Claude du Plat*, * i Ratzeburg 2/4 1849, døbt 18/5 (St. Petri Milit.), † i St. Louis, U. S. A., 6/12 1910. Ugift.

5. *Heinrich Claude du Plat*, * i Ratzeburg 15/6 1850, døbt 14/7 (St. Petri Milit.), † sst. (Skarlagensfeber) 24/3 1854, begr. 28/3 (St. Petri).

6. *Carl Friederich Heinrich du Plat*, * i Ratzeburg 18/1 1855, døbt 8/3 (St. Petri Milit.), † i Tinglev 17/7 1906, begr. sst. 20/7; Farmaceut, Apoteker i Tinglev. Ugift.

7. Slægtled.

B. *Oberst Cæsar du Plat og Louise Maria Thomsens Børn*. 1—3.

1. *Therese Emilie Christine Claudia du Plat*, * i Kbhvn. 13/1 1834, døbt 18/3 (Citad.), † i Delmenhorst 25/7 1905, begr. 28/7 sst. (Alter Friedhof). — g. i Kiel 2/10 1865 med Dr. med., prakt. Læge i Delmenhorst, senere Medicinalraad *Ernst Friederich Carl v. Harbou* (Forældre: Amtsforvalter, senere Advokat *Michael August v. Harbou*, 1799—1853, og *Amalie Fürsen*, * 1800), * i Nordborg 6/8 1830, døbt 9/9 (Nordborg), † i Delmenhorst 17/2 1900, begr. 20/2 (Alter Friedhof). — Fotografi af hende findes.

2. *Johann Heinrich Peter Claude du Plat*, * i Kbhvn. 20/8

³⁸ Deutsches Geschlechtsbuch Bd. 21, pag. 184.

1836, døbt 11/12 (Citad.), † i Hannover 11/12 1894, begr. sst. — Preussisk Regierungs- og Bau-Rat. Deltog i Krigene 1864 og 1870—71. — g. i Iburg ved Osnabrück 12/6 1874 m. *Julie Meyer* (Forældre: Boghandler *Ernst Meyer* og *Margarete Schmerfeldt*), * i Osnabrück 24/10 1841, † i Hannover 11/12 1931, begr. sst. — Fotografi af ham findes. — 3 Børn: 8. Slægtled B, 1—3.

3. *Claude Jean Agathon Gustav du Plat*, * i Schleswig 1/8 1845, † i Nordamerika. Sekondløjtn. i Füsilier Reg. No. 36; Afsked 1872. Ugift.

8. Slægtled.

A. *Major Wilhelm du Plat og Catharine Cropps Børn.*

1. *Walter du Plat*, * i Aabenraa 17/9 1879, † efter et Ulykkestilfælde i Mecklenburg 30/11 1904, begr. i Schleswig (Garn. Kg.) Jan 1905. — Fændrik i Reserven, deltog i Boerkrigen 1899—1900, senere Landmand. Ugift.

2. *Erna du Plat*, * i Schleswig 25/11 1882, † i Hamburg 21/10 1888.

3. *Ulrich du Plat*, * i Schleswig 13/7 1885, † i Hamburg 28/10 1888.

4. *Käthe Marie Louise Erna Ulla du Plat*, * i Schleswig 3/9 1888. Røde Kors Sygeplejerske under Verdenskrigen. Røde Kors Medaille III, »Kriegsehrenkreuz«. — g. 1° m. *Carl Conrad Herbert Meyer-Estorf*, Dr. med. Kredsmedicinalraad i Pommern, skilt 25/10 1921. 2^c 5/3 1929 (Vielse i Mariensee 10/3 1929) m. *Georg Gustaf Friederich Franz Theune*, Mellemskolelærer i Burgdorf (Hann.).

5. *Ernst Wilhelm du Plat*, * i Schleswig 18/7 1890, † 25/9 1890.

8. Slægtled.

B. *Regierungsrat Johann Heinrich Peter Claude du Plat og Julie Meyers Børn.*

1. *Ernst Heinrich Cæsar Theodor du Plat*, * i Düsseldorf 29/7 1877. Land- og Amtsgerichtsrat i Erfurt. — g. i Hannover 9/5 1912 m. *Katharine (Tine) Sophia Maria Becker* (Forældre: Sognepræst i Aller, senere i Dronninglund, *Ernst Becker*, * i Lysabild 11/5 1834, † paa Frederiksberg 20/3 1926, og *Anna Christina Jacobina Peters*, * i Sønderborg 3/8 1845, † i Lundager 9/12 1911), * i Aller 13/6 1884, døbt sst. 10/7. — Ægteskabet barnløst.

2. *Gustav Theodor Lorenz du Plat*, * i Düsseldorf 22/1 1879, † i Hannover 7/5 1896.

3. *Marie Luise Emma du Plat*, * i Düsseldorf 19/1 1880; g. i Hannover 2/1 1912 m. *Wilhelm Bening*, * i Hannover 29/6 1879, Diplomingeniør sst.

J. H. C. du Plat og Glode du Plat er af de du Plat, der levede i Danmark, formentlig dem, som mest samler Interessen om sig.

Derfor vil man gerne vide mere om dem, have Oplysning om, hvorledes deres Personligheder var, da de blev modne Mænd, hvorledes de Hjem var, som de skabte her, og hvad der hænger nøje sammen med dette sidste, hvorledes deres økonomiske Forhold var.

Om deres ydre Apparition ved man intet, da der hverken her eller i Tyskland findes Billeder af dem.

At de var dygtige Mænd, derom vidner deres Carrière. Glode du Plat var endog en fremragende Dygtighed, hvis Livsværk som Reformator af Officersuddannelsen i Danmark har sat blivende Spor.

Men det kan ikke skjules, at han som Chef for en Skole af Dreng og unge Mennesker lagde mindre heldige Egenskaber for Dagen, hvilke ogsaa sluttelig førte til hans Fjærnelse. De af hans Elever, der har udtalt sig om ham i deres Erindringer³⁹ omtaler hans Strænghed, og at han var lunefuld og partisk, idet han protegerede de Kadetter, der var Sønner af fornemme og indflydelsesrige Forældre.

Om den ældre Broder foreligger der ingen Udtalelser af Samtidige, og i Slægten findes ingen Overleveringer om ham. Derimod findes i Rigsarkivet flere Breve fra ham og et fra Broderen.

Af »Vejviseren« ser man, at Brødrene i de første Par Aar, de var her, boede i Nærheden af hinanden, men ikke sammen, antagelig for at være nødt til at tale Dansk; ogsaa senere i Livet boede de i Nærheden af hinanden.

I 1794 fik Glode du Plat Bolig i Kastellet, og i 1795 indlod han sig i Ægteskab. I Kastellet boede han næsten uafbrudt, til han flyttede ind paa Landkadetakademiet, Akademigade, nu Fredericiagade, No. 282; til sidst boede han i Kastellets Kommandantbolig.

Da J. H. C. du Plat i 1802 giftede sig, boede han i Kastellet; i 1826 flyttede han til Akademigade 281, senere til 281 A, og her forblev han, til han og hans Hustru i 1850 tog Ophold hos Datteren og Svingersønnen paa Landkadetakademiet, hvor de endte deres Dage.

Du Plat'ernes Manddomsgerning faldt under Frederik VI's Regering, Sparsommelighedens og Nøjsomhedens Epoke, og man maa derfor antage, at deres Kaar var smaa.

Glode du Plats daarlige Formuesomstændigheder er dokumenteret ved Krohns Meddelelse om Generalindens Ansøgning om

³⁹ Se Litteraturangivelserne til Artiklen om ham i Dansk biograf. Leksikon, XVIII, 379.

Understøttelse, og Skifterne⁴⁰ efter ham og Hustruen bekræfter det fuldstændig.

J. H. C. du Plat var gift med en Datter af Major *Cæsar de Wilster*, som ansaas for en velhavende Mand.⁴¹ Der var imidlertid mange til at dele Arven, og du Plats skulde opdrage 5 Børn, af hvilke ganske vist alle 4 Sønner var Landkadetter.

Gennemlæsning af Skifterne⁴² efter dem viser, at man ogsaa om ham kan bruge de Ord, som stod i Svigerindens Ansøgning: »at Generalen ikke havde efterladt sig nogen Formue eller Ejendele af synderlig Værdi«.

Megen Sorg voldtes Familien i Danmark ved *Wilhelm* og *Cæsar du Plats* Stilling til Begivenhederne i 1848. Forbindelsen med dem var siden tilsyneladende afbrudt, men det er dog sikkert, at General *Glode du Plat* understøttede Broderen *Wilhelm* pekuniært, og at saavel hans Datter *Luise*, som *Cæsar du Plats* Datter, *Therese*, var betænkt i hans Testamente.⁴³ Bedre end den Gang forstaar man nu, hvor vanskelig disse to Officerers Stilling var. Ikke alene havde de i flere Aar ligget i Garnison i Hertugdømmerne, men de var gift med Damer fra disse Landsdele og derved kommet ind i Kredse, som vistnok var antidanske. —

En biologisk Betragtning af Slægten giver det Resultat, at den forlængst har naaet sin Klimaks: den hannoveranske Hovedlinie uddøde i 1848, den engelske Linie i 1919, medens der af den danske Linie lever 1 Mand og 2 Kvinder i Tyskland.

Af Kognater findes efter v. Cossels Angivelse⁴⁴ adskillige i Tyskland; her i Danmark Hr. *Henri Blom*, S. af *Inga Tobiesen*, Fru *Elisabeth Jacobs*, f. Philipsen, og hendes Datter *Daisy Jacobs* samt Forfatteren og hans Descendens; alle Efterkommere af *Mariane Dorothea du Plat*; ⁴⁵ i England ingen.

Det viser sig dernæst, at Mændene, navnlig i de ældre Generationer, har været i meget betydelig Overtal og endelig, at mange af Slægten har opnaaet en meget høj Alder. Og herved maa yderligere tages i Betragtning Slægtens sociale Særkende, at saa godt som

⁴⁰ »Hvide Bog«, No. 1122/1841 og 434/1842. Landsarkivet.

⁴¹ P. Broch: Rosenborg. Kbhvn. 1881—83, pag. 94.

⁴² Skifterettens Forsegingsprotokol, Klasse I, Bo. 10/1852 og 100/1853. Landsarkivet.

⁴³ I en Ansøgning om Pension af 26/4 1864 omtaler *Wilhelm du Plat*, at denne Understøttelse var ophørt ved Broderens Død. Statsarkivet i Kiel; General *Glode du Plats* Testamente, oprettet i Rendsborg 26/2 1863, af Notarius publicus vidimeret Kopi; i Forf.s Eje.

⁴⁴ v. Cossel, l. c. pag. 29.

⁴⁵ Om de anførte se: Patriciske Slægter, III Samling, Kbhvn. 1915, og Josef Fischer og Th. Hauch-Fausbøll: Familien Philipsen i Pilestræde, Kbhvn. 1920, pag. 100 og 122.

alle Mændene var Officerer, af hvilke ikke faa i en yngre Alder satte Livet til i Krigen.

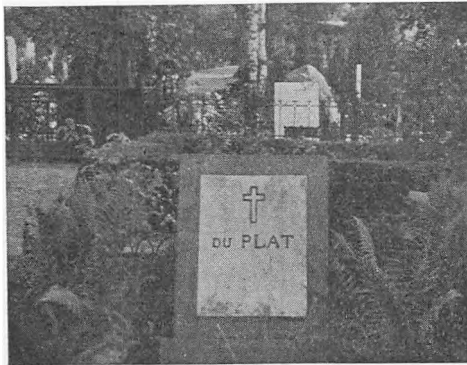
Titelbilledet er *du Plats* Vaaben efter et Kobberstik, Gave fra Amtsgerichtsrat *Ernst du Plat*, der har meddelt mig, at det stammer fra J. H. C. du Plat.

Vaabenskjoldet er delt horizontalt i to Felter, det øverste rødt, det nederste blaat. I det øverste ses et gyldent Harnisk, nedad besat med Guldfrynser, over Harnisket en Hjælm med Fjerbusk. I det nederste Felt et gyldent Fad, paa hvilket en Sølvstjerne med 6 Spidser hviler; over Skjoldet en Grevekrone.

Skjoldet holdes af en Løve, der staar paa Bagbenene med opad bøjet Hale og holder Skjoldet med Forpoterne, medens den ser til venstre og viser Tænder; det hele er omgivet af Vaaben, Faner og andre krigeriske Emblemer.

Vaabnet er ikke afbildet hos E. V. R o l l a n d: Planches de l'Armorial général de R i e t s t a a p, Haag 1921.

Billedet, der afslutter Afhandlingen, er *du Plats* Gravsted paa Garnisons Kirkegaard. Her er begravet Generalerne Glode, Johan Heinrich Christian og Ernst du Plat og deres Hustruer. Gravstenen, en Marmorplade med Navnet *du Plat* i en Ramme af Neksø-Sandsten, stammer fra 1841.

KOBBERSTIKKEREN
GERHARD LUDVIG LAHDE

Af
LOUIS BOBÉ

At *G. L. Lahdes* Navn endnu erindres, skyldes især den tids-historiske og topografiske Interesse, der knytter sig til hans kolorede, virkningsfulde Stik, forestillende Scener fra Københavns Brande 1793 og 1795, især dog fra Bombardementet 1807, udførte efter Tegninger af *Eckersberg*, og som langt ned i forrige Aarhundrede hørte til Vægprydelserne i mange gamle Hjem. Disse Prospekter som ogsaa hans københavnske Klædedragter («Det daglige Liv i København», 1808 i 3 Hefter), efter Senns Tegninger, hører nu i de oprindelige Tryk og den originale Farvelægning til de højt betalte Sjældenheder. Velkendte er ogsaa Lahdes talrige, efter hans egne Sølvtstifttegninger kobberstukne Portræter af Samtidige («Samling af fortjente danske Mænds Portræter», 1798—1806 i 3 Hefter).

Lahde var en overmaade flittig Mand, aarvaagen overfor aktuelle Begivenheder og Publikums Smag i Forening med Forretningstalent og Bjergsomhed. Som talrige Bønskrifter fra hans Haand viser, var han en ihærdig Supplikant i sine Henvendelser til forskellige Pengeinstitutioner saasom Finanskollegiet, Fonden ad usus publicos og Kronprinsens Chatolkasse, og han bad sjældent forgæves. Slaget paa Rheden og Englands brutale Overfald paa Hovedstaden vakte hos Lahde som hos mange andre indvandrede Tyskere et umiskendeligt dansk Borgersind, og han har ved sin ihærdige Agitation for Rejsningen af et Mindesmærke paa Holmens Kirkegaard for de Faldne af 2. April Krav paa Anerkendelse. Udnævnt til kongelig Hofkobberstikker den 20. Sept. 1799 blev der fra 1. Jan. Aaret efter tillagt ham en aarlig Gage af 250 Rdlr. Fonden ad usus publicos,¹ hvis Direktører, Statsministrene Grev *E. H. Schimmelmann* og Grev *C. D. Reventlow*, var Lahde i høj Grad bevaagne, og støttede ham rundeligt gennem Aarene.

¹ Fonden ad usus publicos I, 180, II, 49, 61, 91, 166.

Saaledes fik han i 1796 et Forskud af 200 Rdl. til Stikning af et Portræt af Hertuginde *Louise Augusta* af Augustenborg, i 1798 en Gratifikation af 100 Rdl. til Kobberpladens Fuldførelse og i 1807 at det fornævnte Forskud eller Laan skulde afskrives som eftergivet. Fremdeles fik han i 1802 en Understøttelse af 200 Rdl. til Købet af den afdøde Kobberstikker *J. J. Bruuns* Trykkepresser til Brug ved det ham paalagte Arbejde at stikke i Kobber og aftrykke paa Pergament Diplomer for Riddere af Elefanten og Dannebrog.² Aaret efter tilstodes der ham 500 Rdl. til at foretage en Kunstrejse til Dresden, Wien, Paris og London i det Øjemed at lære de største Mestre i Kobberstikkunsten og deres praktiske Haandgreb at kende for at kunne uddanne unge Mennesker i Kunsten. I 1805 fik han udbetalt 450 Rdl. for 5 Kobberplader til *P. E. Müllers* Afhandling om de ved Gallehus fundne Guldhorn.

En til Fonden senest i 1811 indgiven Ansøgning om en Understøttelse af 500 Rdl. SHC aarlig i to Aar til en Udenlandsrejse indbragte Lahde kun en Gratifikation af 300 Rdl., idet Direktionen, som det hedder, »uden at miskende Lahdes Flid og gode Vilje ikke kan døge, at den ej anseer ham som nogen udmærket Kunstner og ogsaa holder for, at han er over den Alder, da der kunde ventes betydelige Fremskridt af ham paa Kunstens Bane.«

Uafhængig af den Liberalitet, Fonden ad usus publicos saaledes viste ham gennem Aarene, fandt han yderligere økonomisk Støtte fra Statens Finanser og Kronprinsen (senere Kong Frederik VI).³ Allerede i 1800 ansøgte han om Gageforhøjelse og indsendte en Liste over de af ham hidtil udførte Stik, hvilke genfindes i den nedenfor meddelte Fortegnelse af hans Arbejder indtil 1813, med Undtagelse af Portræter af Prof. *Christiani* og Superintendent *Adler*, »tegnede efter Naturen«. Særligt nævner han de Portræter, han Tid til anden har forelagt Kronprinsen, deriblandt et af Grev *A. P. Bernstorff*, overrakt paa Begravelsesdagen, Sølvstifttegninger af Prins *Carl* og Kronprinsen »tegnet i Foraaret, nu stukket i Kobber« og General *Huths* Portræt. Lahdes Andragende blev honoreret med et Gratiale af 200 Rdl. I 1806 androg han om et Forskud af 300 Rdl. til en Rejse til Holsten for at samle Materiale og Tegninger til fremtidige Kobberstikværker og til sin Samling af Portræter, i hvilken han bl. a. savner Superintendent *Adler*, *Guldberg*, Prof. *Hegewisch* og *Carsten Niebuhr*. Finanskollegiet mente ikke at Ansøgeren var tjent med et Forskud, men tildelte ham en Rejseunderstøttelse af 100 Rdlr. een Gang for alle.

Utvivlsomt har Lahde bidraget til Fremme af Tegneundervis-

² I 1800 udgav Lahde Bruuns »Danske Købstæder« og »Danske Prospekter«.

³ Finanskoll. Journal 1800, 574, 973; 1806, 820; 1813 B 741.

ningen i Skolen og Hjemmet ved de af ham udgivne praktiske Vejledninger, den tidligste, »Tegnebog for Ungdommen« (1799—1803). I 1813 søgte han om Støtte til Udgivelse af en »Lærebog i Tegnekunsten«, beregnet paa tre Bind med Kobbere og Text. Først i 1818—19 udkom dette Værk med Titlen »Elementærværk i Tegnekunsten«. Vedlagt denne Ansøgning er den hosstaaende aftrykte Fortegnelse over Lahdes samlede Produktion, »hvoraf man skal kende hans Virksomhed, lig et Træ, der kendes bedst paa de Frugter det bærer«.

I Gothersgaden No. 125
hos G. L. Lahde, Hof-Kobberstikker
faaes
følgende Kobberstykker og Bøger.

Abraham og Hagar, stukken i Kobber, for Konstacade-
miets Guldpræmie, 1792; efter et Malerie fra det kongl.
Konstkammer. Stor Folio ..... 3 Rd.

Abraham med alvorlig Mine betyder *Hagar*, at han for Huusfredens Skyld ikke længere kan beholde hende hjemme. Hun bebrejder ham med Vrede hans nærværende ukjærlige Adfærd imod sig og sin Søn *Ismael*, som synes forundret over den forandrede Behandling. Udstyrede med Vand og Brød drives begge ud i Ørken. 1. Mose Bog 21. V. 10. 14.

Pr. W. *Hennings's* Portræt efter Juel, 1793. 4to..... 1 Rd.
Tvende Kobbere af *Christiansborgs Brand*. 1794. 4. à 2 ell. 4 Mark.

Det ene viser: Brandens Begyndelse om Aftenen Kl. 8.

Det andet: Brandens Overmagt om Natten Kl. 3.

Branden i Kjøbenhavn, fra 5. til 7. Juni 1795. 4. med 6
sorte eller illuminerede Kobbere, indh[eftet] ..... 2 eller 4 Rd.

Doctor J. G. *Marezolls* Portræt, 1796. 4..... 1 Rd.

H. D. *Hertugen af Augustenborgs* Billede i heel Figur, ef-
ter A. *Graff*, 1796. Stor Folio ..... 4 Rd.

H. K. H. *Arvepr. Sophie Frederike*, pegende paa et Land-
kort for sin elskede Søn H. H. *Prinds Christian*, 1797. 4.
(tegnet efter Naturen af ham) sort eller illumineret... 1 eller 2 Rd.

Med Verset:

»De Nationers Agt og Kjærlighed at vinde,
Den ømme Moder bad sin haabefulde Søn:
»I denne Tid vil du din Lyst, din Hæder finde,
Det for min Omhu er en sød, en værdig Løn.

- Samling af fortjente danske Mænds Portrætter med biographiske Efterretninger*, 3 Bind 8vo. 1798, 1799, 1801 à 2 Rd.
indeholder: Bernstorf, Birkner, Ryberg, Saxtorf, Balle, Huth, Suhm, Wiedewelt. Anker, Baden, Baggesen, Tode.
- H. K. H. *Dronningens* Portræt, 1799. 4. med Verset: ... 1 Rd.
Dit Smil er alle Dyders Tolk.
Lyksalig Prinds! Lyksaligt Folk.
- Tegnebog for Ungdommen*, 1 Hefte med 12 Kobbere
1800, Folio ..... 2 Rd.
At elske Konsterne, forædler vore Sæder.
- Billedsprog for Børn*, med lette Figurer til Efterligning, 4. 1 Rd.
- Danmarks Kiøbstæder* i 24 Kobber af J. J. Bruun med danske og tydske Beskrivelser; Folio, indheftet ..... 4 Rd.
- Danmarks Slotte* i 24 Kobber af J. J. Bruun, med Beskrivelser; Folio indheftet ..... 4 Rd.
- Kjøbenhavns Prospecter* i 12 Kobber af J. J. Bruun, med Beskrivelser, Folio indheftet ..... 4 Rd.
- Anna Colbiørnsen, Rolf Krage, Hans Madsen*, 3 store historiske Kobbere af Prof. E. Paulsen; hvert ..... 1 Rd.
- Udsigt ved stor Elven*, et norsk Landskab af Samme; sort eller illumineret, 4. .... 3 Mk. eller 1 Rd.
- H. K. H. *Hertuginde af Augustenborgs Billede* i heel Figur, efter A. Graff, 1801 Stor Folio ..... 4 Rd.
- Skjærtorsdag, den 2. April 1801*, af Professor Sander, med Kobber over Slaget paa Kjøbenhavns Reed, 4. indheftet 3 Mk.
Indtægten bestemtes til et Minde paa de Faldnes Grav.
- Planen af Kjøbenhavns Reed*, med Forklaring, 4. .... 1 Mk.
- Afbildning paa Hæderstegnet*, d. 2. April 1801, og Fortegnelse paa Dem, der modtog det, den 2. April 1802, 8. indheftet ..... 2 Mk.
- Theoretisk-Praktisk Anvisning til at tegne og male Blomster*, med 12 Kobbere og Farve. Tabelle 1803. Folio, illumineret; indheftet ..... 2 Rd.
- H. M. *Kongens Portræt*, 1803, 4. .... 1 Rd.
med Verset:
Dit Værd, o Prinds, er Tronens Glands, det Hytten selv kan fryde,
Du ømme Fader, Mand og Helt, Dig Folkets Hjerter lyde.
- Efterretninger om deres Jordefærd, som faldt d. 2. April*, med Kobberet af Gravmindet, 1804. 8. .... 1 Mk.
- Mad. Heger som Dyveke*, 1805, 8. .... 3 Mk.

- Portrætter med Biographier af Danske, Norske og Holstenerne*, 8. 1805. 1806. 6 Hefter ..... à 4 Mk. 8 B
indeholder: Abrahamson; Callisen; Nord. Bruun; Fabricius; Bastholm; Pfingsten.
- Galls Organer*. Kobber og Text, 1805, 8. .... 1 Mk.
Krigs Scener af 1805, 4 raderede Skids'er, 4 Rd. .... 1 Rd.
Mad. Schall som Nina i heel Figur, 1805, sort eller illumineret; 4. .... 3 Mk. eller 1 Rd.
Jfr. *Astrup som Ida*, 1806, ligl.; 4. .... 3 Mk. eller 1 Rd.
Klædedragter i Kjøbenhavn 1806, 3 Hefter 4. i hvert Hefte 6 illuminerede Figurer ..... à 4 Rd.
Kjøbenhavns Belejring 1807 med Grund-Plans, 4. indheftet ..... 1 Rd.
— Quæ ipse — vidi.
- Vor-Fruue-Taarns Brand*, Natten mellem 4. og 5. Sept. 1807, seet fra Landemærket; Folio 1808, sort eller illumineret ..... 2 eller 4 Rd.
Kjøbenhavns sidste Bombardements-Nat, seet fra Christianshavn, stor Folio, 1809, sort eller illumineret ... 5 eller 10 Rd.
Som Sidestykke udkommer dertil:
Kjøbenhavns Ruiner efter Bombardementet.
Gravmindet over de i Kampen d. 2. April 1801 faldne Fædrelands Forsvarere. Fortegnelse paa Dem, der bidroge dertil; med Regnskab over Indtægt og Udgift, 4. 1810. indh. ..... 1 Rd.
Foruden eller med Kobberet.
- Hædersminde*; opreist paa Søetatens Kirkegaard ..... 5 Rd.
stor Folio, med Underskrift:
Den Hæder Heltemodet gav,
Den straaler over Tid — og Død — og Grav.

Under Arbeide er:

Mindesmærker ved Kjøbenhavn, med biographiske Efterretninger, 1 Bind. 4 indeholder: Aasheims, Abildgaards, Augustins, Avemanns, Carstens's, Hviids, Kalls, Preislers, Rothes, Samsøes, Tuteins, Vahls og Waages Monumenter.

O venlige Grav! i din Skygge boer Fred,
Din tause Indbygger af Sorger ej veed.

TIL DANSK PRÆSTEHISTORIE

OPLYSNINGER OM HORNUM, SLET, REVS, AARS, HASSING SAMT
ØSTER OG VESTER HAN HERREDERS PRÆSTER

Ved
HANS H. FUSSING

*Om principperne for meddelelserne se Personalhistorisk Tidsskrift
11. I. 55.*

Hornum herreds præster ca. 1617—1654.

De efterfølgende oplysninger er hentet fra *Hornum herreds tingbøger* 1636—54 og fra et par tilstødende jurisdiktioners tingbøger. Enkelte oplysninger er hentet andetstedsfra, og desuden er benyttet Viborg landstings dom-bøger række B 1617—43.

Naar intet andet er anført, gælder henvisningerne i ( ) Hornum herreds tingbøger.

Sønderholm og Freilev.

Wiberg nr. 4 *Jacob Jensen*.

Synes 1630 at have beskyldt Gislum nr. 7 *Mikkel Christensen Viborg* for meddelagtighed i et hestetyveri, men vidne herom forkastedes, da Jacob Jensen ikke mødte. Sagen er dog temmelig uklar. (V. L. D. B. 1630 f. 237 b). I 1643 beskyldtes han for at have ladet sin søn *Axel*, der kun var en skoleperson, prædike i Freilev kirke 13. juli, men vidnet herom forkastedes av landstinget. (V. L. D. B. f. 241 b). Han var provst 1640 og var da g. m. Maren Jacobsdatter og de havde datteren *Madelin*. (Slet h. tgb. 1640 9. juni). Hustruen var formentlig en søster til Veggerby-Bislev nr. 3 *Niels Jacobsen*, idet Jacob Jensen i 1640 optraadte for dennes børn, der sagsøgte bl. a. *Søren Andersen Geds* enke *Kirsten Jespersdatter* for gæld til Niels Jacobsens arvinger. (1640 3. aug.). I 1636 beskyldte han sin hyrde for ikke at have passet hans kvæg ordentligt, idet en ko havde brækket benet. (1636 12. sept.).

Wiberg nr. 5 *Niels Eskesøn*.

Han var broder til fogeden paa Restrup av samme navn og

var 1649 g. m. *Berete Nielsdatter*. Denne smykkede 3. juni s. aa. en brud med et smykke, hvori der var en rubin, der manglede i smykket om aftnen, da hun »tog av bruden«. (1649 23. juli). I 1654 lod han en mand i Nibe stævne for gæld, men denne udskældte præsten for skarn og løgner til de fremmødte stævningsmænd. (1654 30. okt.).

N ø r h o l m.

Wiberg nr. 5 *Mogens Thomsen Wüngaard*.

Skiftet efter ham holdtes 4. maj 1636. (Nibe tgb. 1638 28. juli).

Wiberg nr. 6 *Jens Jensen Sjørlev*.

Var provst 1640 og havde da været gift med den avdøde *Elle Jacobsdatter*. (Nibe tgb. 1640 7. marts).

E l l i d s h ø j - S v e n s t r u p.

Wiberg nr. 3 *Mads Sørensen*.

Omtales 1630 av bispem som meget fattig. (Da. Kanc. indk. br. 1630 9. marts).

Wiberg nr. 4 *Henrik Jensen*.

Var her 1634 (Slet h. tgb. 1634 29. maj). Senere kaldes han med tilnavnet »Stret« (ibd. 1649 26. juli), formentlig fordi hans far, der døde 1634 (ibd. 1641 7. jan.) var en selvejerbonde i »Vester Strette«. Med sin stifmoder *Birgitte Harboe*, der ca. 1640 giftede sig igen, laa han i langvarig arvestrid, ligesom med sine sødskenne. (V. L. D. B. 1643 f. 292. — Slet h. tgb: 1634 29. maj, 3. juli, 1640 13. febr., 1. okt., 1641 7. jan., 1649 26. juli, 16. aug., 30. aug., 13. sept. — Hornum h. tgb. 1641 8. febr.).

1640 var han gift med *Karen Pedersdatter*, hvem en bonde beskyldte for i en lade at have ligget i med en soldat, men han tog sine beskyldninger tilbage. (V. L. D. B. 1640 f. 172, 416). I 1642 bødede en bonde 1 rdl. til kirken, fordi han der havde forvoldt præstekonen skade (1642 7. marts). Han var endnu præst her 1. sept. 1645, men kaldes forhenværende 29. juni 1646, og avsættelsen skyldtes muligvis de følgende sager. Et letfærdigt fruentimmer, der havde tjent ham, paastod, at en bonde og hans hustru og præstens egen kone havde opfordret hende til at udlægge hr. Henrik til barnefader til det barn, hun skulde have, men hun tog det i sig igen og slap med at rømme Aalborghus len (1645 1. sept.). Aaret efter holdtes der forhør over en anden pige, der

havde udlagt ham som barnefader, skønt hun ved fødslen havde udlagt en svensk rytter. (Fleskum h. tgb. 1646 29. juni). Samme dag benægtede Karen Pedersdatter at have klaget over, at hr. Henrik havde slaaet hende, saadan som nogle personer havde sagt. Han havde forholdt sig mod hende, som en ærlig ægtemand burde. (ibd.).

Med sognefolkene havde han en del stridigheder. En bonde beskyldte ham 1640 for at have nægtet at give ham sakramentet, men sagen løb ud i sandet. (Slet h. tgb. 1640 9. juli). Samme aar vidnede nogle bønder, at han under en prædiken havde sagt, at han havde haft bud til en bonde efter noget tiendekorn, men bonden havde svaret budet: »Jeg maatte have en lort paa min næse, den vil jeg ikke tjene for den maatte du selv have, ... Du maatte selv have en lort og djævelen oven i købet.« (1640 21. dec., 1641 24. jan.). 1641 beskyldtes han for at have modtaget uretmæssige gaver. (1641 24. jan.). Hans ladekarl overfaldt ham — sagesløs — i hans egen lade og slog ham et saar paa højre arm med en plejl 1642. (1642 3. febr.). Nogle bønder, hvis kvæg havde gjort skade paa hans korn, maatte til erstatning love at udage mæg for ham (1642 2. maj), og i den anledning forbød han Elleshøj bymænd at komme med deres heste paa præstegaardens jorder (ibd.), og samme aar beskyldte han en bonde for at have harvet i hans mark (1642 4. juli). En bonde overfaldt ham Kristi Himmelfartsdag 1644 og beskadigede hans højre haand, hvorfor præsten vilde have ham dømt fra livet eller til Bremerholm, men nogen avgørelse findes ikke (1645 25. aug.).

1642 krævedes han for 14 sldl. for 2 td byg, han havde købt av en borger i Aalborg (1642 28. febr.), og en borger i Nibe søgte ham til betaling av et sejerværk, der skulde have været betalt med havre, hvortil præsten havde faaet udleveret 4 sække, som han havde beholdt (1642 4. juli). Noget før havde han selv gjort krav paa en udestaaende fordring i Slet herred (Slet h. tgb. 1639 31. okt.).

1637 lod han tage syn paa præstegaarden i Elleshøj, der var meget forfalden (1637 3. apr.), og 1640 lod han baade gaarden og jorderne syne (1640 26. nov.). Præstegaarden sattes 1636 i fæld for 37½ rdl. og annexgaarden for 42½ rdl. (1636 11. apr.).

Efter sin avsættelse boede han i hvert fald 1649—53 i Knækketborg. 1649 optraadte han paa skiftet efter sin broder *Christen* — g. m. *Karen Nielsdatter*, børn: *Niels* og *Inger* — i Løgstør (Løgstør birks tgb. 1649 12. dec.), og 1650 skødede han sin part i en gaard i Vester Stret, som han havde arvet efter sine forældre, ligesom han lovbød en anden ejendom (Slet h. tgb. 1650 30. maj, 1. aug., 1652 13. maj, 25. juni, 1653 11. aug.).

Wiberg nr. 6 *Peder Mogensen Kuur*.

Var her 1649, da han stævnedes for gæld (1649 2. apr. Sml. Helligum h. tgb. 1653 15. febr.).

Øster Hornum.

Wiberg nr. 3 *Niels Eskildsen*.

Levede endnu 1624, men var da ikke i embede. En dag, da »den unge sognepræst« ikke var hjemme, døbte han et barn, men beskyldtes for at have glemt at øse det med vand (V. L. D. B. 1634 f. 26 b.).

Wiberg nr. 4 *Niels Nielsen*.

Var her 1636, da præstegaarden sattes i fæld for 3 mk. (1636 11. apr.). Aaret efter sagsøgte han en borttrømt tjenestepige (1637 24. juli). 1642 d. 4. aug. holdtes der skifte efter hans søster Gertruds mand *Jens Jensen Bjerregaard*, der efterlod sig to sønner og tre døtre. Den ene søns arv beholdt han i sit væрге, og arven synes senere bestyret av eftermanden, overfor hvem *Jens Jensen Bjerregaard* i 1650 kvitterede for arven. Gertrud Nielsdatter levede da endnu (1642 5. dec., 1650 4. nov.).

Wiberg nr. 5 *Joen Jensen*.

Han var 1654 g. m. *Anna Lauritzdatter*, der havde følgende sødskende: *Karen* g. m. *Mourids Nielsen* i Molberg, *Christen*, *Laust*, *Jørgen*, *Poul* og *Anders*. De to sidste var da døde, og præsten og hans hustru gav *Niels Kras* avkald paa arven efter dem (1654 9. jan.).

Aardestrup — Buderup — Gravlev.

Wiberg nr. 7 *Iver Iversen*.

Han var 1642 g. m. *Maren Christensdatter*. En tidligere avdød søster til hende havde været g. m. *Jacob* n. n. og havde børnene *Maren* og *Eske*, den sidste døde 1642 (1642 25. apr.).

1636 sattes præstegaarden i fæld for 6½ rdl., annexgaarden i Buderup for 45 sldl. og den i Gravlev for 27 dl. (1636 11. apr.). En drukken husmandskone bagtalte hr. Iver, idet hun paastod, at han havde beskyldt hende for tyveri, men de forligtes paa tinge ved haandsrækning. Senere gentog hun dog beskyldningen (1636 20. juni, 4. juli). Aaret efter beskyldtes han for at have udskældt en bonde under altergangen, men denne erklærede selv, at hr. Iver altid havde behandlet ham godt, og at han kun vidste godt om præsten (1637 27. nov.).

Han synes at have holdt kapellan, for hr. *Knud Nielsen* i Bud-

rup eller Borup omtales 1640 og 1642 (1640 15. juni, 1642 26. sept.).

Wiberg nr. 9 *Claus Christensen Vorde*.

Var her 1649 12. marts (Tgb. n. d.).

S ø n d e r u p — S u l d r u p.

Wiberg nr. 3 *Peder Hansen »Butzier«*.

I 1619 var han g. m. *Ellen* eller *Else Lauritzdatter Buck*, der beskyldte sin tidligere tjenestepige *Boel Jensdatter Degn* for at have forgjort præstegaardens kvæg, have gjort, at der ikke kunde holdes tjenestefolk i præstegaarden og ved trolddom at have gjort præsten sindssyg. Samtidig beskyldte en bondekone pigen for at have skaffet hendes mand en sygdom paa halsen, men bonden selv tiltraadte ikke beskyldningen. Præsten støttede sin kone, og et kirkenævn oversvor pigen trolddom, men dette forkastede landstinget. I paasken 1619 var præsten aabenbart sindssyg (V. L. D. B. 1617 f. 196 b, 1619 f. 293, 348 b).

Wiberg nr. 5 *Mikkel Jensen*.

Hans moder *Maren Christensdatter* kom 1635 i Aalborg Stiftshospital (Kornerup: Aalborg Stiftshospitals Historie s. 174). 1636 blev præstegaarden sat i fæld for 14 dl., annexgaarden for 50 dl. (1636 11. apr.). Han beskyldte samme aar en bonde for at snyde med tienden, og bonden rejste i den anledning sag imod ham, men der faldt ingen dom i den (1636 11. juli). I 1649 kom et par mænd i slagsmaal i præstegaarden, og da præsten og hans hustru forsøgte at skille dem ad, blev de groft udkældt (1649 28. maj).

V e g g e r b y — B i s l e v.

Wiberg nr. 2 *Anders Ged*.

Hans enke *Anne Mortensdatter* i Kirketorup døde 1637, og der opstod strid om arven efter hende, idet *Mikkel Jensen* i Bislev mente, at hans kone *Maren Andersdatter*, vistnok en datter av den avdøde, var eneste arving, men der dukkede flere op (1637 20. febr., 12. juni).

Wiberg nr. 2 *Niels Jacobsen*.

Var 1617 g. m. *Anne Andersdatter* (V. L. D. B. 1617 f. 39 b). Senere var han g. m. *Karen Pedersdatter* og havde i dette ægteskab børnene *Jacob*, død ugift i Nibe 1642 — skifte 21. febr. —, *Dorte*, *Gunder*, *Boel*, der alle var ugifte i 1642 (1642 21. febr.).

Boel boede 1647 ugift i Kirketerp, da der tilfaldt hende en arv paa 27 sldl. 12 sk. fra Nibe (Nibe birks tgb. 1647 3. juli). Han gjorde intet mod en troldkarl i sognet, vistnok av frygt for ham (V. L. D. B. 1635 f. 43). Om strid om besættelse av kaldet efter hans død se Kanc. Brevb. 1632 12. dec. — Sml. ovf. Sønderholm nr. 4.

Wiberg nr. 4 *Peder Jørgensen Stub.*

Hos Wiberg kaldes han Pedersen, men tgb. har altid Jørgensen, ligesom Kanc. Brevb. — 1637 beskyldte en bonde ham for at være kommet drukken til hemmeligt skriftemaal, for at have slaet degnen blaa og blodig og for at have taget penge, skænk og gave for begravelse og avløsning. Degnen *Oluf Jensen* benægtede det pure og gav præsten et godt skudsmaal. Der findes ingen dom i sagen (1637 13. og 20. febr.). 1641 stævnedes han en dreng, der var løbet af tjenesten og havde ladet hans kvæg staa paa marken »for ladt det for vild og voffue« (1641 5. apr., 5. maj). Samme aar tiltalte han en bonde for overhørrighed med hoveri (1641 11. okt.), og aaret efter en anden bonde, fordi han ikke ydede sin landgilde og ikke vilde give paaske- og St. Hansdagsrente, som de andre sognefolk. Bonden blev dømt til at yde (1642 7. juli, 18. aug.). 1650 tiltalte han en bonde for marktyveri fra præstegaardens jorder (1650 19. aug.). Præstegaarden sattes 1636 i fæld for 4½ sldl. og annexgaarden for 86 dl. (1636 11. apr.). 1650 lod han tinglæse, at annexgaarden var bygfældig for 190 sldl., tiltalte bonden herfor og søgte ham udvist (1650 13. og 27. maj, 19. aug.).

Nibe — Vokslev.

Da C. Klitgaard i sin bog: Nibe Bys Historie har en fyldig præsteliste, hvortil oplysningerne blandt andet er hentet fra Nibe bys og Hornum herreds tingbøger, skal her blot henvises til denne bog. Klitgaards oplysninger kan suppleres med følgende:

Wiberg nr. 9 *Niels Pedersen Aalborg.*

Det fremgaar av en sag for landstinget, at hans hustru *Maren Christensdatter* havde en noget løs mund (V. L. D. B. 1642 f. 234 b).

Slet herreds præster ca. 1613—1655.

De efterfølgende oplysninger er hentet fra *Slet herreds tingbøger* 1629—55 og fra et par tilstødende jurisdiktioners tingbøger. Desuden er benyttet Viborg landstings dombøger række B 1617—43.

Naar intet andet er anført, gælder henvisningerne i ( ) Slet herreds tingbøger. Viborg landstings dombøger række B er forkortet til: V.L.D.B.

Kornum — Løgsted.

Wiberg nr. 6 *Christen Christensen Stub.*

Skifte efter ham holdtes 1651 4. apr. Enken hed *Anne Pedersdatter* og de havde børnene *Maren, Helvig* og »anden *Maren*«. Børnenes værge var *Thomas Christensen* i Horsens. *Anne Pedersdatter* maa være død umiddelbart derefter, for skiftet efter hende holdtes 17. juni samme aar (1651 29. maj, 17. juli).

En møller i Kornum svor 1635, at han aldrig havde sagt, at præsten havde faaet skænk eller gave for at avløse eller i andre maader (1636 25. maj). En mand i Løgstør udkældte 1641 præstekonen, men sagen forligtes ved, at manden tog det i sig igen og bødede 2 mk. til de fattige (1641 12. aug.).

Kapellan.

Forrige kapellan her *Christian Jespersen* døde 1. juni 1650, og boet registreredes 1. juli. Hans broder var *Anders Jespersen* i Øster Vandet, hans svogre *Christen Pedersen* i Øster Vandet, *Peder Nielsen* i Lille Løfting i Vester Vandet og *Christen Therkelsen* i Aggerholm. Han havde nogle udestaaende fordringer (1650 4. juli, 5. sept.). En bonde bebrejdede ham, at han 7. april 1649 ikke havde villet tage ham til skifte, og da kapellanen foreholdt ham hans forargelige levned med sin fars tjenestepige, blev han grov (Løgstør birks tgb. 1649 18. apr.). Samme aar lod han rejse sag mod nogle mænd i Løgstør, der drak og doblede under Gudstjenesten (ibd. 24. apr.). En mand overfusede ham i kirken, da han advarede menigheden mod at komme for sent og mod at beskæftige sig med jordisk syssel, inden de gik i kirke. Manden blev tiltalt, men gjorde avbigt, og sagen forligtes, idet manden lovede bod og bedring. Ved den lejlighed fik kapellanen et godt skudsmaal av menigheden (1649 23. aug., 13. sept.).

Wiberg nr. 7 *Jens Olufsen Schytte.*

Hans fars efterfølger i Kollerup-Skræm, *Niels Andersen Ascov*, fik ham 1651 dømt til at overtage værgemaalet for sine sødskende *David, Lisbeth* og *Maren*, der tilsammen arvede c. 350 rdl. efter deres far. De to søstre boede 1652 hos ham, da han delte sin faders klæder med dem (1651 18. sept., 30. okt. — Løgstør birks tgb. 1652 8. dec.).

Han blev 1652 beskyldt for at have taget av en mands tørv, men sagen blev ikke paadømt (Løgstør birks tgb. 1652 30. juni). En mand, som han 15. maj 1654 ikke vilde tage til skifte, truede ham, saa han fik ondt og maatte gaa hjem. Sagen henvistes til gejstlig ret (ibd. 1654 24. maj, 21. juni, 9. aug.).

Bjørnsholm — Malle.

Wiberg nr. 5 *Otto Lauritsen*.

Var her 9. november 1613, da han boede i Vester Kiergaard. Var søn av *Laurits Nielsen* i »Aar dop« (V. L. D. B. f. 71 b).

Vilsted — Vindblæs.

Wiberg nr. 5 *Knud Christensen*.

Kaldes *Knud Christensen Durup* og døde før 16. oktober 1638. Var g. m. *Berte Pedersdatter*, efter hvem arvingerne fragik arv og gæld 1652 7. april. De havde børnene *Niels*, voxen 1639, død før 1652, *Karen*, g. m. *Næsborg* nr. 4, *Inger*, g. m. eftermanden, døde 1642, *Anne*, g. m. *Hans Ravn* i Hofgaard, kgl. ridefoged i Slet herred, *Maren*, ugift 1642, før 1645 g. m. *Mads Nielsen*. Præstens broder *Jens Christensen* i Randers var 1639 værge for *Inger* og *Maren* (1639 10. jan., 21. febr., 1642 30. juni, 21. juli, 1645 1. aug., 18. sept., 1652 3. juni).

Wiberg nr. 6 *Jens Olufsen*.

Kaldes *Jens Olufsen Find*. Var fætter til Frøslev nr. 4, idet deres mødre var søstre, og frabad sig 1647 værgemaalet for deres børn, da han paa grund av fjendens overlaster og andre besværligheder ikke kunde paatage sig det, men blev dømt til at være værge (1647 16. sept.). Var 1° g. m. formandens datter *Inger*, efter hvem der holdtes skifte 6. oktober 1640. De havde ingen børn, og han kom i strid med hendes sødskende om arven (1645 25. sept.). Han døde i 1648 efter 7. marts og efterlod sig enken *Anne Nielsdatter* og deres børn *Ole*, *Jens* og *Inger*, for hvem Hjørdemaal nr. 5 blev værge, idet han var fætter til *Jens Find* (1649 18. jan., 11. okt. — V. L. D. B. 1649 f. 100).

Wiberg nr. 7 *Hans Poulsen Grum*.

Blev g. m. formandens enke før 1. august 1649 (ibd. og 1650 29. juli). Hans kaldsbrev var dateret 12. november 1648, og han havde da været kapellan i Viborg (1655 13. dec.). 1652 blev han og hans hustru overfaldet med onde ord av en bonde i præstegaarden. Bonden klagede over, at præsten ikke vilde tælle hans tiendekorn og paastod, at han havde slaet ham og hans hest med en kaarde (1652 5. og 19. aug., 28. okt.). 1655 var han i strid degnen i Løgsted *Vil Ottesen* om noget tiende (1655 13. dec.).

Næsborg — Salling — Outrup.

Wiberg nr. 3 *Thomas Jensen*.

Var her som provst 1619, men var død 1623 (V. L. D. B. 1619 f. 73 b, 1623 f. 56).

Wiberg nr. 4 *Hans Thomsen Galskyt.*

Var her 1623 (V. L. D. B. 1623 f. 56). Var først g. m. *Maren Thomasdatter*, der i 1639 var død for en rum tid siden. De havde i hvert fald to døtre: *Margrete*, g. m. herredsskriver *Christen Mogenssen* i Lenderup, og *Maren*, g. m. *Poul Christensen* i Thestrupgaard. Svigersønnerne gav henholdsvis 1639 og 1651 avkald paa arv efter hende (1639 14. nov., 1651 12. juni). Senest 1642 blev han g. m. *Karen*, datter av Vilsted nr. 4 (1642 30. juni).

1630 stævnedes han en kone, der havde haft Salling præstegaard i fæste, til at lade tage syn paa gaarden, idet han beskyldte hende for at have solgt tømmer m. m. derfra (1630 11. og 25. febr., 4. marts). Fogeden paa Brorupholm forbød ham 1632 at tage en bonde til alters, før denne havde klaret for sig i en slagsmaalsag (1632 3. maj). 1633 nedlagde en anden mand et forbud mod, at en anden bonde gik til alters, før han havde erklæret sig om nogle vidner imod ham, og i den anledning var der skændsmaal og bulder i kirken 24. marts (1633 11. apr.). En bonde svor 1637 paa, at han intet havde at klage over hr. Hans, og at han vilde tage sin sygdom av guds haand (1637 16. marts). 1651 omtalte han sig selv som viceprovst i Slet herred (1651 14. aug.).

Farstrup — Aistrup.

Wiberg nr. 4 *Peder Svendsen.*

Levede endnu 5. februar 1635, men var død 27. juli, da der holdtes skifte efter ham. Hans døtre *Else* og *Kirsten* var da ugifte (1635 5. febr., 6. aug.). Nogle drukne bønder lavede skandale i Farstrup kirke 2. pinsedag 1634 (1634 12. juni, 3. juli).

Wiberg nr. 5 *Jens Pedersen.*

Var 1642 g. m. *n. n. Mortensdatter*, hvis søster var g. m. Bjergby-Mygdal nr. 4 (1642 8. sept.). 1647 var han g. m. *Else Christensdatter*, der gav avkald paa arv efter sin broder *Mads Nielsen* i Molgaard (1647 18. marts).

Sebber — Lundby.

Wiberg nr. 3 *Christen.*

Hed *Christen Pedersen*, døde senest 1629. Han havde følgende børn: *Anders*, *Maren*, *Peder*, sognepræst til Gudum-Fabjerg, *Hans Bynthe*, g. m. *Cathrine Andersdatter*, død 1652 som sorenskriver i Romerike i Norge, og havde da børnene *Hannibal*, *Hans*, *Christiane Sofie*, *Christiane Maria*, — *Else*, g. m. eftermanden, *Mette*, g. m. *Anders Christensen* i Sebbesund. De to førstnævnte børn

var døde 1652, da de øvrige børn gav avkald paa arven efter dem til *Peder Nielsen* i Valsted (1652 5. aug.).

Wiberg nr. 4 *Ole Thøgersen Thrane*.

G. m. formandens datter *Else*. Var her 1629, da han sagsøgte av et par debitorer (1629 19. nov.). Døde før 29. juli 1638, og skifte efter ham holdtes 16. september 1639, da hans broder *Jens Thøgersen* i Svejstrup optraadte. Han havde da børnene *Else, Maren, Mette, Thale, Margrete, Anne* og *Oluf*, der kom i huset hos eftermanden, som giftede sig med enken (1639 1. aug., 5. sept., 17. okt.).

Wiberg nr. 5 *Jens Pedersen Albech*.

Var g. m. formandens enke, der endnu levede 1652 (1645 17. apr., 1652 5. aug.). Var i strid med Christian Friis til Vaar om nogle enge (1642 7., 21. og 28. juli. — V. L. D. B. 1643 f. 79).

Revs herreds præster ca. 1569—1655.

De følgende meddelelser om *Revs herreds* præster er praktisk talt alle hentet fra herredets tingbøger 1635, 1648, 1651 og 1654. Naar intet andet er anført, gælder henvisningerne i ( ) *Revs herreds* tingbøger. V.L.D.A. betyder Viborg landstings dombog række A.

Vestervig og Agger.

Wiberg nr. 5 *Niels Sael*.

Forsaa sig i drukkenskab mod fru *Jytte Putbus*, der havde Vestervig klostres len i pant, idet han kom for sent hjem til klostret og gjorde bulder. Sagen blev forliget ved adelsmænds mellemkomst 1569 30. jan. (Knud Henriksen Gyldenstiernes arkiv. Læg E. n. d.)

Wiberg nr. 6 *Kjeld Lauritzen*.

Var endnu i Brovst 1659 17. oktober, da han lovede, at hvis han kom til Vestervig, vilde han nøjes med de 5 læster korn, som bønderne havde forpligtet sig til at give, nøjes med Tinggaard som præstegaard og være fru *Jytte Putbus* og hendes børn horig og lydige, ellers skulde han rømme sognet. Han laante bøger av fru *Jytte* 1570 28. juni, da han var kommet til Vestervig (ibid. n. d.).

Wiberg nr. 9 *Christen Poulsen Resen*.

Var g. m. *Karen Tøgersdatter*, en datter av Skyum nr. 4, og de havde børnene *Christen, Tøger, Hans, Anne, Margrete, Maren*

og *Mette*, der gjorde krav paa part i Tøttrupgaard i Hassing herred. Enken g. m. eftermanden (Hassing h. tgb. 1648 5. okt.). Laa i en langvarig strid med en mand, som han paastod skyldte ham penge p. g. a. en kaution, men denne frifandtes, da præsten ikke kunde bevise gælden (1635 10. jan.). 1637 havde han *Niels Tøgersen* til kapellan (V. L. D. A. 1637 f. 112 b). Om en demonstration mod hans kapellan — senere efterfølger — i 1640 se Kirkehist. Sml. 6. III. s. 184.

B o d d u m, Y d b y o g H u r u p.

Wiberg nr. 4 *Christen Jensen Morsing*.

Udlaante 1623 200 rdl. til *Hans Dyre* til Boller (V. L. D. A. 1631 f. 89).

Wiberg nr. 5 *Claus Christensen Morsing*.

Han, hans kone og børn kom 1635 i strid med en bonde og hans folk, men sagen forligtes (1635 26. sept.). Havde et par stridigheder om tørveskær og engskifte til præstegaarden (1648 26. aug., 1651 2. aug.).

Wiberg nr. 6 *Anders Andersen Ringkøbing*.

Købte i 1655 en vejrmølle av *Christen Skeel* til Vallø (1655 17. marts). Stævnedede samme aar en række skyldnere og hoveri-
resteranter (1655 1. sept., 15. dec.).

Wiberg nr. 8 *Christen Christensen Friis*.

Fik 1667 16. marts brev om at være præst her, da den forrige skulde være død. Brevet blev kasseret, men han fik et nyt 1668 14. februar. (D. K. Henlagte sager n. d. — Jy. aabne br. 1668 14. febr.).

Kapellan.

Christen Pedersen Leerup kaldtes forrige kapellan her i 1648. (1648 29. juli).

H v i d b j e r g o g L y n g s.

Wiberg nr. 3 *Niels Christensen Riber*.

Havde i sit andet Ægteskab flere børn, bl. a. sønnen *Peder*, der 1648 boede i København. 1648 9. dec.

Wiberg nr. 4 *Niels Lauritzen Juul*.

G. m. formandens enke. Lovede 1605 sine stifbørn 80 rdl., hvis han overlevede deres mor. 1648 tiltalte ovennævnte *Peder*

Riber ham til betalingen, saa da maa hun være død, og han dømtes 1651 til at betale (1648 9. dec., 1651 18. okt.).

Wiberg nr. 5 *Niels Nielsen Juul*.

Havde en lang række sager mod skyldnere, tienderestanter o. l. (1648 26. aug., 1651 18. jan., 1. marts, 4. okt., 20. dec., 1655 24. marts, 28. dec.). Tilbød en fra sognet flyttet bonde sin tjeneste med sakramente og absolution, hvis han vilde anamme det, som sig bør (1648 14. okt.).

Søndbjerg og Odby.

Wiberg nr. 6 *Anders Nielsen Lugge*.

Stævnedede 1648 en lang række skyldnere for korn, tørv og penge (1648 2. dec.).

Jegindø.

Wiberg nr. 5 *Christen Bentsen*.

Landemodet dømte ham fra embedet paa grund av lejermaal i 1637 23. marts. Han appellerede til herredagen, hvor sagen imidlertid ikke synes at være kommet for. Lensmanden *Mogens Høeg* til Kærgaardsholm vilde fratage ham præstegaarden strax, men landstinget dømte, at han skulde beholde den, mens sagen stod paa (V. L. D. A. 1637 f. 539). Senere kom han i proces med lensmanden om frugtegælden av præstegaarden, men *Mogens Høeg* frafaldt sagen (ibd. f. 317).

Oplysninger om Aars herreds præster ca. 1630—61.

Aars herreds tingbøger, der fra tiden før enevælden findes bevaret fra aarene 1646—51, 1653 og 1655—60, er ikke blevet gennemgaaet, men en del oplysninger om herredets præster i første halvdel af sextenhundredetallet, som findes i andre tingbøger fra Himmerland og fra Viborg landstings dombøger — her forkorte til V.L.D.B. — skal her meddeles.

Brorstrup — Ravnkilde — Haverslev.

Wiberg nr. 4 *Hans Pedersen Vogelius*.

Sagsøgtes 1636 til betaling av gæld til en købmand i Hobro, men sagen henvistes til gejstlig ret (V. L. D. B. 1636 f. 359).

Wiberg nr. 5 *Hans Lauritzen*.

Var her 1640. (Hindsted h. tgb. 1640 11. juni).

Blære — Eidrup.

Wiberg nr. 6 *Mads Thomsen*.

Var her 1630 og 1636, da han solgte en part i en gaard i

Langdal (V. L. D. B. 1630 f. 102 b og 1636 f. 51. — Slet h. tgb. 1630 21. jan.). Han var død 1650, da hans enke *Hølleborg Nielsdatter* av eftermanden krævede en del i præstegaarden beroende gods, mest møbler, og denne lovede enten at levere dem eller betale for dem. Hun krævede ogsaa en skrifteseddel av ham, saa hun kunde komme til alters andetsteds, men han erklærede den for overflødig (Hornum h. tgb. 1650 15. juli).

Wiberg nr. 7 *Gabriel Christoffersen*.

Han klagede 1661 over kaldets ringhed, og lensmanden paa Aalborghus *Kaj Lykke* fik ordre til at forbedre det. Han fik som hjælp $\frac{1}{2}$ rdl. av hver av Viborg stifts kirker (Da. Kanc. Henlagte sager. 1661 11. juli).

Ulstrup — Gundersted.

Wiberg nr. 6 *Lauritz Pedersen Aalborg*.

Var her 1636, da han stævnede nogle tienderestanter (Slet herreds tgb. 1636 8. jan., 3. marts).

Wiberg nr. 7 *Mads Johansen*.

Kaldes *Mads Johansen Aars*. Da han blev kaldet 23. november 1649 bad han provsten indføre Mandrup Dues navn i kaldsbrevet, men han avslog det med den motivering, at adelsmænd ikke vilde »være udi kald med bønderne« (Slet h. tgb. 1650 4. april).

1650 blev han beskyldt for at have viet et usædeligt par i Gundersted (ibd. 1650 23. aug.), og 3. december 1654 kom han ikke til Gundersted kirke paa grund av det onde vejr. Næste søndag kom han heller ikke, men sendte sin skolemester, der prædikede (ibd. 1655 5. april, 10. maj). 1655 beskyldtes han for ikke at ville komme og døbe et svagt barn. Barnet blev efter hans anmodning bragt til præstegaarden, men da var han draget bort, og barnet døde udøbt (ibd. 10. maj).

Hassing herreds præster ca. 1483—1655.

De følgende meddelelser om *Hassing herreds* præster er praktisk talt alle hentet fra herredets tingbøger 1630—32, 1635—36, 1645, 1648 og 1654. Naar intet andet er anført, gælder henvisningerne i ( ) *Hassing herreds* tingbøger. V.L.D.A. betyder Viborg landstings dombog række A.

Snedsted.

Wiberg nr. 1 *Jens Poulsen*.

Var her i 1620 22. okt., da han sammen med kirkeværgerne lavede en fordeling av stolestaderne, som landstinget imidlertid

omstødte 1634, fordi den ikke var gjort med provstens og lensmandens billigelse. Stolestadsfortegnelsen synes at rumme navnene paa alle sognets voxne beboere (V. L. D. A. 1634 f. 13). Han førte et par smaasager 1630 (1630 22. juli, 12. aug.) og havde 1632 en langvarig strid med *Christian Høeg* til Todbøl om præstegaardens tilliggende (1632 4. okt. o. f. tingdage). St. Steffens dag — 26. december — 1634 sagde han efter vidneudsagn paa prædikestolen, om end efter prædikenen: »I godt folk, dannemænd, dannekvinder, unge karle og piger. I skal være storlige betakket for jeres offer, som var til herrens alter i gaar, besynderlige som gavst (sic) jeres 10 sk., 7 sk. og 3½ sk., dem skal jeg tjene videre i mit embede og uden, men dem som sidder i deres 4 punds gaarde, 3 punds gaarde og 2 punds gaarde og gik til herrens alter med en ringe penge, som I kunde give en stakkel for døren, dem ved jeg ingen tak.« En række bønder vidste yderligere, at de, deres hustruer og folk havde ofret 1 à 2 sk. (1635 8. jan., 15. jan.). Aaret efter vidnede en lang række bønder, at saa vidt de havde set, holdt hr. Jens sin formaning for alteret som han plejede d. 18. oktober, men de havde ikke set, om han for sin svagheds skyld vendte sig mod alteret (1636 11. febr.).

Wiberg nr. 2 *Peder Jacobsen Tisted*.

Hans kone *Else Christensdatter* var datter av Understed-Karup nr. 3, og hun døde 1645 — boet registreret 30. april —. De havde da børnene *Christen* og *Mads* (1645 29. maj).

Sønderhaa og Hørsted.

Wiberg nr. 5 *Niels Nielsen Hegelund*.

Havde 1630 nogle stridigheder om tienden, som han krævede i kærven (1630 15. juli, 26. aug.).

Wiberg nr. 6 *Jens Nielsen Hegelund*.

Forbød 1635 fædrift paa nogle jorder (1635 8. jan.), stævnedede 1645 nogle skyldnere og en bonde, der havde været overhørig med sit hoveri (1645 20. og 27. marts, 10. apr.). Da han juledag 1644 i kirken opfordrede en bonde til at deltage i brandskatten for at hindre, at svenskerne brændte byen av, skældte denne ham groft ud, idet han bl. a. sagde, at han vilde ramme præsten saa haardt, at han ikke skulde prædike i Sønderhaa kirke i et halvt aar, og bonden dømtes herfor til at »udsætte borgen for fred« (1645 29. maj, 12. juni, 31. juli). Blev 1648 dømt til at betale en gæld paa 40 rdl. (1648 3. febr.).

Harring og Stagstrup.

Wiberg nr. 3 *Iver Jespersen.*

Var her 1555 (1631 21. juli).

Wiberg nr. 4 *A. Oluf Poulsen.*

Var her 1558 (ibd.).

Wiberg nr. 4 *Morten Jensen.*

Var her 1560 (ibd.). Havde datteren *Valborg* og sønnen *Christen*; den sidste skrev 1630 et morsomt, men groft brev til Per Skolemester paa Ulstrup (1630 26. aug., 11. nov.).

Wiberg nr. 5 *Hans Sørensen Aalborg.*

Døde ca. 1. maj 1648, idet enken fik boet vurderet paa rette 30. dag, som var 1. juni. Aktiverne var 249 dl. i penge, sæden i marken og præstens bøger, gælden 153 dl. Deres søn Søren var 1631 tinget i kost i Aalborg, og var vistnok kapellan hos faderen i 1648, da han kaldes hr. *Søren Hansen Rosholm* (1631 23. juni, 1648 13. jan., 6. juli). Synes at have været meget stridbar, da han laa i stadig kævl med annexbonden og andre sognebørn, men sagerne har gennemgaaende ringe interesse (1630 3. og 24. juni, 12. og 19. aug., 1631 14. apr., 5. maj, 21. juli, 1635 8. jan., 12. febr., 23. og 30. apr., 14. maj, 9. juli, 24. sept., 22. okt., 5. nov., 1648 4. og 27. apr.). Selv dømtes han til at betale en gæld paa 12 rdl. til *Mogens Kaas* til Lyngholm (1631 18. aug.) og for skatterestancer (1648 27. apr.). Under Kejserkrigen blev noget gods sat i forvaring hos ham, og han beskyldtes senere for at have beholdt noget av det, men blev frifundet (1630 4. febr., 11. nov., 2. dec.). Samme aar klagede han over, at hans kirkevej var blevet ødelagt av vand, fordi en bonde havde gravet den for nær (1630 27. maj, 24. juni). Forholdet til menigheden var ikke altid godt. I 1630 bebrejdede han en kvinde, at hun havde stjaalet hans øg, mens han prædikede, »for jeg kunde ikke tage det udi kirken med mig«, og han bad gud igen sende saa mange fjender i landet som sidst, saa skulde han nok faa hævn over hende (1630 7. jan.). 1631 nægtede han at berette en tilflyttet person, før han havde bragt et ordentligt skudsmaal fra sin forrige præst (1631 6. okt.), og han vilde ikke skrifte nogle av sine sognebørn, fordi han havde »vidner paa dem« (?) (1632 6. dec.).

Skyum og Hørdum.

Wiberg nr. 4 *Tøger Jacobsen Holm.*

Levede endnu 17. juni 1630, men var død om høsten. Havde

børnene *Christoffer*, senest død 1634, *Else*, *Peder*, kapellan i Nykøbing, *Jens*, *Simon* og *Jacob* (1630 17. juni, 1631 27. jan., 3. febr., 2. aug., 1648 5. okt.). Tiendestridigheder (1630 17. juni, 1631 27. jan., 3 febr.).

Wiberg nr. 5 *Peder Jacobsen Holst*.

Var 1634 og 1648 g. m. *Maren Simonsdatter* (1648 5. okt.). Fik to bønder dømt for en ubetydelig gæld (1648 17. febr.).

Hassing og Villerslev.

Hr. *Strange* synes at have været præst i Villerslev før 1483 (1635 4. juni).

Wiberg nr. 6 *Peder Mortensen Hassing*.

Krævede præstetienden i kærven (1630 10. juni). Udlaante under Torstenssonkrigen 20 rdl. til nogle bønder og sagsøgte dem senere til tilbagebetaling (1645 24. apr.). Hans vædder blev dræbt av en hund 1648, og samme aar havde han besvær med en uefterrettelig bonde i annexgaarden, som han lod tage syn paa (1648 10. aug., 14. sept., 5. okt.).

Visby og Heltborg.

Wiberg nr. 4 *Mads Andersen*.

Kaldes *Morsing* og var søn av borgmester i Tisted *Anders Morsing*. Var gift med *Maren Nielsdatter*, en datter av Vadum nr. 5, der overlevede ham. De havde ingen børn, men enken kom i strid med hans 1592 avdøde søster *Karens* mand *Gregers Jensen* i Tønsberg paa deres datter *Marens* vegne. Han døde 3. februar 1635, og skifte holdtes 9. juni. Der findes specifikation paa boet, deriblandt paa bøgerne (1635 11. juni, 1636 7. jan., 21. og 27. juli). Var i 1630 i strid med *Mogens Kaas* til Lyngholm, hvem han bad lade kgl. majestæts præster i fred til lensmanden kom, hvad *Mogens Kaas* lovede (1630 13. maj). Stævnedes 1630 en skyldner (1630 4. nov.). Et ham tilhørende pantebrev kendtes ugyldigt 1631 (V. L. D. A. 1631 f. 266).

Wiberg nr. 5 *Oluf Madsen Svale*.

Var her 9. juni 1635 og var 3. september s. aa. trolovet med formandens enke, for hvem han førte ovennævnte arvestrid (Sml. ovf.). Senere var han gift med *Maren Villadsdatter*, med hvem han havde børnene: *Maren*, *Jens* og *Peder*, der var student 1648. Han døde i maj 1648, idet hans bo registreredes paa rette 30. dag d. 10. juni. Aktiverne var 1536 sldl., 4 td. byg og 286 lod 1 kvint

sølv, passiverne 801 sldl. Værge for enken var Sønderhaa nr. 6, for børnene *Ove Madsen* i Fyn, vistnok en søn av Kollerup-Skræm nr. 4 (1648 15. juni).

Wiberg nr. 6 *Jens Andersen*.

Lod 1655 tage syn paa græsset paa Heltborg kirkegaard, der havde taget skade for to læs hø (Revs h. tgb. 1655 28. juli).

Bedsted og Grurup.

Wiberg nr. 4 *Thøger Christensen*.

Var her 1630 (1630 21. jan.).

Wiberg nr. 5 *Christen Poulsen Holstebro*.

Nægtede at tage en bonde til skrifte 14. september 1645 (1645 9. okt.). Stævnedede restanter for brandskat s. aa. (1645 13. nov.).

Hvidbjerg, Ørum og Lodbjerg.

Wiberg nr. 4 *Peder Olufsen*.

Døde ca. 1. november 1635 og overlevedes av enken *Kirsten Nielsdatter*, der 1636 var g. m. *Peder Nielsen*. De synes ikke at have haft børn, da han i al fald delvis arvedes av sin søster *Mette Olufsdatter*, g. m. *Per Terkildsen* i Bjerregaard (1635 3. dec., 1636 27. okt., 17. nov.). Krævede sin tiende i kærven 1630 (1630 17. juli).

Wiberg nr. 5 *Hans Nielsen Resen*.

Var født i Lemvig. Blev 1631 26. juni kapellan p. p. og lovede da, at hvis han skulde succedere, skulde han skaffe enken Skovsted præstegaard. Denne kontrakt vedstod han, da han blev præst, men enken giftede sig igen, og saa krævede han hendes mand for gaarden. — Sml. ovf. — Hr. Hans hævdede, at hun kun skulde have gaarden som enke, og at hun frivilligt havde forladt den for at gifte sig. Sagen opsattes, og der er derefter et hul i tingbogsrækken (1636 22. dec.).

Han var 27. april 1636 g. m. *Mette Christensdatter*, for hvem han kvitterede for arv efter *Christen Lauritzen Aalborg* i Løgstør. Hun var søster til Skjoldborg nr. 7 (Løgstør birks tgb. 1636 27. apr.). Havde stridigheder med tienderestanter, og ved en lejlighed skældte præstekonen nogle tiendeydende bønder ud for tyve og skælmer, ved en anden bad han djævelen fare i dem (1645 26. juni, 2., 9., 16. og 23. okt., 20. nov.). Han beskyldtes for at have forsømt en prædiken i Lodbjærg, men en lang række sognefolk vidnede, at de intet havde at bebrejde ham (1645 7. sept., 6.

nov.). Han udstedte 1646 19. februar et gælds-brev til lensmanden paa Ørum *Christoffer Hvas*, der 1648 fik ham dømt til at betale det (1648 20. apr., 29. juni, 20. juli). 1653 var han i strid med annexgaardsbonden (1654 22. juni).

Ø. og V. Hanherreds præster ca. 1571—1663.

De følgende meddelelser om præsterne i *Han herrederne* er praktisk talt alle fra Øster Han herreds tingbog 1630 og 1634. Da den ogsaa indeholder en del oplysninger om præsterne i Vester Han herred, er disse medtaget her, men nogen særlig tingbog derfra findes ikke fra dette tidsrum. Naar intet andet er anført, gælder henvisningerne i ( ) Øster Han herreds tingbog. V.L.D.A. betyder Viborg landstings dombog række A.

Ø. Han herred.

Lerup og Tranum.

Wiberg nr. 6 *Peder Christensen*.

Hans børn *Else* og *Christen* stævnedes 1630 til at betale 42 dl., som han skyldte kirken (1630 1. og 15. marts, 5. apr.).

Wiberg nr. 7 *Laurits Nielsen*.

Blev 1630 bestjaalet for noget fodring, muligvis av formandens ovennævnte datter *Else* (1630 25. apr.).

Broust og Svenstrup.

Wiberg nr. ? *Gregers Iversen*.

Var provst 1630 (1630 15. nov.). Havde sønnen *Jørgen*, der for ham købte et hus i Nibe 1634 (Nibe birks tgb. 1634 9. aug.).

Wiberg nr. 6 *Jens Jensen Mørk*.

Var her 1639 (V. L. D. A. 1640 f. 214 b, 267 b).

Torslev.

Wiberg nr. 3 *Jacob Andersen*.

Var 1630 enkemand efter *Anne Nielsdatter*. Deres datter *Dorte* var da g. m. *Niels Bentsen* i Haffuen, der gav arveavkald (1630 14. juni).

Haverslev og Beistrup.

Wiberg nr. 4 *Peder Thomsen*.

Blev 1630 groft injurieret paa tinge av en bonde; samtidig havde han en strid med sin degn *Anders* (1630 18. jan., 27. sept.).

Aggersborg.

Wiberg nr. 7 *Jørgen Brorup Edvardsen*.

Blev i høsten 1628 udplyndret av fjenden og forjaget fra præstegaarden med kone og børn. Blev i sognet og passede sin kirketjeneste, besøgte syge m. m. (1630 1. og 15. marts). Havde en strid om leveringen av en harve (1630 16. aug.) og om præstegaardens tilliggende (1634 3. febr.). 1631 fæstede han sammen med nogle andre i Løgstør et vod til at fiske med (Løgstør birks tgb. 1636 2. nov.).

V. Han herred.

Kollerup og Skræm.

Wiberg nr. 1 *Herman Splithof*.

Havde været munk og forlod klostret, »dog ikke av nogen løstgighed«. Var g. m. *Sicke*, der levede som enke 1571. Ingen børn. Havde en 1571 levende bror hr. *Frantz*, der ogsaa havde været munk (Univ. bibl. Add. 151. f. 299 b).

Wiberg nr. 4 *Oluf Pedersen Aarhus*.

Nogle av hans klæder blev 1652 skiftet hos hans søn *Jens Olufsen* — Kornum nr. 7 — i præstegaarden i Kornum mellem hans døtre *Lisbet* og *Maren*, for hvem broderen var værge (Løgstør birks tgb. 1652 8. dec.). 1630 blev han udskældt av en kone, som han avviste fra skriftestolen (1630 8. febr., 8. marts) og havde en sag om et tyveri fra ham (1630 15. marts).

Wiberg nr. 5 *Niels Andersen*.

Kaldtes 1651 *Ascov*, da han stævnedes hr. *Jens Olufsen* — Kornum nr. 7 — til at være værge for sine sødskende (Slet h. tgb. 1651 18. sept., 30. okt.).

Kjetterup og Gjødstrup.

Wiberg nr. 5 *Niels Hemmingsen*.

Var død 5. april 1630, da hans enke *Maren Jørgensdatter* stævnedes en mand for gæld (1630 5. apr.). Skiftet holdtes 19. maj 1630. Enken kaldtes da *Anne*, og der var børnene *Jørgen*, *Mette* og *Lisbet*, *Mette* var trolovet med *Hans Pedersen* (1630 24. maj).

Tømmerby og Lild.

Wiberg nr. 4 *Anders Pedersen Morsing*.

Hans enke *Kirsten Christensdatter* overlevedes ham; de havde børnene *Peder* og *Johanne* (V. L. D. A. f. 28 b).

Øsløs, Vesløs og Arup.

Kapellan.

Mads Olufsen, der havde været kapellan her, ansøgte om at maatte faa det første ledige landsbykald (D. K. Henlagte sager. 1663 8. jan.).

FORTEGNELSE OVER DANSK GENEALOGISK LITTERATUR I AARET 1941

Ved
ALBERT FABRITIUS

Jfr. T. Døssing & Robert L. Hansen: Dansk Tidsskrift-Index 27. Aarg. 1941, Kbh. 1942, S. 359—401.

Avis-Kronik-Index 1941. Red. af Otto Esben-Petersen og Ingrid Vig-Jensen.

1941.

Gustav E. Raabe: Norske Stamtavler. Bibliografi. (Oslo 1941). 8vo. 123 S.

Albert Fabritius: Ahnetavlen med særligt Henblik paa dansk Litteratur. (Særtryk af Hans Berner Schilden Holsten og Albert Fabritius: Lehnsbaron Hans Berner Schilden Holsten's Slægtbog) [Kbh. 1941.] 4to. 47 S. — Ill. — Bibliografi over Ahnetavlelitteraturen.

Danmarks Adels Aarbog. Udgivet af en Forening. Redigeret af Louis Bobé og Albert Fabritius. 1942. 59. Aargang. Kbh. (1941). 8vo. XXIX — 474 — 138 — 75 Sider. Afsnit II indeholder Stamtavler med Vaabenafbildninger og Portrætter over Slægterne: Blok, Blücher (Greverne Blücher af Altona), Breide, Friis af Hesselager, Friis af Vadskærgaard (Greverne Friis), Friis af Haraldskær, Friis af Arlevad, Rixtorp.

J. G. og Villads Villadsen: Træk af Egaa Sogns Historie gennem Tiderne. Aarh. 1941. 8vo. 403 S. — Ill. (S. 137—20: Marius Kristensen: Stamtavler (over Lystrupslægtens Egaa Linier og Familien Brandstrup). Desuden meddeles under de enkelte Matrikulnumre slægtshistoriske Oplysninger om Ejerne).

Carl Svenstrup: »Aftenstjernen«. Lillegade Nr. 39. En gammel Grenaaqaards Historie. Grenaa 1941. 8vo. 19 S. (Heri Slægterne Mau og Kock).

- Armand* — Fra Dauphiné til Fredericia. Fem små personalhistoriske Essay om Slægten Armand fra La Motte-Chalencçon. Af Louis E. Grandjean. (Slagelse) 1941. 8vo. 35 S. — Ill.
- Baagøe* — Stamtavle over Legatstifteren Hans Jørgen Baagøes Efterkommere til Aar 1941. (Udgivet af Bestyrelsen for H. J. Baagøe og Hustrus Familielegat ved cand. mag. P. Lycke. Svendborg i Juni 1941) 8vo. 12 S. — 1 Portr. tvl.
- Bach* — Anetavle for Gaardejer Knud Bach. Udarbejdet 1941 ved Personalhistorisk Institut — i Hvem er Knud Bach. Spørgsmaal besvaret af Aage Schmidth. 1941.
- Bacher* — Wilhelm von Antoniewitz: Slægten Bacher i Taarnby Sogn. Kbh. 1941. 8vo. 91 S. — Ill.
- Berner Schilden Holsten* — Lehnsbaron Hans Berner Schilden Holsten's Slægtebog. Udarbejdet af Hans Berner Schilden Holsten og Albert Fabritius. Første Del I. Kbh. MCMXL—MCMXLI. 4to. XCV — 612 S. — Ill.
- Blok* — se Danmarks Adels Aarbog.
- Blom* — Ahne-Hjul (5: Ahnetavle for Axel Dissing og Erik Dissing Blom, f. 1909—13) (Udarbejdet af Dyrklæge Erik Blom. Kbh. 1941) 1 Bl. — Lith.
- Blücher* — se Danmarks Adels Aarbog.
- Bramsen* — Luis Bramsens Efterkommere. (Kbh.) 1941. Fol. pat. (Omslagstit: Marie-Louise Meyer og Bo Bramsen vies 2 Juni 1941).
- Brandstrup* — se J. G. og Villads Villadsen: Træk af Egaa Sogns Historie.
- Breide* — se Danmarks Adels Aarbog.
- Clausen* — J. Chr. Clausen: Stamtavle over Efterkommere af Jacob Paulin Clausen, Sognepræst i Svanninge. U. St. 1941. 4to. 9 S. (duplik.)
- Clorius* — Bagerfirmaet Clorius. Kalundborg. 7—5—1841 — 7—5—1941. Med en Stamtavle over Familien Clorius. Udarbejdet paa Foranledning af Carl Clorius ved S. Otto Brenner. Kbh. 1941. 8vo. 11 S. — 6 Tvl.
- Colbjørnsen* — Th. Bull: Slekten Colbjørnsen i Sørum. Oslo u. A. 8vo. 34 S. — Ill. (Særtryk af Sørum Herred Bd. II).
- Dahlerup* — Rettelser og Tilføjelser til Stamtavlen over Slægten Dahlerup (kun op til Juli 1939). Kbh. 1941. — 1 Bl. 8vo.
- Friis af Hesselager* — se Danmarks Adels Aarbog.
- Friis af Vadskærsgaard* — se Danmarks Adels Aarbog.
- Friis af Haraldskær* — se Danmarks Aarbog.
- Friis af Arlevad* — se Danmarks Adels Aarbog.
- Gudmand-Høyer* — Tillæg til Slægtregisteret. (Fra Side 157 til Side 159 om Familien: Gudmand-Høyer) Udarbejdet 1941 til Familien af Viggo Gudmand-Høyer. U. St. og A. [Hille-

rød 1941] 8vo. 4 S. [Tillæg til Frode Iürgensen og Poul Hennings: Biografisk Slægtsregister over ... Sangaard, Buntzen, Koch og Iürgensen, 1910].

Hallager — (Finn H. Blædel): Fragment af en Stamtavle over Slægten Hallager fra Haldager i Vadum. U. St. [Kbh.] 1941. 8vo. (29 S.).

Hanck — se Iversen.

Hansen — [Marius Jager Andersen]: Slægts-Stamtavle II [Tillægsblad til Slægts-Stamtavle over Efterkommere af Anders Hansen 1940]. (Varde) [1941]. 4to. 4 S.

Henckel — Stamtavle over Efterkommere efter ... Johann Christopher Henckel. (Kbh. 1941). 4to. 24 S. — 18 Billedtv.

Holstein — Johan Ludvig Holsteins og Hedevig Vinds Ahnetavle (3: Ahnetavle for deres Børn) — i Jørgen Paulsen: Om Portrætsamlingen paa Ledreborg — i Kunstmuseets Aarskrift 1941, S. 17.

Iversen — Familieerne Iversen og Hanck — i Anderseniana. Ud-givet af H. C. Andersen Samfundet vol. IX. H. C. Andersens Brevveksling med Henriette Hanck ved Svend Larsen I, S. 3. (Kbh. 1941). 4to.

Jespersen — C. Jespersen: Stamtavle over den bornholmske Familie Jespersen. (4. Udg.) (Kbh.) 1941. 8vo. 251 S. — 17 Tvl.

Johansen — Jens Frost: Nogle Oplysninger om Hans Johansen og Hustru Fru Trinekes [f. Jørgensens] Slægt. (Aabenraa 1941) 8vo. 163 S. — 1 Portr.tvl. Omslagshalvtit.

Jørgensen — se Johansen.

Kock — se Carl Svenstrup: »Aftenstjernen«.

Lystrup — se J. G. og Villads Villadsen: Træk af Egaa Sogns Historie.

Mau — se Carl Svenstrup: »Aftenstjernen«.

Meinhardt — se Schou.

Qvistgaard — Aarsberetning for Den Qvistgaardske Slægtsfor-ening. 26. Aarg. 1941. (Ringsted) 4to. 8 S.

Rixtorp — se Danmarks Adels Aarbog.

Rothe — Slægten Rothe til Zschortau og Urup. (Kbh.) u. A. [1941]. — 3 Tvl. — U. Tit.bl.

Schou — P. Schou: »Lille Maren Schou« og hendes Efterkom-mere. »Schou Slægtens Historie« 3. Afsnit. [Slægten Meinhardt]. Skive 1941. 8vo. 14 S.

Thomsen — C. Hahn-Thomsen: Optegnelser om Morten Thom-sen og Descendenter. Riserup (Stubbekøbing) 1941. 8vo. 63 S. — III.

Vind — se Holstein.

Wulff — (Axel Noack:) Stamtavle over Familien Wulff. Thyge Hansen i Stokkebro og hans nærmeste Efterslægt samt Andreas Hansen Wulff og Hustru Johanne Jensdatter i Højer og Bredebro med deres Efterkommere. Ringe. 1941. 8vo. — 53 — XIV S. — Ill. 5 Billedtv.

Supplement til Stamtavle-Fortegnelsen for 1921.

Se 44. Aargang (8. Rk. 2. Bd.), 1923, S. 267.

Linvald — se Petersen.

Petersen — Frederik Carl Christian Linvald: Slægtebogen. Peter Nielsen Petersen og Hustru Anna Petersen, f. Nielsen samt deres Forfædre og Efterkommere. U. St. 1921. 4to. 50 S. (Maskinskr.).

Supplement til Stamtavle-Fortegnelsen for 1928.

Se 50. Aargang (9. Rk. 2. Bd.), 1929, S. 258.

Brahe — Stemma propinquorum Tychonis Brahe — og Progenies Tychonis Brahe quæ quidem nota sit — i Tychonis Brahe Dani Opera omnia ed. J. L. C. Dreyer. Tomus XIV, Hauniæ MCMXXVIII.

Supplement til Stamtavle-Fortegnelsen for 1935.

Se 58. Aargang (10. Rk. 4. Bd.), 1937, S. 271.

Oppermann — Supplement til Stamtavlen over den danske Familie Oppermann [1902]. Af Georg Oppermann. U. St. 1935. Fol. 2 Bl.

Supplement til Stamtavle-Fortegnelsen for 1936.

Se 58. Aargang (10. Rk. 4. Bd.), 1937, S. 272.

Claudius — (Ernst Schröder:) Stammfolge des Geschlechtes Claudius. Altona 1936. 8vo. 32 S. — 1 Tvl. — Berichtigungen und Ergänzungen. 1 Bl.

Supplement til Stamtavle-Fortegnelsen for 1940.

Se 62. Aargang (11. Rk. 2. Bd.), 1941, S. 247.

Carl Svenstrup: Fra det gamle Grenaa. Særtryk (Optryk) af en Række Avisartikler. Grenaa 1940. 8vo. (Heri 1932: Slægten Broge og Harboe i Grenaa; 1939: Bødkermester Emil Madsens Forfædre).

Broge — se Carl Svenstrup: Fra det gamle Grenaa.

Hansen — [Marius Jager Andersen:] Slægts-Stamtavle (over Efterkommere af Anders Hansen (f. 1695) i Janderup). (Varde) [1940]. 8vo. 1 Bl.

Harboe — se Carl Svenstrup: Fra det gamle Grenaa.

Madsen — se Carl Svenstrup: Fra det gamle Grenaa.

ANMELDELSER

Lehnsbaron Hans Berner Schilden Holsten's Slægtbog. Udarbejdet af *Hans Berner Schilden Holsten* og *Albert Fabritius*. I. Bind. Kbhvn. 1940—1941. I—XCV + 612 Sider og Tavlebind til samme. Første Hefte. Kbhvn. 1940—1942.

Efter mange Aars Forberedelser har Lensbaron Hans Berner Schilden Holsten og Bibliotekar Albert Fabritius udsendt I. Bind af denne store og stort anlagte Slægtbog, der efter Planen skal omfatte alle Baronens 128 Aner. Baronens er jo ikke nogen ukendt Mand i den personalhistoriske Litteratur og har før vist sin Interesse for Slægts- og Herregaardshistorie, bl. a. ved sit Tabelværk: *Danske Herregaardsejere I—III* og ved sin Andel i det store Værk om de danske Herregaarde. Sammen med Bibliotekar ved det kgl. Bibliotek, mag. Albert Fabritius har han i 1935 udgivet den nydelige og rigt illustrerede lille Bog om Baron Charles Joseph Selby's Descendens. Det Samarbejde, der allerede før den Tid var indledet mellem de to Udgivere, har nu sat Frugt i dette Værk.

Samarbejdet mellem de to Udgivere har været meget nøje og har givet Værket baade Friskhed og videnskabelig Grundighed. Naar der ses bort fra de signerede Dele af Værket, som selvfølgelig klart viser deres Forfatter, er det ikke altid saa ligetil at afgøre, hvem der har ført Pennen, og man har undertiden den Følelse, at man næsten kan paapege Forandringer og Redaktioner, som den ene Pen har foretaget i den andens Tekst, men under alle Betingelser faar man et ubetinget Indtryk af velskolet Arbejde, grundige Undersøgelser og omfattende Efterforskninger i Forbindelse med et omhyggelig udarbejdet Apparat af Noter, Kildehenvisninger og Registre, der gør det let at slaa efter i Bogen. Arkiver og Biblioteker er godt benyttet, og i mange Tilfælde har sikkert ogsaa eget Personalekendskab været medvirkende til de indgaaende Oplysninger, der gives om de forekommende Personer, ikke blot de til Slægten hørende. Dette betyder, at der kan findes gode og fyldestgørende Oplysninger om en Række Personer, som ikke hører til de Kredse, med hvilke Værket ellers beskæftiger sig.

Dette første Bind er udgivet i 3 Hefter + et Hefte af Tavlebindet. Indledningsheftet viser, at Udgiverne, saare naturligt, har haft Opmærksomheden henledet paa Muligheden af at benytte det her foreliggende Materiale, der tilmed bestaar af Portrætter i et Omfang, som det sjældent træffes ved Borger- eller Bondeslægter, til Undersøgelse vedrørende Arvelighedsproblemerne. Det indledes med et Afsnit »Familielighed«, i hvilket der er samlet Udtalelser om Familjelighed af Prof., Dr. *J. F. van Bemmelen*, Haag (Die Vorfahren von Lehnsbaron Adam Christopher Berner Schilden Holsten), af Politilæge *Søren Hansen*, af Lensbaronesse *Louise Berner Schilden Holsten*, f. *Knuth* (Familietræk hos vore Børn) og af Lensbaron *H. Berner Schilden Holsten* (Familietræk). Professor van Bemmelen har allerede tidligere (i Selby-Bogen) skrevet et Afsnit »Familienähnlichkeit« om dette Spørgsmaal og bl. a. henvist til Ligheden mellem *Eleanor Tuite g. Selby* og — med et Spring paa 3 Generationer — *Louise Quaaed* og mellem nævnte Eleanor Selby og Louise Quaaedes

Sønnedatter *Regitze Berner*, førstnævntes Efterkommer i syvende Led. I denne Redegørelse behandlede Professor van Bemmelen Spørgsmaalet om Familjelighed væsentlig i Almindelighed og gik kun i begrænset Grad ind paa konkrete Tilfælde (f. Eks. Antydninger vedrørende Falbe-Linjen), men Hovedindtrykket af Afhandlingen var Usikkerhed om hele Spørgsmaalet. Det i Slægtebogen givne Stykke skulde være en Udtalelse om Portrætmateriale, der er stillet til hans Raadighed, men Udbyttet kan kun betegnes som magert: en forsigtig Udtalelse om Rantzau-Islættets mulige Indflydelse paa Slægtstypen og om Ligheden mellem *Ulrik Kaas* (1677—1746) og *Adam Christopher Berner Schilden Holsten*, men det hele munder ud i, at et Portræstudium af Efterkommerne efter *Ulrik Kaas* og *Mette Matthiesen* lover gode Resultater for Arvelighedslæren om de menneskelige Ansigtstræk.

Mere positiv er den Indsats, der gøres i Brevet fra Politilæge Søren Hansen, hvor Nedarvningen af Slægtsmærke søges paavist ved Diagrammer, men trods dette videnskabelige Apparat er Politilægen dog meget forsigtig i sine Udtalelser. Han »er ikke i Tvivl om, at det er et gammelt Slægtstræk,« men hvorfra det er kommet ind i Slægten, »kan ikke afgøres med fuld Sikkerhed«, og navnlig Slutningsafsnittet bestaar næsten udelukkende af Reservationer. Ikke saa underligt, for selv om Portrætter er vellignende — og det er de jo ikke engang altid — vil det som oftest være vanskeligt at benytte dem som videnskabeligt Grundlag for saadanne Undersøgelser uden en vis, ikke ringe Margin, bl. a. fordi der mangler Sikkerhed for Portrætligheden ved malede eller tegnede Portrætter, ved hvilke ogsaa Kunstnerens Opfattelse spiller en vis Rolle, og fordi de Portrætterede — og dermed Portræterne indbyrdes — forandrer sig ret stærkt under deres Udvikling fra Børn til Voksne, Aldrende og Gamle. Selvfølgelig er der et fast Grundlag, en Generalnævner, der til syvende og sidst kan betragtes som brugelig, men det personlige Skøn vil dog altid spille en stor Rolle. De Billeder, der er medgivet som Illustrationer af Teksten, vil af en Tilhænger blive betragtet som udmærkede Bevisligheder, medens Skeptikeren vil kunne hævde, at Billederne af samme Person i forskellige Aldre, f. Eks. *Ulrik Kaas* (1677—1746), *Fred. Chr. Kaas* (1727—1804) og *Gustav Alexander Baron Berner Schilden Holsten* (1823—1889), er saa forskellige, at man ikke med Sikkerhed vilde gætte paa, at de gengiver denne samme Person.

Men at der alligevel er et godt Grundlag for Studiet af Familjeligheden, ses af det følgende Stykke i Indledningsheftet: »Familietræk hos vore Børn,« af Louise Berner Schilden Holsten f. Knuth, der hos Børnene ved Hjælp af Billeder og Stamtavler fastslaa 4 Slægtstyper: Leth-Typen for *Baronesse Sophie Magdalene B. S. H.*, Tuite-Selby-Typen for *Regitze Berner*, — Ligheden mellem denne og *Eleanor Selby* synes iøvrigt nok saa fremtrædende, naar man tager det andet, i Selby-Bogen givne Maleri af *Angelica Kauffmann* fra 1774 — Schilden-Typen for *Godske B. S. H.* og Holsten-Kaas-Typen for *Henrik Berner*. Dette er utvivlsomt rigtigt set, og det bekræfter forresten den gamle Kendsgerning, at Forældre har skarpere Øje for Forskellighederne hos deres Børn end Fremmede, der har en stærkere Opfattelse af Ligheden. Og det bekræfter ogsaa det i Borger- og Bondeslægter allerede i gammel Tid bemærkede Fænomen, at Ligheden som oftest er mere udpræget mellem Personer, mellem hvilke der findes et Spring paa én eller flere Generationer, og at Børn ofte ligner deres Bedste- og Oldeforældre mere end deres Forældre. Naar man i disse Slægter ikke gaar længere tilbage, er det simpelthen, fordi man dér ikke, som i de adelige Familjer, har Portrætter at støtte sig til for de ældre Generationer, men almindeligvis maa nøjes med den personlige Erindring om de ældre Slægtsmedlemmers Udseende.

Paa Usikkerhedsmomentet i Spørgsmaalet om Slægtslighed henledes Op-

mærksomheden ogsaa i det næste, af H. Berner Schilden Holsten selv skrevne, Afsnit »Familietræk«, hvor han omtaler den Lighed, som andre har fundet mellem ham og andre mere eller mindre fjærnt beslægtede. Der er i dette noget positivt, som sikkert engang vil kunne og blive udnyttet af Videnskaben, men Usikkerheden er endnu for stor. Hvor lumsk Skønnet om Lighed er, og hvor vanskeligt det er at bygge derpaa, fremgaar af en saadan Ting som, at man hos en og samme Person har villet finde udpræget Lighed med en samtidig Arkitekt, en samtidig Læge, Maleren *Hans Nicolaj Hansen*, Forfatteren *Erik Skram* og Kong *Frederik II* af Danmark. Og dog vides der intet om Slægtskab mellem disse; Opfattelsen af Ligheden skyldes sikkert, at alle fem havde ret store Næser og spidst Fuldskæg!

Der er i alt dette noget af det samme, som gjorde sig gældende indenfor Personalhistorikernes Kreds i Begyndelsen af dette Aarhundrede. Man vovede sig dengang ind paa Interessen for Arvelighedsforskningen, man nærrede et Haab om, at man gennem det genealogiske og personalhistoriske Forskningsarbejde kunde bære Sten til Løsningen af Arvelighedsspørgsmaalet eller i alt Fald til Fremme af den. Dette Haab har vist sig forfængeligt, Arbejdet med Arvelighedsproblemerne er gledet over til Lægerne, og det højeste, Genealogien kan bidrage til det, er Fastlæggelsen af Skelettet af Materialet, Stamtavlen og Anetavlen, hvis ubetingede Ufejlbarelighed jo endda ikke altid anerkendes. Der er intet at sige til, at dette Haab bristede for Personalhistorikerne, saalidt som der er noget at sige til, at de ikke paa det nuværende Tidspunkt kan løse Problemet om Familjeligheden. Men der er en Mulighed for, at det Materiale, der her er samlet, engang kan blive til Nytte for Arvelighedsforskningen til Støtte for Formodninger og Resultater, der er fundet ad anden Vej, og da vil en Materialesamling som denne faa en Værdi udover de Værdier den nu har. Og dér gælder Professor van Bemmels Slutbemærkning om, at Muligheden for at opstille Descendentrækker selvfølgelig er størst i de adelige Slægtskredse, hvor det vil være lettere end i andre Kredse af Befolkningen at finde Portrætter af de fleste af Slægtsmedlemmerne.

Slutningen af Indledningsheftet danner en Afhandling: »Vaabenet Berner Schilden Holsten«, i hvilken der gøres Rede for Oprindelsen til og Sammensætningen af dette Vaaben og dets Bestanddele: Berner, Friccius, Schilden (mon ikke Ordet »Euhlen« i Beskrivelsen i den kejserlige Bekræftelse af 1751 skulde være en Fejllæsning for »Eichlen« eller »Eicheln« (Agerm); det er jo det, der er ment), Holsten og forskellige dertil knyttede Alliancevaaben, illustreret ved omhyggelige Gengivelser, baade Tegninger af Segl (for hvis Korrekthed og omhyggelige Udførelse Gravør Britzes Navn er en Borgen), Fotografier og Gengivelser af Vaabnene og deres Anvendelse i Praxis. Ogsaa dette Afsnit bærer Vidnesbyrd om den Omhu, der her som overalt i Værket er anvendt ved Indsamlingen og Bearbejdelsen af Materialet.

I de følgende to større Hefter paabegyndes dernæst Opstillingen og Skilddringen af Lensbaron H. Berner Schilden Holstens 128 Aner, indledet med Oversigtstavler og Generalieblade for hvert enkelt Anepar, bilagt med Biografier, Gengivelser af deres Vaaben, Underskrifter, Portrætter, personlige Optegnelser, Breve, Dokumenter, Opsatser om Gravsteder, Mindesmærker, Billeder af deres Herregaarde osv., hvert Afsnit bilagt med Noter og de fornødne Kildehenvvisninger. I Tilknytning til Biografien bringes Oplysning om det paagældende Ægtepars Børn, dog saaledes, at samtlige Efterkommere efter Probandens 8 Oldeforældre medtages, hvorved Værket tillige udgør en Konsanguinitetstavle. Af denne store Række Aner bringer første Bind de første Led af Probandens fædrene Aner, medens de ældre Led og de mødrene Aner vil komme i de næste Bind. Afsnittene for de enkelte Anepar og Indholdet af hvert Afsnit er samlet og ordnet omhyggeligt, hvorved der opnaas den ganske sikkert tilsigtede Ting, at hvert Afsnit bliver et Billede fra den Tid, i hvilken ved-

kommende Anepar levede, saa at de optræder i deres eget Milieu. Herregaardene, Parkerne, Interieurer gengives efter samtidige Billeder, i den nye Tid baade Malerier og Fotografier, for de ældre Slægtleds Vedkommende Malerier og Tegninger; Møbler, Smykker o. lign. er medtaget, og der er derved skabt en Række kulturelle Billeder, som er meget interessant. Saaledes er der i Afsnittet om Adam Christopher Lehnsbaron Berner Schilden Holsten og Louise Quaaade (S. 61—104) en Række gode Billeder af Værelserne paa Holstenshus, der er typiske for Tidens Moder, f. Eks. Baronens Dagligstue. Den »amerikanske« Gyngestol (S. 94 f.), som er af fineste Slags, ser ud, som om den skal rokke lige ind i de foranstaaende Møbler, Etageren er fyldt med vel arrangerede, indrammede Fotografier og de obligate to Lysestager med Lys, det trebenede Bord med Klunkerne er ligeledes fyldt med Fotografier, Staffeliet med et Par større Billeder overdækkede med Draperier, Spejlkonsollen med Thorvaldsens Christus foran Spejlet, det lave Bogskab, naturligvis fyldt med Nips ovenpaa; det ser ud, som om man er nødt til at flytte i alt Fald en Stol og maaske endda et Nipsbord, hvis Bogskabet skal lukkes op.

Men vil man se, hvor stærk Tidens Udvikling har været siden da, skal man slaa op paa Interiørerne fra Langesø fra ca. 1931 (S. 36—40); Sammenligningen afspejler saa tydeligt som nogenting Tidens Udvikling, der iøvrigt ogsaa gør sig gældende i Interiørerne fra Holstenshus fra ca. 1920. I disse Stuer er der ogsaa Hygge, men en anden, friere Luft og større Udsyn. Der er i disse Afsnit et godt Eksempel paa den almene Betydning af sligt Billedstof, hvor personligt og privat det end synes præget.

Det er ugørligt at omtale alle Enkeltheder i disse Afsnit; der er enkelte Ting, der fæstner sig særlig i Afsnittene om *Adam Christopher Baron Holsten-Carisius*, der fra 1827 af bestyrede Faderens Gods Baroniet Holstenshus, som denne havde arvet efter sin barnløse Broder *Baron Ditlev Holsten*. Under Adam Christopher foretoges her den afsluttende Udskiftning af Godsets Bøndergods, endvidere Hoveriets Ophævelse i 1848 og Afhændelsen af Bøndergods til Arvefæste. Endvidere foretog han omfattende Byggearbejder, ombyggede bl. a. Hovedbygningen i Aarene 1863—68 samt lod Nakkebølle restaurere. Godsejer *Jacob Estrup* erklærede ganske vist om begge Dele, at det var »ikke saa heldigt«, og Holstenshus er uægtelig ogsaa blevet smukkere ved den senere Ombygning efter Branden, men man kan jo ikke være sikker paa, om det ikke nok saa meget var Tidens som hans Skyld.

I Afsnittet om Adam Christopher Baron Holsten-Carisius findes iøvrigt (S. 225—35) nogle Optegnelser om Familien Holsten af Jacob Estrup, let læselige, livlige og muntre, ganske mindende om det lune Glimt i Øjet, som hans fyldige, venlige Ansigt var præget af, men tillige rige paa karakteristiske Træk om de forskellige Medlemmer af Slægten, først og fremmest den gamle Admiral, der var Chef for Fregatten »Elven« i Slaget paa Rheden den 2. April 1801. Om hans Deltagelse i Slaget findes der udførligere Meddelelse i Afsnittet om ham (*Hans Baron Holsten og Regitze Sophie Kaas*, S. 379—423), hvor der bl. a. er gengivet Uddrag af Chefs Journalen paa Fregatten »Elven« den 2. April 1801 og i Facsimile de Sider, der omhandler Tiden fra Kl. 11 Nat den 1. April til Midnat den 2. April. De viser, hvor voldsom Kampen har været, og hvor medtaget Fregatten var, inden Holsten opgav Kampen og — uden at stryge — reddede Skibet ind til Trekroner. »Elven« havde 6 Stkr. 36 Pds. Kanoner og var navnlig udsat for Beskydning fra det engelske Skib »Glatton«, der førte 54 Kanoner.

Saa vel i dette som i de øvrige Afsnit er der, hvor det har været muligt, meddelt en Del Breve. Det er ingenlunde altid Breve af større Betydning, men nogen Grund til større Kritik med Hensyn til Udvalget er der ikke Grund til at øve, da det i Fortalen udtrykkelig er paapeget, at det for Ud-

giveren har været magtpaaliggende at medtage dem, skønt de ikke altid har større Interesse for Udenforstaaende. Det samme Forbehold tager Lensbaronen med Hensyn til det sidste Afsnit i første Binds andet Hefte: »Breve og Optegnelser 1920—1941, af H. Berner Schilden Holsten«. Det er væsentlig Uddrag af Dagbogsbreve, der sendtes »til nære Slægtninge og særlig gode Venner«, for at disse kunde følge med i Familjens Oplevelser. Ud fra dette Synspunkt kan der ikke indvendes noget imod dem; de vil for dem, der har deltaget i Oplevelserne, være et udmærket Middel til at »komme de svundne Tider i Hu«, ikke mindst i en lille Vennekreds en hyggelig Vinteraften, og de giver ogsaa Udenforstaaende et godt Billede af, som Forfatteren skriver, »vort daglige Liv og det Milieu, hvori vi har levet«, og ved Læsningen af dem vækkes unægtelig Spørgelysten ikke saa ganske sjældent. Forfatteren siger om disse Optegnelser og Dagbogsblade — det er forresten en praktisk Form for Meddelelse til Slægt og Venner — at »hvad enten man betragter dem som Breve, Dagbøger eller Memoirer, vilde deres Trykning være berettiget, saafremt de var 100 Aar gamle«. Kritikken er jo paa Forhaand afvæbnet, men maaske kan der engang komme eller i alt Fald skrives en udførligere Beretning om Tider og Begivenheder i Tilslutning til de her foreliggende Optegnelser; det behøvede jo ikke at vare 100 Aar, inden de udkom.

Samtidig med Indledningsheftet — det hidtil udkomne er udsendt i 3 Gange, Bind I, Hefte 1, Hefte 2, Indledningsheftet — udsendtes første Hefte af et Tavlebind, der skal udgøre et særligt Bind af det samlede Værk. Det begynder med en Afhandling »Ahnetavlen«, der skulde have omfattet ogsaa den udenlandske Litteratur om dette Emne, men Forholdene har tvunget Forfatteren til væsentlig at begrænse sig til den danske Litteratur paa dette Omraade.

Hvis Forfatteren vidste, i hvilken Grad jeg har følt mig generet af Betegnelsen »Probanden«, skønt jeg kendte den i Forvejen, vilde han forstaa, hvor taknemmelig jeg er over, at han i Stedet for det delvis latinske Ord »Ahneimplex« anvender den danske Betegnelse »Ahnesammenfald«, for selv om jeg er en gammel Latiner og ikke stejler ved at støde paa dette Sprog, vil jeg dog mene, at en Redegørelse som denne ved Brugen af danske Udtryk i Stedet for latinske eller andre fremmede Fagudtryk (og Fagudtryk kan jo godt skabes paa Dansk) falder ogsaa den interesserede Lægmænd lettere at læse og derfor er af større Gavn, end hvis man først skal »lære« disse nye videnskabelige Betegnelser udenad. Selv om de moderne »Ahneforskere« som Regel ikke interesserer sig for mere end de sidste 3 eller 4 Generationer, saa er der som Følge af den voksende Slægtsinteresse dog en Del Mennesker, der har tænkt paa at opstille sig en Anetavle (eller en Stamtavle), og for disses Skyld siger jeg ligesom Holberg: Tal Dansk —. Der er for mig ingen Tvivl om, at Anvendelsen af de danske Ord »Ahnesammenfald« og »Ahneforskning« (jeg skriver dem nu helst helt paa Dansk: Anesammenfald og Aneforskning) vil gøre det meget lettere for den store Mængde af Slægtsinteresserede at læse og benytte et Arbejde som det her foreliggende, end hvis de først skulde lære de videnskabelige Nyord. »Probanden« tør jeg dog ikke røre ved, for jeg har, trods mange lejlighedsvisse Spekulationer baade før og nu, ikke kunnet finde nogen god dansk Afløsning for Ordet.

Iøvrigt er Redegørelsen for Anesammenfaldet og Aneforskningen baade kort og knap, men vel netop derfor fornøjeligt belærende at læse. Ikke fordi Forfatteren ellers er langstrakt eller vidtstvævende, tværtimod, men han præsterer paa denne ene Side (S. 12, L. 2 fr. n. og S. 13, ovenikøbet med et stort Billede paa S. 13) det rosværdige: at meddele 2 Fagbetegnelser og

forklare dem saaledes, at de sidder fast i Hukommelsen efter den første Gennemlæsning.

De følgende Sider illustrerer paa interessant Maade Forekomsten af disse Tilfælde i det virkelige Liv. Det maa dog siges at være ejendommeligt nok, at Keiser Wilhelm II af Tysklands 4,096 Aner var repræsenteret af kun 275 Personer, og at Ærkehertug Franz Ferdinand af Østrigs 16,384 Aner var repræsenteret af 1514 Personer, d. v. s. at Anesammenfaldet for disse var henholdsvis over 93 pCt. i 13. Led og 90,8 pCt.

Dette Spørgsmaal fører til et andet Problem: Spørgsmaalet om Ægteskab mellem Fætter og Kusine og det dermed i Forbindelse staaende Arveligheds- eller Degenerationsproblem. Saa længe de kirkelige og verdslige Love forbød Ægteskab mellem beslægtede i 2. og 3. Led, var Problemet ikke aktuelt. Men da Forbudet mod Ægteskabet mellem nærbeslægtede løsnedes, kom Problemet frem, i sin folkelige Form akcentueret i Troen paa, at Børn af Fætter og Kusine var mere udsat for Degenerationens Svøbe end andre. Forfatteren nævner Problemet, men vil ikke »fuske i Faget«, som han, med god Grund, henviser til Videnskabens Afgørelse. Og dog er der maaske netop dér et Omraade, hvor Personalhistorikeren kan yde sin Støtte til Løsningen af Problemet ved Tilvejebringelse af Materiale for Arvelighedsforskningen gennem Indsamling af Oplysninger om Nedarvning af Særpræg, der ikke findes optegnet i de knappe officielle Dokumenters tørre Indhold. Det er bl. a. det, der er sket her i Kapitlet om Familjelighed.

Om hele denne Afhandling maa det siges, at den ved sit omhyggeligt samlede, videnskabeligt vel underbyggede Indhold, sin let forstaaelige Form og klare Overskuelighed er egnet til at blive en praktisk lille Haandbog for de mere professionelle Forskere og for de Amatører, der forhaabentlig i stedse voksende Antal vil dyrke dette Omraade, hvor ogsaa omhyggelige Amatører kan gøre en Indsats. Den kan i alt Fald lære dem, at selv til Amatørarbejde behøves der visse Kundskaber og en vis Teknik, uden hvilke Arbejdet let er spildt. Landets Arkiver og Biblioteker gemmer paa dette Omraade et udtømmeligt Materiale.

Som Bilag til Afhandlingen følger en Bibliografi over danske Anetavler med Registre, Noter, Navne- og Sagregister og en Portræt anetavle over Adam Christopher Lensbaron Berner Schilden Holstens 16 Aner, en interessant Opstilling, der endnu er ret sjælden. Afdøde Arkivsekretær *Gerh. L. Grove* udarbejdede for mange Aar siden en lignende Samling af sin Slægts Portrætter, men den forelaa kun i ét Eksemplar, paa hvilket Fotografierne, for de ældre Slægtled efter Billeder af dem, var oplæbede paa et stort Ark Papir; da Fotografierne var oplæbet i vandrette Rækker, var det noget uhaandterligt. Ideen er efterfølgelsesværdig.

Sluttelig bringer Heftet Kammerherre Hans Heinrich Adam Lehnsbaron Berner Schilden Holstens Ahnetavle (Oversigtstavle) med tilhørende Generaliablade, og endelig Illustrationsregister og Personnavneregister, begge til Slægtsbogens første Bind.

Det vil af det foran fremførte fremgaa, at Værket er interessant i mere end en Henseende og lærerigt, ikke blot for Slægten selv, men for enhver, der beskæftiger sig med Slægtsforskning. Baade Format og Tryk er smukt og Opstillingen klar og overskuelig. Billedstoffet er rigt og alsidigt baade for Portrætternes Vedkommende og for Gengiveelserne af Billederne af Gaardene med deres Parker og Skove, Udebilleder og Interiører, Grundplaner m. m., der sikkert kan interessere ogsaa set fra den arkitektoniske Side. Man kan kun varmt ønske, at det maa lykkes trods de vanskelige Tidsforhold at faa fortsat og afsluttet det store og stort anlagte Arbejde, af hvilket begge Forfatterne har megen Ære.

E. Marquard.

Claus Eskildsen: Den sønderjydske Befolknings Slægtsforbindelser. Kbh. 1942. (109 S. — Figg.). (C. A. Reitzels Forlag. Axel Sandal).

Som andet Bind af Sønderjydske Studier har Højskolelærer Claus Eskildsen for nylig udgivet en Undersøgelse af den sønderjydske Befolknings Slægtsforbindelser, som er foretaget dels af ham selv, dels af Elever under hans Vejledning. Undersøgelser af denne Art vil paa Forhaand kunne paaregne stor Interesse indenfor historiske og personhistoriske Kredse; vor Viden om Cirkulationen i det danske Folkelegeme er ganske fragmentarisk; lidt ved vi om Tilgangen af Fremmede og Afgangen ved Udvandring, og visse almene Forestillinger om en østgaaende Bevægelse i den danske Befolkning nærer vi ogsaa, men sikker Viden bygget paa grundige Undersøgelser eksakte Tal har vi ikke. Med Iver griber man derfor efter en Bog, der vil undersøge Befolkningens Slægtsforbindelser, og Forhaandsinteressen øges yderligere ved, at det er Grænselandets Befolkning, der er taget op til Behandling. I Indledningen peger Forfatteren paa de talrige Spørgsmaal, der trænger sig paa, Betydningen af Statsgrænsens Flytning, Sproggrænsens Forskydning, de geografiske Forholds Indvirkning o. a. lignende Problemer. Gaar den sønderjydske Befolknings Slægtsforbindelser fortrinsvis enten nordpaa eller sydpaa, eller har Grænserne ved Ejder og Kongeaa gjort Sønderjyderne til et slesvigsk Særfolk? Det er disse Spørgsmaal, Claus Eskildsen søger at løse ved at tage Stikprøver fra geografisk og kulturelt forskellige Egne af Sønderjylland, og det Resultat, han kommer til, er det interessante og for et dansk nationalt Synspunkt ganske opmuntrende, at Tilvandringen til den sønderjydske Befolkning i overvejende Grad er kommet nordfra, de levende Forbindelser mellem Kongeriget og Sønderjylland er ikke blevet skaaret over ved Statsgrænsens Flytning, Forbindelsen er organisk. Af ikke mindre almen Interesse er imidlertid hans andet Hovedresultat, at Blodkredsløbet overvejende foregaar indenfor Sognets og Landsdelens Grænser.

Et nærmere Studium af Bogen byder imidlertid Læseren en Skuffelse, der staar paa Højde med den nærede Forventning; selvom det formentlig vil vise sig, at Claus Eskildsens Resultater i det store og hele er rigtige, saa er de stillede Problemer ikke videnskabeligt løste, og vi maa indtil videre afvente, at en Historiker med Taalmodighed til at bearbejde et tilstrækkeligt stort Materiale og sin videnskabelige Metode i Orden, tager Spørgsmaalet op til Behandling.

Paa begge disse afgørende Punkter har Forfatteren svigtet. Materialet er afgjort for spinkelt, og Metode kan der knapt nok tales om i denne Forbindelse. Forfatteren har til sine Undersøgelser valgt et sydslesvigsk (Oversø) og 4 — siger og skriver fire — af Nordslesvigs 111 Landsogne, hvortil kommer en ganske fragmentarisk Behandling af Tønder, Haderslev og Aabenraa. For Landsognenes Vedkommende er Abild Sogn behandlet for Tiden 1826—82, Øster Løgum 1779—1888, Vilstrup 1763—1890, Tandslet 1825—1904 og Oversø 1834—93, altsaa for meget ulige Tidsrum, og Grundlaget for Undersøgelserne har været Vielsesregistrene. Anvendelsen af Begravelsesprotokollerne, som — i Betragtning af de sønderjydske Kirkebøgers særlige Karakter — forekommer Anmelderen et adskilligt paalideligere, omend heller ikke i sig selv tilstrækkeligt Materiale, afvises, fordi »afdøde Smaaabørn i ældre Tid dominerer saa stærkt, at de forvirrer Helhedsbilledet«, unægtelig en Motivering, som forekommer direkte uforstaaelig, som om ikke Smaaabørnene ogsaa i ældre Tid hørte med til Befolkningen. Af Interesse er imidlertid det allerede fremhævede Hovedresultat, der vel næppe er eksakt og almenyldigt, men som dog formentlig vil vise Tendensen med Sikkerhed, nemlig at ca. 56 pCt. af Befolkningen hører hjemme indenfor Sognet, og 35 pCt. i det øvrige Sønderjylland, deraf langt det overvejende Antal i de nærmest lig-

gende Sogne. Gennemsnitstilskudet af indvandrede opgør Forfatteren til 8 pCt. fra Kongeriget og 0,6 pCt. fra Omraader syd for Ejderen. Købstæderne er som nævnt ringere behandlet, og der vil næppe her fra kunne blive Tale om »Resultater«, idet Grundlaget saavel for Haderslev og Aabenraa som for Tønders Vedkommende er Borgerskabsregistre, som jo kun omfatter en meget begrænset Del af disse Byers mandlige Befolkning.

Sluttelig gaar Forfatteren over til en Undersøgelse af Ahnetavlerne for fire dansksindede og fire tysksindede Sønderjydere Vedkommende; Resultatet heraf er der ingen Anledning til at gaa nærmere ind paa, eftersom Mangelen paa Metode her sætter sin ypperste Frugt. Forfatteren opgør nemlig Antallet af kendte Ahner for en Person under eet, undersøger samtlige disse Personers Fødested og fastslaaer derpaa Fordelingen af slesvigsk, kongerigsk og tysk Blod. Det er ikke mindst denne svigtende Forstaaelse af Ahnetavlen, som har foranlediget Omtale af Bogen i nærværende Tidsskrift. Det vil formentlig overfor Ikke-Fagfolk være rimeligt at gøre opmærksom paa, at dersom man vil undersøge en Probands Sammensætning, f. Eks. som her i national eller topografisk Henseende, lader det sig ikke gøre at tælle Antallet af tilfældigt kendte Ahner, 8 i fjerde Slægtled, 9 af de 16 og maaske 3 af de 32. Man maa tage den øverste komplette Ahnerække op til Undersøgelse, og viser det sig saa, at f. Eks. 12 af de 16 Ahner er født i Sønderjylland, 3 i Kongeriget og 1 i Tyskland, saa har man et talmæssigt Udtryk for det, man søger oplyst; det andet giver ingen Mening.

Den foreliggende Bog er utvivlsomt i første Række tænkt som et Indlæg i en staaende Strid mere end som en videnskabelig demografisk Undersøgelse; gavnligt og værdigere vilde det imidlertid være, om dansk national Agitation kunde føres paa videnskabelig forsvarlig Basis.

Albert Fabritius.

SMAA MEDDELELSER

OM SLÆGTEN LIISBERGS OPRINDELSE

Kilderne viser, at der i hvert Fald findes to Slægter Liisberg her i Landet. Og da man i det attende og nittende Aarhundrede finder, at særdeles mange af Aarhus Bys Indvaanere har baaret dette Navn, vil en naturlig Teori antage, at disse Slægter har deres Oprindelse i Landsbyen Lisbjerg, cirka syv km. Nord for Aarhus ved Landevejen til Randers. Det er da ogsaa lykkedes at bevise, hvornaar og hos hvem Navnet er opstaaet i den Liisberg-Slægt, som undertegnede stammer fra.

Slægtens Stamfader hedder *Laurs* (eller *Laurits*) *Nielsen Liisberg* (født i Lisbjerg By cirka 1720, død i Aarhus den 20. Juni 1809). Lisbjerg Sogns Kirkebog haves ikke før 1733, saa hans Data maa konstateres ad anden Vej. Dette kan ske gennem Aarhus Drejerlavs Protokol, som er deponeret paa Købstadmuseet »Den gamle By« i Aarhus, hvor man venligst har givet mig Adgang til den.

Heri finder man *Laurs Nielsen Liisbergs Lærekontrakt* anført og underskrevet, og den skriver blandt andet:

»Udi den hellige Trefoldigheds Navn haver jeg underskrevne Niels Lauritzen af Lisbjerg, sat een min Søn nafnlig Lauritz Nielsen udi Lære hos ærlig og velagte Mand Mester Niels Hansen Dreyer udi Aarhus, hos hannem at lære det Dreyer-Handværk, —«

Kontrakten er dateret den 28. November 1741.

Senere viser Protokollen, at Lauritz Nielsen blev Svend i 1747 og Mester

i 1749. I Anledning af sidstnævnte Begivenhed underskriver han sig i Protokollen »Laurs Liisberg«, medens han dog i Referatet kun benævnes »Laurs Nielsen«. Det er ogsaa sidstnævnte Navn, der bruges i Aarhus Borgerskabs Protokol (Landsarkivet i Viborg), som viser, at han fik Borgerskab samme Dato, som han blev Mester, nemlig den 28. Juli 1749. Den nævnte Underskrift med Liisberg-Navnet er nemlig kun en Forløber, og det bruges da heller ikke i Aarhus Domsogns Kirkebog, da han den 6. Maj 1750 indgaar Ægteskab. Han bliver Oldemand 1755—1757 og 1759—1761, ligesom han i dette Tidsrum antager nogle Lærlinge; men Drejerlavsprotokollen benævner ham stadig kun »Laurs Nielsen«. Imidlertid fra 1762, hvor han atter antager en Læredreng, viser Protokollen steds Navnet »Laurs Nielsen Liisberg« eller blot »Laurs Liisberg« baade i Omtale og i hans Underskrift.

Herudfra tør man vist roligt betegne Navnets Opstaaen som dokumentarisk bevist. Han fik tre Sønner, som alle bar Slægtsnavnet Liisberg, uden at de nogen Sinde findes anført med et Mellemnavn Laursen (eller Lauritsen). Deres Navne var:

- 1) *Henrik Carl Liisberg* (1751—1784), Drejer i Aarhus;
- 2) *Niels Liisberg* (1755—1814), Magister, Præst i Ribe og Holme;
- 3) *Johannes Liisberg* (1757—1844), Drejer i Aarhus.

Fra disse nedstammer en omfangsrig Liisberg-Slægt, men en Redegørelse for denne ligger uden for nærværende Artikels Rammer.

A. H. Nellemann-Andersen.

SAMFUNDETS ANLIGGENDER

Under stor Opmærksomhed fejrede Samfundets Formand, kgl. Ordenshistoriograf, Dr. phil. *Louis Bobé*, d. 21. April i Aar sin 75 Aars Fødselsdag. Blandt de talrige Gratulanter var ogsaa en Deputation fra Samfundet, bestaaende af Arkivar, Dr. theol. *Bjørn Kornerup*, Kontorchef *O. H. Clementsen* og Hovedarkivar *H. Hjorth-Nielsen*, der overbragte Samfundets Lykønskninger samt en smuk Blomsterkurv, i hvis Dyb skjultes to Flasker Bourgoigne.

I Aarets Løb har efternævnte indmeldt sig i Samfundet:

Grosserer *Arne Abildgaard*, Kbhvn., cand. mag. *Øjvind Andreasen*, Kbhvn., Byretsdommer *Arthur Andersen*, Kbhvn., Redaktionssekretær *Svend Arnvig*, Odense, Kontorist *Oluf Bager*, Kbhvn., Grosserer *G. Bützow-Rohde*, Kbhvn., Fru Konsulinde *Clausen*, Aarhus, Redaktør *Niels Friis*, Kbhvn., Bogbinder *From*, Odense, fhv. Fuldmægtig i Finansministeriet, cand. jur. *J. F. Gotschalk*, Kbhvn., Pastor *T. Ingerslev*, Odense, Grosserer *Alfr. Larsen*, Nakskov, Redaktør *Franz von Jessen*, Charlottenlund, Direktør *A. Ch. Louw*, Kbhvn., Frk. *Inger Marie Plum*, Kbhvn., stud. polyt. *Per Schrøder*, Kbhvn., Hr. *Arne Petersen*, Kbhvn., Frk. *Gudrun Johnsson*, Oslo, Hr. *Gottfried Hintze*, Högestad, *Lange & Springer*, *Wissenschaftliche Buchhandlung*, Berlin, og *Universitäts-Bibliothek*, Rostock.

Samfundet har derefter 302 Medlemmer, deraf 236 i Danmark, 1 i Island, 43 i Norge og 22 i det øvrige Udland.

Samfundets Bestyrelse bestaar for Tiden af nedennævnte Medlemmer:

Kgl. Ordenshistoriograf, Dr. phil. et Dr. h. c. <i>Louis Bobé</i> ,* Formand.	Hovedarkivar i Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet <i>H.</i> <i>Hjorth-Nielsen</i> , Sekretær.
Højesteretsdommer <i>A. Drachmann</i> <i>Bentzon</i> .	Postmester <i>C. Klitgaard</i> .
Kammerherre, Hofjægmester, Lens- baron <i>H. H. A. Berner Schil-</i> <i>den Holsten</i> .	Arkivar i Rigsarkivet, Dr. theol. <i>Bjørn Kornerup</i> .*
Kontorchef i Nationalbanken <i>O. H.</i> <i>Clementsén</i> , Kasserer.	Kammerherre, Etatsraad <i>G. Krag.</i> Arkivar i Rigsarkivet, cand. mag. <i>S.</i> <i>Nygård</i> .*
Bibliotekar, mag. art. <i>Alb. Fabri-</i> <i>tius</i> .	Bibliotekar, Dr. phil. <i>H. G. Top-</i> <i>søe-Jensen</i> .
Direktør <i>Th. Hauch-Fausbøll</i> .	

De med * betegnede Herrer danner Skriftudvalget.

Samfundets Revisorer er Kontorchef i Landmandsbanken *L. Bie* og Overretssagfører *St. Hetsch*.

Fortegnelse over Medlemmerne af Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie.

(1. November 1942).

Æresmedlemmer.

- Rigsheraldiker, Greve *Adam Lewenhaupt*, Stockholm.
Ridderhusgenealog, Universitetssekretær, fil. mag., Friherre *Tor Car-*
pelan, Helsingfors.
Registrator i den svenske Generalpoststyrelse *Gustav Elgenstierna*,
Stockholm.
Arkivraad, fil. dr. *Johann Axel Almquist*, Stockholm.
Professor, fil. dr. *A. R. Cederberg*, Helsingfors.
Professor, dr. phil. *Halvdan Kohlt*, Oslo.

Korresponderende Medlemmer.

- Bouly de Lesdain, Louis*, Dr. jur., Dunkerque.
Durchmann, Osmo, Kamrerar, Sekretær i Styrelsen for Genealogiska
Samfundet i Finland, Helsingfors.
Hildebrand, Bengt, Docent, fil. dr., Redaktør af Personhistorisk Tid-
skrift, Stockholm.
Kellinghusen, Hans, Professor, Arkivraad ved Statsarkivet i Ham-
burg.
Sollied, P. R., Ingeniør, Oslo.

Medlemmer i Danmark.*)

No. Majestæt Kongens Haandbibliotek.

- Aalborg Haandværkerforenings Bibliotek*, Aalborg.
Aarhus Folkebibliotek.
Abildgaard, Carl, Apoteker, Nykøbing Falster.
Abildgaard, Arne, Grosserer.
Abildtrup, J., Lærer, Nørre Nissum.
Ahlefeldt-Laurvig, C. Greve, Overretssagfører.

*) Hvor ingen Bopæl er anført, er denne København.

- Andersen, Arthur*, Byretsdommer.
Andersen, J. Oskar, Dr. theol., Professor v. Universitetet.
Andreasen, Øjvind, cand. mag.
Arnvig, Svend, Redaktionssekretær, Odense.
v. Antoniewitz, Wilhelm, Genealog.
Assens Amtsbibliotek, Assens.
Bager, Oluf, Kontorist.
Balle-Petersen, Emil, Købmand, Holbæk.
Barth, E. D., Overretssagfører.
Behrens, Carl, Redaktør.
Bentzon, A. Drachmann, Højesteretsdommer.
von Benzon, Aage, Vekselerer.
Berner Schilden Holsten, H. H. A. Lensbaron, Kammerherre, Hofjægermester, Langesø.
Biblioteket for Thisted By og Amt, Thisted.
Bie, L., Kontorchef i Landmandsbanken.
Binzer, K., Frue.
Bjørling, Peter.
Black, Sophus, fhv. Telegrafbestyrer.
Blichfeldt-Petersen, A., Aktuar, Aarhus.
Bloch, Carl, Forstkandidat.
Bobé, Louis, Dr. phil., Kgl. Ordenshistoriograf.
Boeck, H., Kaptajn, Kammerjunker.
Bokkenheuser, C. P., Oberstløjtnant.
Borberg, Svend, Redaktør.
Bornholms Centralbibliotek, Rønne.
Brenner, Franz, Dr. med., Tønder.
Bruun, A., Dommerfuldmægtig, Køge.
Bryndum, V. G. F. Stadsingeniør, Horsens.
Bützow-Rohde, G., Grosserer.
Calov, Bent G., Bankbogholder, Kalundborg.
Carlsen, Olaf, Dr. phil., Forfatter, Sølyst pr. Skanderborg.
Carlsen, Holger C., Ingeniør, Kærgaarden, Vorupkær pr. Randers.
Centralbiblioteket, Holstebro.
Centralbiblioteket for Sydvestjylland, Esbjerg.
Centralbiblioteket for Hjørring Amt, Hjørring.
Christensen, Olav, Kommuneassistent, Haderslev.
Christensen, R. E., Overlæge, Faaborg.
Christensen, Will., Dr. phil., fhv. Arkivar i Rigsarkivet.
Classenske Bibliotek, Det. Nykøbing Falster.
Clausen, Frue, Konsulinde, Odense.
Clausen, Julius, cand. mag., Bibliotekar.
Clementsén, O. H., Kontorchef i Nationalbanken.
Cold, Fr., Kontreadmiral.
Dahl, Aage, Sognepræst, Horsens.
Dahl, Flemming, Stadsarkivar.
Dansk biografisk Leksikon.
Ehrencron-Müller, H., Bibliotekar.
Ehrenreich-Hansen, Frk., Randers.
Esmer, Einar, Grosserer.
Fabritius, Albert, mag. art., Bibliotekar ved det kgl. Bibliotek.
Falk-Jensen, A., cand. jur. Kontorchef.
Filténborg, P., Sognepræst, Fole.
Fischer, Josef, Bibliotekar.
Flensborg, Andreas, Boghandler, Roskilde.
Folkebiblioteket, Nykøbing M.
Foreningen til Udgivelse af Danmarks Adels Aarboeg.
Foss, E., Frue, Aalsgaarde.
Frederiksberg Kommunalbestyrelses Haandbibliotek.
Frederiksberg Kommunes Folkebibliotek.
Friis, Aage, Dr. phil., Professor.

Früis, Niels, Redaktør.
Früis-Petersen, Fr., Vice-Skoleinspektør.
Früis-Petersen, H., Grosserer, Aarhus.
From, Bogbinder, Odense.
Fussing, Hans H., Dr. phil., Lektor.
Fyhn, Hans, Fabrikant.
Fyns Stiftsbibliotek, Odense.
Færø Amts Bibliotek, Thorshavn.
Garnisonsbiblioteket.
Gentofte Kommunebibliotek.
Gladsakse Kommunebibliotek.
Glahn, H. Egede, Kontorchef.
Glenthøj, R. A. L. T., Sognepræst, Kirke Helsinge pr. Gørlev.
Gotschalck, J. F., fhv. Fuldmægtig i Finansministeriet.
Grul, Andreas, Grosserer, Birkerød.
Grønbech, Poul, Grosserer.
Grønvald, F. C., Direktionssekretær.
Haase, E., Forlagsboghandler.
Haderslev Centralbibliotek, Haderslev.
Hahn-Thomsen, C., Apoteker, Nørre Alslev.
Hammer, Kai, Overlæge, Aabenraa.
Hanssen, I. W., Godsejer, Padborg.
Harbou, N., Dommerfuldmægtig, Aarhus.
Harries, O., Dommerfuldmægtig, Svendborg.
Hartmann, Hjalmar, Generalkonsul.
Hauch-Fausbøll, Th., Direktør.
Herlufsholms Skoles Bibliotek, Næstved.
Hetsch, Stephan, Overretssagfører.
Hillerød Folkebibliotek, Hillerød.
Hjersing, Knud, Sekretær.
Hjorth-Nielsen, H., Hovedarkivar.
Holck, Harald, Kontorchef i Statsministeriet.
Honnens de Lichtenberg, G., Kaptajn.
Horsens Bibliotek, Horsens.
Hvidt, L. N., Dispachør.
Hærens Arkiv.
Høeg, Eiler, Læge, Jægerspris.
Høegh-Guldberg, Fritz, Kaptajn.
Hørring, Johs., Retspræsident, Viborg.
Ingemann, Godsejer, Egebjerggaard pr. Kappendrup.
Ingerslev, T., Præst, Odense.
Jelling Seminarium, Jelling.
Jensen, Chr., Gas- og Vandmester, Aarhus.
Jensen, C. A., mag. art., Museumsinspektør.
Jessen, Frans von, Redaktør.
Joensen, stud. art.
Johansen, Frits, Direktør.
Juel Hansen, E., Sparekassefuldmægtig, Odense.
Jørgensen, Harald, cand. mag., Arkivar i Rigsarkivet.
Kalundborg Centralbibliotek, Kalundborg.
Kindt, G., Frue, Haslev.
Kiær, H. F., Orlogskaptajn.
Kjerulf, A., Redaktør.
Kjølby, A., Forfatter, cand. phil.
Klitgaard, C., Postmester, Hjørring.
Kolding Bibliotek, Kolding.
Kornerup, Bjørn, Dr. theol., Arkivar i Rigsarkivet.
Krag, C. M. G. R., Kammerherre, Etatsraad.
Krak's Forlag.
Kvindelig Læseforening.
Københavns Kommunes Folkebibliotek. (2 Ekspl.).

Københavns Stadsarkiv.
Køster, G., Lærer, Kolding.
Landsarkivet for Fyn, Odense.
Landsarkivet for Jylland, Viborg.
Landsarkivet for Sjælland.
Landsarkivet for Sønderjylland, Aabenraa.
Langebæk, C. H., Tandlæge.
Larsen, Alfr., Grosserer, Nakskov.
Lassen, Niels B., Prokurist, Aarhus.
Lemche, Gyrithe, Frue, Forfatterinde, Lyngby.
Linde, Chr., Sagfører, Fredensborg.
Lindhard, Th., Landinspektør, Haderslev.
Linvald, A., Rigsarkivar.
Louw, A. Ch., Direktør.
Luja, A., Hovedkasserer.
Lyngby Bibliotek, Lyngby.
Lynge, H., Boghandler.
Maribo Stiftsmuseum, Maribo.
Marquard, E., cand. mag., Arkivar i Rigsarkivet.
Marstrand, W., Civilingeniør, Akademisekretær.
Meyer, Karsten, Højesteretssagfører.
Middelfart Folkebogsamling, Middelfart.
v. Munthe af Morgenstjerne, B. O. A., Kammerjunker, Ekspeditionssekretær.
Myrhøj, A. M. S., Kommuelærer, Kalundborg.
Møns Folkebibliotek, Stege.
Mørkeberg, H. H., Sagfører.
Nationalhistoriske Museum paa Frederiksborg, Det, Hillerød.
Nationalmuseet.
Neiiendam, R., Teaterhistoriker.
Nielsen, C. A., Bygningskonstruktør.
Nordjydske Landsbibliotek, Det, Aalborg.
Nordsjællands Centralbibliotek, Helsinger.
Norrie, J. W. G., Kaptajn.
Nutzhorn, Fr., Assistent, Klampenborg.
Nygdård, S., Arkivar i Rigsarkivet.
Nystrøm, Eiler, Dr. phil., Arkivar i Rigsarkivet.
Obelitz, Bredo, Fuldmægtig.
Ogaard, H., Genealog.
Ordenskapitlets Sekretariat.
Ostermann, H. P. S., Sognepræst, Greve, Taastrup.
Ottesen, C., Forstander.
Ovesen, Anton, Slagtermester, Aarhus.
Pedersen, Martha, Frue, Aarhus.
Petersen, Arne.
Petersen, Carl S., Dr. phil., Overbibliotekar.
Plum, Inger Marie, Frk.
Pontoppidan, A., Kammerjunker, Kaptajn, Klampenborg.
Porsvig, V., Kommuelærer.
Prytz, H., Dommer, Terndrup.
Pust, Svend, Bibliotekar.
Quaade, Poul, Sekretær i Finansministeriet, cand. jur..
Raadhusbiblioteket.
Ramsing, H. U., Generalmajor.
Rand, Mogens, Ingeniør, Aalborg.
Randers Centralbibliotek, Randers.
Rasmussen, K. Winkel, Fuldmægtig.
Rasmussen, Lærer, Vridsted.
Reitzel, P., Kontorchef.
Rigsarkivet.
Rigsdagens Bibliotek.

Ringkøbing Amts Centralbibliotek, Ringkøbing.
Rode, E., Overretssagfører.
Roskilde Bibliotek, Roskilde.
Rørsig, P. M., Lærer, Hallund, Brønderslev.
Sandal, A. Forlagshøghandler.
Schrøder, Per, stud. polyt.
Schæffer, Aage, Apoteker.
Seerup, Asger, Politimester, Ringkøbing.
Silkeborg Bibliotek, Silkeborg.
Sjællands Stiftsbibliotek, Roskilde.
Skive Folkebibliotek, Skive.
Slotved, Axel, Dr. med., Reservelæge, Aarhus.
Sommer, Otto Vilhelm, Genealog.
Sorø Skoles Bibliotek, Sorø.
Spreckler, H. W., Direktør, Premierløjtnant.
von Spreckelsen, Otto, Revisor, Viborg.
Statens Lærerhøjskole.
Statsbiblioteket, Aarhus. (3 Eksp.).
Statsministeriet.
Stricker, S. M., Hoteldirektør, statsaut. Vejer og Maaler, Christiansfeld.
Studentereforeningens Bibliotek.
Sundbo, Arne, Borgmester.
Swane, J., Amtsforvalter, Vejle.
Svendborg By og Amts Bibliotek, Svendborg.
Søllerød Kommunebibliotek.
Sønderborg Bibliotek, Sønderborg.
Sønderjydske Landsbibliotek, Det, Aabenraa.
Tegner, L. F., Direktør, Troense.
Teist, F., Højesteretssagfører.
Thaulow, Th., Kammerjunker, Oberstløjtnant.
Thiset, Olivia, Frue, Klampenborg.
Thomsen, C. J. T., Overretssagfører, Aarhus.
Thomsen, Ejnar, Professor.
Topsø-Jensen, H. G., Dr. phil., Bibliotekar ved det kgl. Bibliotek.
Vejle By og Amts Bibliotek, Vejle.
Vemmetofte Klosters Bibliotek, Faxe.
Viborg Centralbibliotek, Viborg.
Vind, O., Kammerherre, Hofjægermester, Sanderumgaard pr. Marslev.
Vogel-Jørgensen, T., Redaktør.
Vordingborg Bibliotek, Vordingborg.
Weberg, O., Ingeniør.
Werner, Hans, mag. art., Afdelingschef.
Willadsen, Poul, Grosserer.
Willemoës, A., Kammerherre, Oberst.
Zahrtnann, H. C., Assistent ved Post- og Telegrafvæsenet.
Zimmermann, Frk.

Medlem i Island.

Islands Landsbibliotek, Reykjavik.

Medlemmer i Norge.*)

Aall, C., Kammerherre, Ulefoss.
Bergens Museums Bibliotek, Bergen.
Bergens offentlige Bibliotek, Bergen.
Bull, Jens, Ekspedisjonschef.
Bull, Th., Grosserer.
Bull, Francis, Professor.

*) Hvor ingen Bopæl er angivet, er denne Oslo

Daae, Anders, Apoteker, Rena.
Deichmanske Bibliotek, Det.
Drammens Folkebibliotek, Drammen.
Engelstad, Bjarne, Kaptajn, Generalsekretær, Bækkelaget.
Frederiksstads Folkebibliotek, Frederiksstad.
Gløersen, Jørgen, Ingeniør.
Heiberg, G. F., Godsejer, Amble i Sogn.
Heiberg, J. V., Raadmand.
von Hirsch, Per E., Fylkesmann, Bodø.
Holst, J. C., Ingeniør.
Horn, K., Frk., Bibliotekar.
Irgens, Aage, cand. oecon, Bankinspektør, Sandefjord.
Johnsen, Gudrun, Frk.
Kolsrud, Oluf, Professor.
Kommunebiblioteket, Stavanger.
Krag, Hans, Drøbak.
Mathissen, Jørgen, Godsejer, Eidsvold.
Meidell, S. S., cand. jur., Direktør, Vinderen.
Riksarkivet, Oslo.
Riiber, Thaulow P., Overretssagfører, Sogn i Vester Aker.
Rynning, Carsten, Departementssekretær.
Rønne, Calo Krag, Arbejdsleder, Hakadal.
Sandberg, J., Generalsekretær.
Skjelderup, Arthur, Højesteretsadvokat.
Solberg, Georg, Fylkesbetjent, Drammen.
Sollied, Olaf, Overlæge, Bergen.
Statsarkivet, Bergen.
Statsarkivet, Hamar.
Statsarkivet, Kristianssand.
Statsarkivet, Oslo.
Statsarkivet, Trondheim.
Tillier, Odd, cand. oecon.
Trondheims Folkebibliotek, Trondheim.
Universitetsbiblioteket. (2 Ekspl.).
Videnskabselskabet, Biblioteket ved, Trondheim.
Wiesener, A. M., Bibliotekar, Bergen.

Medlemmer i det øvrige Udland.

Akademiska Bokhandeln, Helsingfors.
Bibliothek der Hansestadt, Hamburg.
Gibbins, Signe, Frue, Winnemucca, Nevada, U. S. A.
Gottlieb, Eigil Nicolai, Bankier, Paris.
Gottlieb, Anna Charlotte, Frue, Jönköping.
Göteborg Stadsbibliotek, Göteborg.
Heiberg, Knud, Missionær, Madras.
Hintze, Gottfried, Högstad, Sverige.
Krag, O., Kammerherre, Minister, Bruxelles.
Krag, William, Kenya.
Lagerfelt, K. G., Friherre, Stockholm.
Lange & Springer, Wissenschaftliche Buchhandlung, Berlin.
Paus, Chr., Kammerherre, Herrestad Herregaard, Marielred, Sverige.
Riksarkivet, Stockholm.
Stockholms kgl. Bibliotek, Stockholm.
Stockholms Stads Bibliotek, Stockholm.
Thomsen, Th., Ekernförde.
Universitetsbiblioteket, Lund.
Universitetsbiblioteket, Upsala.
University of Illinois, Library, Urbana, Ill.
University of Minnesota Library, Minneapolis, U. S. A.
Universitäts-Bibliothek, Kiel.
Universitäts-Bibliothek, Rostock.

REGISTER

Af *Albert Fabritius*.

Personerne anføres som Hovedregel paa deres Slægtsnavn, et saadant, der ikke er opstaaet alene ved at sætte »sen« til Faderens Fornavn, en Skik, der for Landboernes Vedkommende varer til ca. 1828, jfr. Forordn. af 30. Maj s. A. Først et saadant Slægtsnavn ikke, anbringes Vedkommende paa Fadersnavnet, eller bliver eventuelt at udelade, naar han ikke i Teksten er nærmere bestemt.

Desuden udelades de Personers Navne, om hvem intet af videre Betydning siges i Teksten, f. Eks. Førere for Hærafdelinger, Konger og andre, i hvis Tjeneste de i Teksten nævnte Personer staar, Forfattere, hvis Værker citeres osv.

Kvinder anbringes som Hovedregel paa deres Pigenavn, kun undtagelsesvis tillige paa Mandens Navn og i saa Fald med Henvi- sning fra Pigenavnet; er dette ikke noget egentligt Slægtsnavn, bliver det eventuelt at udelade.

Er Navnene latiniserede, bibeholdes denne Form i Registret, medmindre Teksten oplyser, hvorledes de skal gengives paa Dansk.

Nævnes en Person flere Gange paa samme Side, antydes det, hvor saadant anses fornødent, i Registret ved et mindre Tal foroven, til højre for Sidetallet.

Fyrster sættes paa deres Navn, ikke paa Landets, medmindre dette anses mest praktisk, da tillige derpaa.

Sammensatte Efternavne, f. Eks. Lente-Adler, sættes paa første Dels Begyndelsesbogstav, altsaa i det nævnte Tilfælde paa L.

Partikler som von, de, des, de la, zum osv. ses der bort fra; Eks.: des Vignes sættes under V.

Begynder Efternavnet med le eller la, sættes det derimod som Regel under L. Er Partiklen smeltet saaledes sammen med Navnet, at et nyt Ord er dannet, f. Eks. Dupuy, anbringes Navnet paa Partiklens Begyndelsesbogstav, her altsaa D.

De efter spansk Skik sammensatte Efternavne (Moderens Slægtsnavn tilføjet efter Faderens) anbringes under det første Led.

Lokaliteter og Institutioner, hvorom Teksten har Bemærkninger af særlig Betydning, er optaget i Registret.

Aalborg, Christen Lauritzen 243. — Hans Sørensen, Sgpr. 241. — Lauritz Pedersen, Sgpr. 239. — Niels Pedersen, Sgpr. 232. Aale, Severin 192, 199. Aarhus, Oluf Pedersen, Sgpr. 245.	Aars, Mads Johansen, Sgpr. 239. Aasheim, Arendt Nicolai, Prof. 226. Abel, Hans Jacobsen, Sgpr. 111. — Jacob, Bogh. 111. Abildgaard, Maren Terkildsd. 109,
---	---

112. — Peter Chr., Veterinær 87, 226. — Terkel Pedersen 109.
- Abrahamson, Werner Hans Frederik 226.
- Adler, J. C. C., Superintendent 223.
- van Aller, Joost Jacob, Konsul 175.
- Agardh, Carl Adolph, Prof. 86.
- Ahlefeldt, Fred., Greve, Storkansl. 91.
- Albech, Jens Pedersen, Sgpr. 236.
- v. Albeyll, Hippolythe Eleonore 213.
- Allerup, Hans, Præst 35.
- Amsinck, Friederike Louise 116. — Garlieb, Justitsrd. 116.
- Andersdatter, Anne 231. — Cathrine 235. — Maren 231. — Ursula 110.
- Andersen, Jacob, Sgpr. 244. — Jens, Sgpr. 243. — Jens, Værtshushl. 45.
- Anker, Bernt 225.
- Archesdatter, Maren 190, 199.
- Arctander, Frants, Præst 17. — Niels Christensen, Sgpr. 51. — Poul, Fændrik 167.
- Arenfeld, Niels 47.
- v. Arenstorff, Adam Friedrich Gottlieb 185, 187. — Andreas, Oberst 170, 185 f. — Fr., Etatsrd. 185, 187.
- Armand, Slægten 248.
- Arnold, Hans Jacob, Oberst 158.
- Ascov, Niels Andersen, Sgpr. 233, 245.
- Aspach, Sixtus, Præst 21.
- Astrup, Mette Marie, Skuespillerinde 226.
- d'Aubert, F. J. X., Generalmajor 174 f. — Hélène Marie 174. — Jean, Maler 153.
- August II, Konge af Polen-Sachsen 89.
- Augustin, Johan Sam. 226.
- Aurilesius, Niels Pedersen, Prof. 48.
- Avemann, Frederik, Gh.leg.rd. 226.
- Baagøe, Slægten 248.
- Bach, Knud, Gaardejer 248.
- Bache, Niels Jensen, Portner 139. — Niels Simonsen 124.
- Bacher, Slægten 248.
- v. Bachmann, Benedicte Sophie Marie 215.
- Baden, Jacob, Prof. 225.
- Badstenberg, Lorenz, Kobbersmedemstr. 69. — Margrete 69.
- Bagger, Rasmus, Politimstr. 4—6.
- Baggesen, Jens 199. — Jens, Forf. 1—11, 225. — Karen Pedersdtr. 199.
- Balcke, Heinrich 136.
- Balle, Nicolaj Edinger, Biskop 225.
- Bang, Juliane 174.
- Barfoed, Marie Kirstine Clausdtr. 15.
- Barth, Georg Christoph, Apoteker 117.
- v. Bassewitz, Slægten 94.
- Bast, Familien 153. — Karen Pedersdtr. 153.
- Bastholm, Christian 226.
- Bayer, Catharine Elisabeth 105.
- Baysdatter, Anne 45.
- Beck, Julius Hermann, Gartner 135. — Maren Christensdtr. 197 f.
- Becker, Ernst, Sgpr. 218. — Katharine (Tine) Sophia Maria 218.
- Beenfeldt, Poul, Generalltnt., Kommandant 166.
- Behm, G. B. 95.
- Behrens, Betsy (Elisabeth) 177. — Heinrich, Kbmd. 177.
- Bening, Wilh., Diplomingeniør 218.
- Bennet-du Plat, Mary 214.
- Bentsen, Christen, Sgpr. 238. — Niels 244.
- Bentzen, Christina Sophia Augusta 215.
- Bergen, Christopher, Sgpr. 154.
- Bergh, Jørgen Jensen, Mag. 31.
- Bering, Berring, Biering, Biering, — Slægten 45—55. — Anders Jensen, Hdlsmd. 45 f. — Anna Pedersdatter. 53. — Anne Pedersdtr. 48. — Anne Marie Jensdtr. 51. — Anne Marie Lauritsdtr. 53 f. — Bay Andersen 46. — Bodil Pedersdtr. 48. — Christen Christensen 48. — Christen Jensen 46. — Chr. Pedersen, Sgpr. 54. — Dorthe Pedersdtr. 49. — Ellen Andersdtr. 46. — Frands Pedersen, Klokke 54. — Frants Pedersen, Raadmd. 48 f. — Giertrud Lauritsdtr. 54. — Hans Jensen 54. — Helvig Malene Frantsdtr. 52.

- Hilleborg Jensdtr. 51. — Hilleborg Pedersdtr. 46, 53. — Hylleborg Jensdtr. 54. — Inger Lauritsdtr. 54. — Jacob Pedersen, Borgmstr. 49. — Jens Christensen, Kbmd. 47 f. — Jens Jensen, Vinhdl. 51 f. — Jens Lauritsen, Organist 53. — Jens Madsen, Raadmd. 47. — Jens Pedersen, Boghold. 53. — Jens Pedersen, Raadmd. 47. — Jens Peder Andersen 46. — Joanes Jensen, Hdlsmd. 54. — Karen Jensdtr. 50. — Karen Jensdtr. 52. — Kirsten Jensdtr. 50. — Kirsten Lauritsdtr. 53 f. — Laurids Jensen, Landstingsskr. 51. — Lisbeth Jensdtr. 50. — Mads Andersen 46. — Mads Andersen, Provst 46, 53. — Mads Jensen, Raadmd. 46. — Magdalene Jensdtr. 52. — Maren Frantsdtr. 52. — Maren Jensdtr. 52. — Maren Pedersdtr. 49. — Margrethe Frantzdr. 52. — Marie Lauritsdtr. 54. — Mette Frantsdtr. 52. — Mette Pedersdtr. 53. — Peder Christensen 48. — Peder Christensen, Byskr. 48. — Peder Frantsen, Landstingshører 52. — Peder Jensen 54. — Peder (Peiter) Jensen, Bedemd. 49 f. — Peder Jensen, Provst 49. — Peder Jensen, Præst. 49. — Peder Jensen, Raadmd. 46. — Peder Jensen, Vinhdl. 50 f. — Peder Pedersen, Borgmstr. 46 f., 108. — Peder Pedersen, Dr. med. 53. — Peder Pedersen, Provst, Mag. 48. — Simon Christensen, Prokurator 48. — Simon Madsen 47. — Søren Jensen, Raadmd. 46. — Søren Simonsen, Borgmstr. 52. — Wilblads Jensen 54. — Vita Frantsdtr. 52. — Bering, Vitus Jonassen 48. — Vitus Pedersen, Historiker 48.
- Berner, Andreas Alexander, Kapt. 175. — George Alexander, Kmhr. 177. — Henrik, Kystlt. 252. — Regitze 252.
- Berner Schilden Holsten, Adam Chrf., Lensbaron, 252, 254, 256. — Godske, Baron 252. — Gustav Alex., Baron 252. — Hans, Lensbaron 248, 251—56. — Sophie Magd., Bss. 252.
- Bernstorff, A. P., Greve 223, 225.
- Berregaard, Enevold, Borgmstr. 20.
- Berring, se Bering.
- Berris, François, Gartner 137.
- Beynall, Gartner 75.
- Bierfreund, Jacob, Kbmd. 153. — Johanne Mathilde 153. — Ludvig Wilhelm 153. — Marie Fritze Julie 153. — Nicolai, Kbmd. 153.
- Biering, se Bering.
- Bierring, se Bering.
- Bille, Jens, Kapt. 14.
- Binder, Dorothea 120. — Melchior Henrich, Major 120.
- Bircherod, Jens, Biskop 24 f.
- Birck, Jens, Underofficer 167.
- Birckner, Michael Gottl. 225.
- Bjerregaard, Jens Jensen 230.
- Bjørn, Aksel Jensen, Præst 16. — Laurids Jensen, Præst 16.
- Blache, H. H., Rektor 183.
- Blambois, Marie Susanne 186 f.
- Blangsted, Anne Jacobine Ditlevsdtr. 15.
- Blicher, Anne Poulina 103. — D. N., Provst 103. — Elisabeth (Lise) 103. — Jane Mattia 103. — Marie 103. — Mette 103. — Steen Steensen 170, 180.
- Blichfeld, Christen Jensen, Sgpr. 111. — Christen Ottesen, Sgpr. 108 f. — Gregers Clemensen, Byfgd. 111. — Henrik Christensen, Sgpr. 108. — Karen Christensdtr. 109 f., 112 f.
- Bloch, Margrethe (Grete) 101 f. — Søren N. J., Rektor 101. — Thora 101. — Tønne, Biskop 12.
- Blok, Slægten 248.
- Blom, Slægten 248. — Henri 220.
- Blücher, Slægten 248.
- Boie, Christina Friederica 116. — Friederich Chr., Hrdsgd. 116.
- Borch, Charite 152. — Inger Bollette 99 f. — Jacob, Kbmd. 99.
- Born, Elisabeth Friederike Catharina 217.
- Borup, Johanne Birgitte 216.
- Bostels, Anna Catharina 155. — Ludolf 155.

- v. Bothmer, Charlotte Eleonore Elisabeth 210.
 Boysen, Slægt 44.
 Brackel, Casimir Wilh., Kapt. 167.
 Brahe, Tycho 250.
 Bramsen, Slægten 248. — Bo 248.
 Brandes, Georg, Prof. 80.
 Brandstrup, Slægten 247.
 Brandt, Synne Clausdr. 16.
 Braunmann, Justitsrd. 162.
 Breide, Slægten 247.
 Brekling, Johs., Præst 90.
 Breum, Anne Elisabeth Knudsdr. 55. — Giertrud Marie Knudsdr. 55. — Giertrud Marie Knudsdr. 55. — Inger Marie Knudsdr. 55. — Johan Lorentz Knudsen 55. — Knud Jensen, Vinhdl. 53 f.
 Brix, Chr. Carl, Skolebestyrer 183.
 Broch, Anders Jensen, Raadmd. 48. — Mette Andersdr. 52.
 Broge, Slægten 250.
 Brorup, se Edvardsen.
 Brown, Melior 177. — Nicholas, Kbmd. 177.
 Bruhn, Friederich Ludewig, Slotsgartner 73, 120, 138. — H. H., Slotsgartner 120.
 Brun, Anders, Justitsadvokat 54. — Anna Dorethe Andersdr. 55. — Johan Nordahl 226. — Margrete Elisabeth Andersdr. 55. — Marianne Andersdr. 55. — Severin Andersen, Prokurator 55. — Vitus 47.
 Brunnel, Isambard Kingdom, Ingeniør 85. — Marc Isambard, Opfinder 85.
 Brunow, Henrik Sørensen, Mag. 31.
 Bruun, Chr., Bibliotekar 80. — J. J., Kobberstikker 223, 225. — Joh. Mathias 169. — Maria Christine 169. — Sophie Elisabeth 169—71.
 Brännich, Morten, Zoolog 87.
 Bröchner, Sophia Vorndran 200.
 Brødt, Poul 106.
 Brøndlund, Jens Pedersen, Provst 25, 28.
 Buck, Ellen (Else) Lauritzdr. 231.
 Bugge, Hans 14.
 Buntzen, Elisabeth Dorothea 102, 104. — Laurenze 102. — Thomasine, se Gyllembourg.
 Butzier, Peder Hansen, Sgpr. 231.
 Buur, Chr., Skolemd. 183.
 Bynthe, Hannibal Hansen 235. — Hans, Sorenskr. 235. — Hans Hansen 235. — Christiane Maria Hansdr. 235. — Christiane Sofie Hansdr. 235.
 Bützow, Slægten 147.
 Bøstrup, Mogens Nielsen 53.
 Callisen, Henrich, Læge 226.
 Carl, Prins 223. — XII, Konge af Sverige 89.
 Caroc, Ivara Sophia 154.
 Caroline Mathilde 225.
 Carstens, Adolph Gotth. 226.
 Carstensen, Georg 104.
 Caspergaard, Jacob 39.
 Castonier, Carl Fr., Kapt. 187.
 Chemnitz, J. H. 87. — Margretha Dorothea 117.
 Christensdatter, Else 52. — Else 235. — Else 235 f. — Else 240. — Inger 45. — Inger 229. — Kirsten 47. — Kirsten 245. — Maren 230. — Maren 231. — Maren 232. — Maren 235. — Margrethe 22 f., 33. — Mette 235. — Mette 243.
 Christensen, Anders 235. — Anders 235. — Christen, Provst, Mag. 52. — Jens 234. — Laurids, Kbmd. 54. — Niels 229. — Peder, Sgpr. 235. — Peder, Sgpr. 244. — Poul 235. — Thomas 233. — Thøger, Sgpr. 243.
 Christian VII, Konge 225. — (VIII), Prins 224.
 Christiani, Slægten 114—18. — Augusta Lucia 115. — Benedicta Dorothea 116. — Carl Wilh., Stud. jur. 115. — Catharina Benedicta Johanna 116. — Cay Frantz, Bogh. 116. — Conrad, Apoteker 116. — Conrad Heinrich Rudolph, Stud. jur. 118. — Dorothea Maria Anna 116. — Elisabeth Dorothea 115. — Emil Friedrich, Dr. med. 118. — Ernestina Dorothea Ottilia 117. — Johan Wilh., Adjunkt 115. — Johann Conrad Wilh. 117. — Johanna Magdalena Dorothea 115. —

- Konrad, Apoteker 114. — Käthe 118. — Lucia 117. — Ludwig Chr., Hrdsgd. 116. — Maria 118. — Maria Benedicta Johanna 117. — Maria Dorothea Johanne 116. — Martin August Philip 117. — Otto Conrad 115. — Otto Wilh. Conrad, Apoteker 116 f. — Wilh. Ernst, Prof. 114, 223. — Wilh. Rudolph, Sgpr. 117.
- Christiernsdatter, Lene 199.
- Christoffersen, Gabriel, Sgpr. 239. — Hans 54.
- Claudius, Slægten 250.
- v. Clausberg, C. 76.
- Clausen, Jacob Paulin, Sgpr. 248.
- Clemensen, Jens, Rdmd. 109 f.
- Clodius, Johann, Gartner 67.
- Clorius, Slægten 248.
- Colbjørnsen, Slægten 248. — Anna 225.
- Cornelius, Slægten 147.
- de Courgelon, Jean, Oberst 207.
- Cropp, Catharine 217. — Julius, Archidiakon 217.
- Daa, Vald. til Bonderup 51.
- Dahl, Nicolaj Chr., Gartner 124.
- Dahlerup, Slægten 248.
- Dalpoll, Mary 213. — Wm. 214.
- Dam, Claus, Vinhdl. 50 f.
- Dannemand, Fr. Vilh., Greve, Oblt. 211.
- Degn, Boel Jensdtr. 231.
- Dehne, Heinrich, Gartner 64, 67.
- v. Derenthal, Marie Bernhardine Agnes Wilhelmine 208. — Philip Nikolaus 208.
- Detkie, se Tödtké.
- Dietrich, Johanne Auguste 187.
- Dietrik, Helvig, Dr. 62.
- Dionysii, Georgius 194. — Johs. 194.
- Dons, Bertel Jensen, Raadmd. 53. — Chr. Berthelsen, Gaardejer 53.
- Dreas, Fred., Gartner 68.
- Drechner, Sophie Amalie 137.
- Drewsen, Joh. Chr., Fabrikant 83.
- Du Plat, Slægten 204—21. — Anna Dorothea (Doris) Helene 213. — Anton Friedrich 211. — Bernhardine Antoinette 213. — Burcharde Friedrich Ludwig Wilh., Kapt. 210. — Carl Friedrich Heinrich, Apoteker 217. — Charles, Sir, Gen.major 213. — Chr. Friedrich Claude (Glode), Gen.major 205 f., 211, 219. — Claude Jean Agathon Gustav, Sklt. 218. — Cæsar Johann Ernst 217. — Detlof Ernst Georg Wilh. Clemens 210. — Eleanor Marianne Auguste 214. — Erna 218. — Ernst, Amtsgerichtsrat 221. — Ernst Emil Claude 217. — Ernst Heinrich Cæsar Theodor, Lands- og Amtsretsråd. 218. — Ernst Wilh. 218. — Friedrich August Peter Wilh., Kapt. 214. — Friedrich Cæsar Ludwig Rudolph, Major 212, 215. — Georg Carl Aug., Oberst 210, 213. — Georg Ernst Emil, Gen.major 204, 216. — Georg Gustav Wilh., Gen.major 213. — Georg Josua, Generalltnt. 206—09. — Georg Wilh., Kapt. 210. — Gustav Theodor Lorenz 218. — Heinrich Claude 217. — Johann Ernst Friedrich, Ltnt. 211. — Johann Heinrich Chr., Fændrik 205 f. — Joh. Heinrich Chr., Gen.major 211, 214, 219. — Johan Heinrich Peter Claude 217 f. — Johann Wilhelm, Genlt. 209 f. — Justina Katharina 211. — Käthe Marie Louise Erna Ulla 218. — Luise Marianne 217, 220. — Mariane Dorothea 215, 220. — Marie Luise Emma 218. — Peter Henrik Claude (Glode), Divisionsgeneral 216. — Peter Joseph, Gen.lt. 210. — Peter Joseph, Overdigreve 208 f. — Pierre, Intendant 207. — Pierre Joseph, Ltnt. 207. — Pierre Joseph, Kapt. 208. — Sophie Dorothea Ernestine 211. — Therese Emilie Christine Claudia 217, 220. — Ulrich 218. — Walther, Landmd. 218. — Wilh., Kapt. 205, 209. — Wilh. Heinrich Cæsar, Major 217.
- Durup, Anne Knudsdtr. 234. — Inger Knudsdtr. 234. — Karen Knudsdtr. 234 f. — Knud Christensen, Præst 234. — Maren

- Knudsdr. 234. — Niels Knudsen 234.
- Dykman, Maler 160, 171.
- Dyre, Hans 237. — Mogens, Kpl. 17.
- v. Düring, Ernst Christoph Fridrich, General 205.
- Dyssel, Arent 14. — Arnt, Raadmd. 15. — Arnold Chr., Amtmd. 12. — Arnold Chr., Landsdomm. 14, 21. — Arnold Chr., Sgpr. 12. — Arnold Chr., Sgpr. 15. — Bartholomæus, Sek.lt. 14. — Chrf., se Falkenskiold. — Ejler Chr., Mag. 12—36. — Elieser, Supercargo 15. — Fred. Chr. 12. — Fred. Chr., Sek.lt. 14. — Henrik 15. — Ingeborg Dortea 14. — Jacob, Stud. 14. — Joh. Arnt, Præst 15. — Just Gerade, Forv. 15. — Katrine 12. — Kirstine Marie 14. — Lisbet 14. — Margrethe Sofie 14. — Margrete Sofie 15. — Mathias 14, 21. — Morten, se Falkenskiold. — Peter Joh. 14. — Tøger, Raadmd. 14.
- Döllner, Carl Emilius, Slotgartner 123—26. — Carl Frederik 124—126. — Cathrine 124, 126. — Heinrich Adolph, Gartner 120, 123 f.
- Dörschell, Catherine Margrethe 122. — Christopher, Gartner 120—23, 143. — Heinrich Anton Peter, Gartner 123 f.
- Ebbisch, Peter Chr., Gartner 78.
- Ebelacher, se Uebelacher.
- Ebeling, Sophie Juliane 209.
- Eckersberg, C. W., Maler 222.
- Edinger, Anna Cathrine 52. — Wilh., Kbmd., 94.
- Edwardsen, Jørgen Brorup, Sgpr. 245.
- EGge, Peter Wilh. Rudolph 118. — Siem, Advokat 118.
- Ehbisch, Hans, Gartner 137. — Joh. Fr. Billedhg. 137. — Mikael, Gartner 137.
- v. Ehrenschildt, Conrad Biermann, Oversekr. 91. — Elisabeth 91.
- Eicke, Johanne Sophie Wilhelmine 214. — Johs. Wilh., Dr. jur. 214.
- Eigtved, Nicolai, Arkitekt 120.
- Eisen, Else Marie 153. — Johan Mortensen 153. — Lorentz Wilhelm 153.
- Elberling, Carl, Bibliotekar 80.
- v. Ellbrecht, Anna Maria 168. — Anton Günther, Kapt. 30.
- v. Eppingen, Reinhard, Oberst 173.
- Erichsen, Anna Elisabeth 134.
- Erslev, Kr. Historiker 80.
- Eskesen, Niels, Sgpr. 227.
- Eskildsen, Niels, Sgpr. 230.
- Esmarch, Peter Chr., Rektor 41.
- Estrup, Iacob, cand. theol. 254. — Laurits Chr., Rdmd. 175.
- Europidan, I. L. Fændrik 173.
- Faber, Hans, Præst 16, 31.
- Fabricius, Chr., Sgpr. 180. — Joh. Chr., Zoolog 87, 226. — Otto, Zoolog 87.
- Falch, Niels, Amtsforv. 154.
- Falkenskiold, Christopher, Kapt. 14. — Morten, Oberst 14.
- Feilberg, Farver 154.
- Feindt, Anna Dorothea 209. — Barthold, Kbmd. 209.
- Fenwick, Charles, Generalkonsul 175.
- Ferdinand af Braunschweig, Hertug 210.
- Ferslev, Peder Justsen, Præst 16.
- Fich, Hans Jacob, Sgpr. 97—105.
- Find, Inger Jensdr. 234. — Jens Jensen 234. — Jens Olufsen, Sgpr. 234. — Ole Jensen 234.
- Fleischer, Esaias, Apoteker 61.
- Flindt, Anna Petrine 153.
- Fogh, Cecilie Lauritsdr. 109.
- Forbes, Anne 214. — J. G., Lord, Major 214.
- Forchhammer, J. G., Geolog 87.
- Frandsdatter, Margrethe 47.
- Frederik VI, Konge 98, 211. — Christian, Hertug af Augustenborg 224.
- Freund, H. E., Billedhg. 134.
- Fries, Christina 116.
- Friis, Slægter 247. — Bendt Simonsen 177. — Christen Christensen, Sgpr. 237. — Laurids (Laurs) 48.
- Fuchs, Louis Nik. v., Oblt. 158.
- Fürsen, Amalie 217.
- Galskyt, Hans Thomsen, Sgpr. 235. — Maren Hansdr. 235. — Margrete Hansdr. 235.

- Ged, Anders, Sgpr. 231. — Søren Andersen 227.
- v. Gefaehl, Antoinette Henriette 210. — Marie Therese 209.
- Geis, Gartner 75.
- Georg Ludwig, Kurfyrste af Hannover 207. — Wilhelm, Hertug af Celle 206.
- Gerade, Just Nielsen, Sgpr. 15, 33. — Kirsten Mejer 15.
- Gercken, Gartner 73, 120.
- Gersdorff, Rudolf, Stiftamtmd. 20f.
- Giese, Chr. Friedr., Oberst 170.
- Gigas, Emil, Bibliotekar 80.
- Glahn, Alfred, Lektor 154. — H. C., Prof. 155. — Hans Egede, Kontorchef 154. — Henriette 154. — Kai, Departementschef 154. — Poul Egede, Sgpr. 103. — Poul Egede, Præst 154.
- Godsen, Jens, Mag. 21 f., 25 f., 33.
- Godske, Henrik Frederik, Palægartner 142 f.
- v. Gottberg, Kmhr. 175.
- Gottlieb, Dorothea (Thea) 177. — J. L., Admiral 177.
- Graff, A. 224 f.
- Grahn-Young, Lucile, Danserinde 85.
- Graver, Anders Jørgensen 203. — Jørgen, Husmd. 203.
- Gregersdatter, Maren 242.
- Gregersen, Jørgen 244.
- Grevenkop, Johannes Gottlob, Oblt. 170.
- Grove, Gerhard L., Arkivsekr. 256.
- Grubbe, Margrete 199.
- Grum, Hans Poulsen, Sgpr. 234.
- Grundtvig, N. F. S. 103.
- Grøftemølle, Hans Johansen, Gartner 127.
- Grønbech, Hans, Borgmstr. 47. — Jens Hansen 107.
- Grønbæk, Hans Andersen, Rdmd. 110. — Hans Hansen, Bgmstr. 108, 110.
- Gudmand-Høyer, Slægten 248.
- Gyllembourg, Thomasine 99, 102.
- v. Gørtz, Georg Heinrich, Statsmd. 89.
- Haagen, Hans, Politidir. 5 f., 8.
- Haarbølle, Anders Christophersen, Gartner 127.
- Hallager, Slægten 249.
- Halvorsen, Børge, Korporal 161.
- Hammer, Niels, Rektor 193.
- Hanck, Slægten 249.
- Hansdatter, Johanne 197. — Karen 108. — Sophie 200.
- Hansen, Anders 249 f. — Chr., Gartner 141 f. — Dorothea 67 f. — Hans 50. — Jørgen, Renteskr. 48. — Lukas, Tolder 16. — Niels, Drejer 258. — Rasmus, Bager 111. — Thyge 250.
- Harboe, Slægten 250. — Birgitte 228.
- v. Harbou, Ernst Friederich Carl, Medicinalrd. 217. — Michael Aug., Advokat 217.
- v. Hardenberg, Karl Philipp, Greve 213. — Pauline Friederike Johanna 213.
- Hasse, Jacob 51.
- Hassing, Peder Mortensen, Sgpr. 242.
- Hauch, A. W., Overhofmarskal 127, 175.
- v. Haxthausen, A. W., Overstaldmstr. 91.
- Hegelund, Jens Nielsen, Sgpr. 240. — Johs. Petri 193. — Niels Nielsen, Sgpr. 240.
- Heger, Ellen Marie (Eline), Skuespillerinde 225.
- Hegermann, Diedrich, Ob.lt. 162 f.
- Hegewisch, Dietrich Hermann, Prof. 223.
- Heiberg, Slægten 149. — Johanne Louise 152.
- Heiberg-Jürgensen, Peter Andreas 102, 104.
- Heinemann, Catharina Elisabeth 115.
- Heinze, Valentin August, Prof. 115.
- Helweg, Hans, Dr. med. 211. — Hans, Frugthdl. 211.
- Hemmet, Ivar Ivarsen, Biskop 192, 194, 198 f.
- Hemmingsen, Niels, Sgpr. 245.
- Hempel, Barber 64.
- Henckel, Johann Christopher 249.
- Hennings, W. 224.
- Henningsen, Sofie Kirstine 154.
- Hensler, Peter 39.
- Hertz, Slotsforv., Gartner 74. — Adolph 105. — Christian 97. — Hans Peter Boye, Sognepræst 97, 99, 105. — Herman, Læge 97, 104 f. — Inger Dorthea 104. —

- Jacob Borch 100. — Jens Michael, Biskop 97 f. — Lise 105. — Lucie Elise 97—105. — Theodor 105.
- Hey, Gerd, Advokat 209.
- v. Hielmkrone, Jørgen 154.
- v. Hielskiold, Thomas, Kanc.rd. 154.
- Hilpert, Hans, Gartner 136.
- Hofdejord, Ole, Lensmd. 160—64.
- Holbøll, P., Gartner 123, 133.
- Holm, Christoffer Tøgersen 242. — Edv., Historiker 80. — Else Tøgersdtr. 242. — Jacob Tøgersen 242. — Jens Tøgersen 242. — Peder Tøgersen, Kapellan 242. — Simon Tøgersen 242. — Tøger Jacobsen, Pr. 236, 241.
- Holmsted, Familien 154. — Ivara Sophie, se Caroc. — Joh. Frederik, Etatsrd. 154. — Karen 154. — Maria 154. — Mette, se Lindenchrone.
- Holst, Else Pedersdtr. 16. — Joh. Hübner, Major 167. — Jens Pedersen, Foged 16. — Just Pedersen, Kapt. 16. — Lukas Pedersen, Forv. 16. — Maren 16—19. — Peder Jacobsen, Sgpr. 242. — Peder Pedersen, Præst 16—19.
- Holstebro, Christen Poulsen, Sgpr. 243.
- Holstein, Joh. Ludvig 249.
- Holsten, Ditlev, Baron 254. — Hans, Baron, Admiral 254.
- Holsten-Carisius, Adam Chr., Baron 254.
- Hornemann, Jens Wilken, Prof. 127.
- Huid, Gregers Stephensen, Kbmd. 49. — Mette Gregersdtr. 49.
- Humble, Christen Christensen, Sgpr. 197. — Maren Christensdtr. 197 f.
- v. Huth, Heinrich Wilh., Statsmin. 206, 223, 225.
- Hvas, Maren Pedersdtr. 49.
- Hviid, Andreas Chr., Prof. 226.
- Hüben, Heinrich, Gartner 58.
- Hybertsen, Jakob, Kbmd. 21.
- Höck, Peter, Gartner 138. — Utilia 138.
- Høeg, Chr. 240.
- Høegh-Guldberg, Ove, Statsmin. 223.
- Høffding, Harald, Prof. 80.
- Høg, Anders Jensen, Vinhdl. 53. — Kirsten Christensdtr. 46.
- Høngaard, Niels Nielsen, Røgter 27.
- Høst, Anne 154. — Christen 154. — Chr., Provst 154. — Friderich 154. — Johanne Marie 154. — Johs. 154. — Martha 154.
- Høyen, N. L., Kunsthistoriker 84.
- Ibsen, Lambert, Rdmd. 190, 199.
- Ipsen, Johanne 104.
- Israel, Michael Jeremias 117.
- Iversen, Slægten 249. — Andreas 153 f. — Carl Johs., Kbmd. 154. — Elisabeth Sofie 154. — Frederik Ferdinand 154. — Gregers, Sgpr. 244. — Iver, Sgpr. 230. — Peder, Forv. 27 f., 32. — Peder, Kanc.rd. 153. — Peder, Politibetjent 154.
- Jacobs, Daisy 220. — Elisabeth 220.
- Jacobsdatter, Dorte 244. — Elle 228. — Maren 227. — Maren 230.
- Jacobsen, Christen, Raadmd. 50. — Eske 230. — Niels, Sgpr. 227. — Jacob, Præst 133. — Niels, Sgpr. 231.
- Jamtved, Giermund, Bonde 160.
- Janus, Chr., Godsforv. 208. — Engel Justina 208.
- Jensdatter, Anna 108. — Anna 199. — Karine 199. — Mette 49.
- Jensen, Andreas, Gartner 137. — Baggi 190. — Christen 229. — Clemens 111. — Engelbret, Ridefgd. 19. — Gregers 242. — Hans, Rdmd. 192, 199. — Henrik, Sgpr. 228. — Jacob, Præst 227. — Joen, Sgpr. 230. — Mikkel 231. — Mikkel, Smed 107. — Mikkel, Sgpr. 231. — Morten, Sgpr. 241. — Oluf, Degn 232. — Peder 33. — Rasmine Cathrine 153. — Thomas, Provst 234.
- Jergius, Johann Friederich 207. — Katharine Eleonore 207.
- Jessen, Anna Margrethe 94. — Conrad, Rigsfriherre 94. — Elisabeth Magdalene 94. — Fred., Oberst 94. — Fred., Theolog 90.

- Joh. 94. — Joh., Amtmd. 94.
 — Johs., Præst 89. — Matthias,
 Præsident 90.
 v. Jessen, Thomas Balthazar 88—
 95.
 Jespersdatter, Kirsten 227.
 Jespersen, Slægten 249. — Anders
 233. — Chr., Kpl. 233. — Iver,
 Sgpr. 241. — Jesper, Just.rd.
 22—24, 34 f.
 Johansen, Halvor, Bonde 160. —
 Halvor, Soldat 163. — Hans
 249.
 Jostsen, Saxe 106 f.
 Juel, Jens 224. — Melchior 50 f.
 Julbye, Inger Olufsdtr. 15.
 Justdatter, Maren 47.
 Juul, Niels Lauritzen, Sgpr. 237.
 — Niels Nielsen, Sgpr. 238.
 Jürgensen, Bolette 102. — Frode-
 rus, Dispachör 102. — Hanne
 102.
 Jütting, Augusta 177. — Joh. Carl,
 Bankdirektør 177. — Theodor
 Herman, Kbm. 176 f.
 Jørgensdatter, Elisabeth Sophie
 198. — Giertrud 48. — Maren
 16. — Maren 245.
 Jørgensen, David, Gartner 139 f. —
 Dines, Præst 193, 199. — Jens,
 Byfgd., Raadmd. 52. — Ras-
 mus, Byfgd. 21. — Trineke 249.
 Kaas, F. J., Kancellipræs. 1—11.
 — Frederik Chr., Admiral 252.
 — Mogens 241 f. — Regitze So-
 phie 254. — Ulrik, Admiral 252.
 Kall, Nicolaus Abraham 226.
 Kaltenborn, Frants Albrecht, Ge-
 neralmajor 170.
 Kalthof, Sophie Amalie 67.
 Karch, Dorothea 68.
 Karup, Jørgen Severin, Gartner
 67 f.
 Katterberg, Cathrine 69. — Joh.,
 Raadmd. 69.
 v. Kerckerinck zur Borg, Bernhar-
 dine Gosmine Therese 208.
 Kierkegaard, Søren 154.
 Kingo, Hans Jensen, Sgpr. 51.
 Kjær, Fred., Kanc.rd. 21, 27—32,
 35. — Kristian Larsen 212.
 Kjærbølling, Niels, Botaniker 82.
 Kjærulf, Peder Jensen 202.
 Kjærulff, Karen Kirstine 202.
 Klein, Henrik Pedersen, Præst 16.
 — Johan, Sklt. 160 f., 163.
 Klotz, Stefan, Generalsuperint. 90.
 Klyn, Anders Sørensen, Rdmd.
 192, 199.
 Klytz, Hans Peiter, Blystøber 20.
 Knabe, Jørgen Rasmussen 203. —
 Rasmus 203.
 Knudsen, Hans, Sgpr. 108. — Ja-
 cob 107. — Knud Siegfr. Mar-
 tin, Redaktør 202.
 Koch, Christiane Sophie 97—105.
 — Else Christence 97. — H. C.
 Elers, Sgpr. 102.
 Kock, Slægten 247.
 Kornerup, Marie 99.
 Krag, Frands Hansen, Sgpr. 197 f.
 — Frants Rosenstjerne, Sgpr.
 196, 200. — Hans 197.
 Kras, Niels 230.
 Krause, Georg Chr., Gartner 124.
 — Johan David Chr., Gartner
 124.
 Krieger, Joh. Cornelius, Gartner,
 Arkitekt 69—73, 76—78, 119, 138,
 141. — Severin, Gartner 72.
 Kruckow, Major 69.
 Kruse, Vibeke 62.
 Krüger, Chr., Gartner 69. — Joh.
 Christoph, Gartner 71.
 Kræmer, Povl Jensen 199.
 Krätzmer, Andrea, Danserinde
 152.
 Krøyer, Henrik, Zoolog 82.
 Kuur, Peder Mogensen, Sgpr. 230.
 Kylling, Peder, Botaniker 82.
 König, David, Gartner 61, 63. —
 Hans, Gartner 58—60.
 Königsmarck, Philipp Christoph,
 Greve 207.
 Lahde, Gerhard Ludvig, Kobber-
 stikker 222—26.
 de Lakuder, Morten, Gartner 60.
 Lambertsdatter, Ingeborg 190.
 Langbehn, August Jul. 44.
 Lange, Hinrich Jürgen Johann
 155. — Johan 155.
 Langvaad, Hans Larsen 202.
 Larsen, A. C., Bibliotekar 80. —
 Jørgen 27.
 Lassen, Otto V., Overlæge 154.
 Laurer, Gottlieb, Bgmstr. 187. —
 Margaretha Catharina 185, 187.
 Lauridsdatter, Karen 48. — Kir-
 sten 110.

- Lauritsen, Clemend, Felbereder 46. — Otto, Sgpr. 234.
 Lauritzdatter, Anna 230. — Karen 230.
 Lauritzen, Anders 230. — Christen 230. — Hans, Sgpr. 238. — Jørgen 230. — Kjeld, Sgpr. 236. — Laust 230. — Niels 258. — Poul 230.
 Laursdatter, Mette 12.
 Laursen, Laurs 35. — Regine Vilhelmine Marie 211.
 Lavridsdatter, Kirstine 199. — Lene 192, 198. — Mette 199.
 Lavridsen, Jens, Herskabsfgd. 192. — Lambert, Kbmd. 192, 199.
 Leerup, Christen Pedersen, Kpl. 237.
 Le Fevre, Oberst 170.
 Lehmann, Augusta 177. — Henrik Julius 177. — Julius Chr., Dr. med. 177. — Paul Adolph, Generalkonsul 177.
 Leiel, Kirsten Mortensdtr. 13.
 Leitloff, Friederich Ernst, Gartner 78. — Joh. Georg, Gartner 75, 77, 119, 141 f.
 v. Lemalle, Marie Therese 209 f.
 Lemvig, Svend, Sgpr. 21.
 Leszczinski, Stanislaw 89, 93.
 Levin, Poul, Forf. 80.
 Lihme, Jonas, Kfrd. 197, 200.
 Liisberg, Slægten 258. — Henrik Carl, Drejer 259. — Johs., Drejer 259. — Laurs (Laurits) Nielsen, Drejer 258. — Niels, Mag. Pr. 259.
 Liliencron, Marie Antoinette 187.
 de Lilliendahl, Frederik (Fritz), Konsul 175.
 Lindegaard, Henriette 133. — Louise 134. — Peter, Gartner 124—34, 140.
 Lindenrone, Mette 154.
 Linvald, Slægten 250.
 Lockhammer, Sebastian, Gartner 59.
 Louise Augusta af Sl. H. S. Augustenborg, Hertuginde 223, 225.
 Lugge, Anders, Nielsen, Sgpr. 238.
 Lukasdatter, Susanne 16.
 Lüders, Johan, Regeringsrd. 115.
 Lystrup, Slægten 247.
 Lælius, Morten 14.
- Löscher, Adam, Gartner 69, 137 f. — Ulrikka Eleonora 69.
 Madsdatter, Marie 48.
 Madsen, Slægt 250. — Emil, Bødkermestr. 250. — Jacob, Biskop 193, 199. — Jens, Værtshush. 45. — Ove 243. — Morten, Biskop 13.
 Madvig, J. N. 152.
 Majoner, Hans Jørgen 51.
 Malmøe, Michel Hansen, Gaardejer 54.
 Mandix, Dorothea 212.
 Mansa, Johan Ludvig, Gartner 133.
 Marezell, J. G., Dr. 224.
 Mariager, Peder Jacobsen, Præst 111.
 Marie Louise af Habsburg 1.
 Markvardsen, Hans, Præst 189.
 Massonier, Ernestine 177 f.
 Matsen, Rasmus 106.
 Matthiesen, Anne 72. — Mette 252. — Søren, Klokker 72.
 Mau, Slægten 247.
 Meinhardt, Slægten 249.
 Melaas, Ole, Bonde 160.
 Meyer, Ernst, Boghdl. 218. — Julie 218. — Marie-Louise 248.
 Meyer-Estorf, Carl Conrad Herbert, Dr. med. 218.
 Michelsen, Lauridtz, Gartner 62 f.
 Mielch, Joh. Bertram, Mag. Præst 116 f.
 Mielck, Økonom 116. — Clarella Anna Dorothea 117. — Maria Benedicta 116 f. — Maria Dorothea 115. — Otto, Linnedkr. 115.
 Mielcke, Dorthea Benedicta 117. — Johan Martin 116 f. — Maria Lucia 117.
 Mikkelsen, Hans, Biskop 195.
 Mogensen, Christen, Hrdsskr. 235.
 Molbech, C. F. 152.
 Moldrup, Hans Chr. (?), Krigsassessor 126.
 Molesworth, Robert, Gesandt 91.
 Monrad, Erik Hansen 125.
 Morath, Johan Chr. (?), Oberst 170.
 Morsing, Anders, Bgmstr. 242. — Anders Pedersen, Sgpr. 245. — Christen Jensen, Sgpr. 237. — Claus Christensen, Sgpr. 237. — Johanne Andersdtr. 245. — Ka-

- ren Andersdr. 242. — Mads Andersen, Sgpr. 242. — Peder Andersen 245.
- Mortensdatter, Anne 231. — Valborg 241.
- Mortensen, Christen 241.
- Mule, Rasmus Christensen 19.
- Munch, Friederich, Kmr. 155.
- Munk, Kirsten 147. — Mogens, til Ørnhoved 46.
- Musæus 114.
- Muus, Chr. Sørensen, Biskop 52.
- Müller, Henrik, Rentemstr. 200. — Otto Fred., Zoolog 82, 87. — P. E., Prof. 223.
- Møller, Chr. Edv., Sgpr. 184. — Mathias Nielsen 17. — Poul Martin, Digter 101.
- Mørch, Anne Sofie 154. — Jens Jensen, Sgpr. 52.
- Mørk, Jens Jensen, Sgpr. 244.
- Møsting, Chr. Georg 20.
- Nandrup, Peder Knudsen, Vinhdl. 52.
- Napoleon I, Kejser af Frankrig 1, 3 f., 6.
- Naschou, Hans Jørgen, Byfgd. 153. — Karen Hansdr. 153.
- Neukirk, Gartner 125.
- Niebuhr, Carsten 223.
- Nielsdatter, Anne 48. — Anne 234. — Anne 244. — Berete 228. — Boel 231 f. — Dorte 231. — Elisabeth 46. — Eva 108. — Gertrud 230. — Hølleborg 239. — Karen 229. — Kirsten 243. — Lisbet 245. — Maren 242. — Margrethe 198. — Mette 245.
- Nielsen, Slægten 147. — Christen 47. — Christjern, Bgmstr. 188—200. — Georg Hollard 152. — Gunder 231. — Jacob 231. — Jørgen 245. — Kjeld, Præst 21. — Knud, Kpl. 230. — Laurits 234. — Lauritz, Sgpr. 244. — Mads 234. — Mads 235. — Mads, Bgmstr. 199. — Mourids 230. — Niels, Sgpr. 230. — Oluf, Kbmd. 192, 198. — Peder 233. — Peder 236. — Peder 243. — Rasmus, Rdmd. 109. — Torben, Forpgt. 12.
- Niemann, Friedrich Aug., 39.
- Nissen, Claus, Hdlsmd. 51.
- Nundorf, Annchen (Anna) 137.
- Nægler, Slægten 157—79. — Alexander (Sascha) 178. — Anna Margrethe 165. — Carl Ludvig Didrik, Oberst 172, 174—77. — Christiane Barbara 172. — Elias, Oberstltnt. 157—168. — Elias, Stabsmajor 174. — Jeremias, Oberstltnt. 160, 165, 169—72. — Jeremias Frantz Chr., Kapt. 175, 177 f. — Joh. Didr., Kapt. 165 f., 168. — Johanne Elisabeth 165. — Juliane Sophie Emilie 175—77. — Katharina (Katja) 178. — Kay Ditlev, Ltnt. 167 f., 172—74. — Louis 178. — Lubano (Luba) 178. — Maria Christine 172. — Melior Brown, Gen.major 165, 177 f. — Susanne Cathrine 165. — W. M. 165.
- Nørgaard, Niels Laursen, Kromd., Blytækker 22—24, 33, 35 f.
- Nørholm, Chr. Pedersen, Stud. 20. — Thomas Andersen, Forv. 20, 26.
- d'Olbreuse, Desmier, Marquis 206. — Eleonore 206.
- Olpman, Frederik, Gartner 136. — Henrik, Gartner 136.
- Olufsdatter, Anna 109. — Lisbet 245. — Maren 245. — Margrethe 47. — Margrethe 53. — Mette 243.
- Olufsen, Jens 245. — Lars 106. — Mads, Kapellan 246. — Peder, Hjulmand 35 f. — Peder, Sgpr. 243.
- Oppermann, Slægten 250.
- von der Osten, W. A. 72—76.
- Ottesen, Vil, Degn 234.
- Owen, Joseph, Gross. 216. — Maria Franziska Josephine 216.
- v. d. Pahlen, Susanne Christine 216 f.
- Paludan, Giertrud Jensdr. 51. — Hans Jensen, Sgpr. 51. — Jul., Prof. 80. — Peder Kjeldsen, Kpl. 31.
- Paludan-Müller, Frederik 151. — Jens, Biskop 151.
- Parsberg, Frederik 147.
- Patkul, Johann Reinhold, Statsmd. 89.
- Pauelsen, E., Prof. 225.
- Paulsen, Henrik, Gartner 61.
- Paynck, Peter, Dr. 61.

- Pedersdatter, Anne 233. — Berte 234. — Else 235. — Else 244. — Johanne 34. — Karen 110. — Karen 228. — Karen 231. — Kirsten 47. — Kirsten 111. — Kirsten 235. — Margrethe 47.
- Pedersen, Christen 233. — Christen 244. — Hans 245. — Hans, Forpgt. 13. — Hans, Forp. 52. — Christen, Sgpr. 235. — Jens, Sgpr. 235. — Niels 34 f. — Tøger, Præst 13.
- v. Pentz, Gotfred, Stiftamtmd. 31. — Joachim Fred. 50.
- Peter den Store, Czar af Rusland 89.
- Peters, Anna Christina Jacobina 218.
- Petersen, Anna Barbara 157. — Augusta Elisabeth 153. — Carl Ludvig, Slotsgartner 135. — Carl S., Overbibliotekar 81. — Dorothea Marie 182. — Henrik, Gartner 136. — Jens Peter, Gartner 133—35. — Peter, Gartner 124, 133. — Peter Nielsen 250.
- Petraeus, Paul 39.
- Pfingsten, Georg Wilhelm, Døvtummelærer 226.
- Philipsen, Elisabeth 220.
- Pind, Apelone, Sørensdtr. 107. — Søren 107.
- Piper, Carl, Greve 92 f.
- Pontoppidan, L. T., Sgpr. 15.
- Posern, Gartner 125.
- Potter, Ketty 104. — Thomas, Fabrikant 104.
- Poulsen, Christian, Prof. 101. — Jens, Sgpr. 239. — Oluf, Sgpr. 241.
- Pram, Christen, Forf. 87.
- Preisler, Maria Catharina 226.
- Promnitz, Anshelm, Rigs greve 187.
- Putbus, Slægten 147. — Jytte 236. — Ursula Maria 186 f.
- Quaade, Louise 251, 254.
- Qvistgaard, Slægten 249.
- Rafn, Benthe 49.
- Rafsted, Bente 211.
- Rappe, Frederik Otto, Oblt. 162.
- Rasmusdatter, Anne 51. — Mette 155.
- Rasmussen, Erich, Gartner 127. — Johan 111. — Otto 111. — Rasmus, Væver 111.
- Ravn, Hans, Ridefgd. 234.
- Reck, Tobaksspinder 104.
- Reeh, Johan Heinrich, Gartner 140.
- Reenberg, Claus Chr., Sgpr. 17.
- Rehnskiöld, Carl Gustaf, Feltmarskal 93.
- Reichau, Chr. Frederik, Kommandant 166.
- Reinhardt, J. C. H., Zoolog 87.
- von Reitzenstein, J. C. 72, 76.
- Reitzer, Chr., Stiftamtmd. 31—33, 35 f.
- Resen, Anne Christensdtr. 236. — Christen Christensen 236. — Christen Poulsen, Sgpr. 236. — Hans Christensen 236. — Hans Nielsen, Sgpr. 243. — Maren Christensdtr. 236. — Margrete Christensdtr. 236. — Mette Christensdtr. 237. — Tøger Christensen 236.
- Retzius, Anders Jahan, Naturforsker 86.
- Reventlow, C. D., Greve 222. — Conrad, Greve, Storkansl. 91. — Ditlev 94.
- Riber, Hans 173. — Jens Olufsen, Sgpr. 192 f., 198. — Marthe Johanne 174. — Niels Christensen, Sgpr. 237. — Peder Nielsen 237.
- Richter, Catrin Margret 209.
- Rimboldtsen, Peder, Borgmst. 50. — Peder, Sgpr. 47.
- Ringkøbing, Anders Andersen, Sgpr. 237.
- Rixtorp, Slægten 249.
- Rod, Christen Pedersen 31.
- Rodsteen, Peder, Stiftsbef.md. 17 f.
- Roggenkamp, Jochim Nicolaus, Gartner 77, 141.
- Rohde, Slægten 147.
- Rohrlache, Levin Ludvig, Gartner 137.
- Rosenstjerne, Elisabeth Sophie Dinesdtr. 197 f. — Dines Jensen, Sgpr. 196—98. — Niels Torkildsen, Kannik 192.
- Rosholm, Søren Hansen, Kpl. 241.
- Rossum, Fasanmst. 142. — Frederik Chr., Gartner 142.

- Rothe, Slægten 249. — Rudolph, Gartner 135. — Tyge 226.
 Roving, Kristen 180—84.
 le Roy, Catherine 208.
 Runchel, Bolette 15.
 Ruppert, Melchior, Gartner 60.
 Ruther, Joh. 192.
 Ryberg, Niels, Grosserer 225.
 de Sacrée, Helène 207. — Pierre, Kbmd. 207 f.
 Sael, Niels, Sgpr. 236.
 Samsøe, Ole Johan 226.
 Sandahl, Degn 125.
 Sander, Levin Chr., Forf. 225.
 Saxe, Slægten 106—13. — Anna (Eva) Justdr. 108. — Jost 106. — Just Justsen, Præst 108. — Just Pedersen, Provst 107. — Just Pedersen, Sgpr. 47. — Karen Pedersdr. 110, 112. — Maren Justdr. 108. — Peder 106 f. — Peder Jensen 108. — Peder Jensen, Sgpr. 111, 113. — Peder Justsen 108. — Peder Justsen, Fgd. 109. — Peder Pedersen, Kannik 110 f. — Peder Pedersen, Kæmner 106, 109, 111. — Svend Pedersen, Sgpr. 110. — Søren Pind 108. — Terkild Pedersen, Hosp.forst. 110 f.
 Saxtorph, Matthias 225.
 v. Schacht, Charlotte Elisabeth 214
 Schack, Hans Egede 184.
 Schall, Anna Margrethe, Danserinde 226.
 Schaumburg, David Philipp Wilh., Sgpr. 213.
 Scheer, Claus, Gartner 64.
 Schevelius, Lauritz, Prof. 110. — Sophrosyne 110.
 v. Schiebell, Adam Burchard Christoph, Generaladjutant 186 f. — Hedevig 186. — Johann Adam, Major 185, 187. — Maria Sophia 185 f.
 Schimmelmänn, H. E., Greve 222.
 Schiødte, J. C., Botaniker 82.
 Schiønning, Peter Chr., Kapt. 172.
 Schiøtt, Christine 212. — Friderich, Kasserer 212.
 Schlanbusch, Frederik, Oberst 162.
 Schmerfeldt, Margarete 218.
 Schmidt, Chr. Aug. Grosserer 103.
 Schneckel, Peter, Gartner 69 f., 138.
 v. Scholten, Elisabeth Catharina 216. — Franciska 211. — Peter Carl Fr., Generalguvernør 211, 216.
 Schou, Slægten 249.
 Schouw, Joachim Frederik, Prof. 135.
 Schulin, Louise Christine 211. — Sigismund Ludvig, Lensgreve 184.
 Schulin-Zeuthen, Chr. Fr., Greve 184.
 Schumacher, H. C., Astronom 87.
 Schuman, Kapt. 160 f. — Korporal 160 f.
 Schwancke, Sophie Christiane 116.
 Schwerin, Joseph Michael Israel 117.
 Schytte, David Olufsen 233. — Jens Olufsen, Sgpr. 233, 245. — Lisbeth Olufsdatter 233. — Maren Olufsdatter 233.
 Schönberg, Johs., Overkrigskomm. 135.
 Seehausen, Aug., Overkomms. 209.
 Sehested, Elisabeth 180.
 Serup, Jørgen Jensen, Konsumtionsinsp. 52.
 Seumenich, Otto Chr., Dr. jur. Advokat 213.
 de Seve, Peder, Oblt. 167.
 Sidenborg, Claus, Kbmd. 47.
 Sielle, Jens, Gartner 127.
 Simon, Katharine Margrete 207.
 Simonsdatter, Maren 242.
 Sjørølev, Jens Jensen, Præst 228.
 Skeel, Christen til Vallø 237. — Ingeborg 46. — Otto til Hammelose 33.
 Skjøt, Laurs Pedersen, Kromd. 24.
 Skov, Peder Pedersen 202.
 Skrøver, Jacob Lauritsen 46.
 Skrædder, Bertel Nielsen, Kbmd. 192, 199.
 Smagbier, Clemen Jensen, Rdmd. 109.
 Smed, Jens 47. — Jens, Kæmner 108.
 Sobieski, Jakob, Prins 89, 92.
 Sohn, Elisabeth Dorothe 115.
 Sommer, Thomas Johnsen, Raadmd. 12.
 Sophia Dorothea, Prsse. af Celle 206.
 Sophie Frederikke, Arveprsse. 224.

- Spandet, Niels Møller, Assessor 103.
- Sperling, Otto, Dr. 62.
- Spliid, Christen, Provst 18.
- Splithof, Frantz, Præst 245. — Herman, Sgpr. 245.
- Spormand, Chr., Kapt. 13. — Chr., Borgmstr. 13. — Christiana Sophie Hannibaline 13.
- Steenfeldt, Jens Hansen, Præst 30.
- Steenschwang, Peter Hansen, Teolog 151.
- Steensrud, Simon, Bonde 160.
- Steenstrup, Japetus, Prof. 82. — Johs., Prof. 80.
- Stempel, Hedwig Margarete 208. v. Storm, Engel Maria 200.
- Stret, Henrik Jensen, Sgpr. 228.
- Stricker, Ezechias Henr., Oberst 175.
- Strykowski, Catharina Pavolo 178.
- Stuart, Jacob Philip, Generalmajor 166.
- Stub, Christen Christensen, Sgpr. 233. — Helvig Christensdtr. 233. — Maren Christensdtr. 233. — Maren Christensdtr. 233. — Peder Jørgensen, Sgpr. 232.
- v. Stutterheim, Christina Sophia 186 f.
- Suhm, P. F., Historiker 87, 225.
- Svale, Jens Olufsen 242. — Maren Olufsdtr. 242. — Oluf Madsen, Sgpr. 242. — Peder Olufsen 242.
- Svensen, Jonas, Visiterer 48. — Peder, Sgpr. 235.
- Svenningsen, Kettel, Soldat 163.
- Søbøtke, Charlotte Amalie 12.
- Sørensdater, Maren 25.
- Sørensen, Mads, Sgpr. 228.
- Talge, Dorthe Thorsdtr. 109.
- Tamsen, Friedrich 118.
- v. Taube, Christiane Sophie Juliane Caroline Ernestine 213. — Johann Jacob Gustav, Greve, Gen.lt. 213.
- Terkelsen, Martha Maria 154.
- Terkindsen, Per 243.
- Thaarup, Fr., Prof. 205.
- Thalbitzer, Henry, Konsul 175.
- Therkelsen, Christen 233.
- Thestrup, Andreas Katrine Frantsdtr. 15. — Frants, Biskop 17 f., 22, 24 f., 28—33, 35 f.
- Theune, Georg Gustav Friedrich Franz, Lærer 218.
- Thisted, Jacob Povlsen, Sgpr. 49.
- Thomasdatter, Maren 235.
- Thomsen, Anders, Slotsforv. 66 f. — Lorentz, Postmstr. 154. — Louise Maria 215. — Mads, Sgpr. 238. — Morten 249. — Peder, Sgpr. 244. — Peter, Deputeret 215. — Willum, Landsdm. 49.
- Thortsen, Anne Elisabeth 211, 216. — C. A. 152.
- Thott, Knud, Ghmrd 187.
- Thrane, Anne Olesdtr. 236. — Else Olesdtr. 236. — Maren Olesdtr. 236. — Margrete Olesdtr. 236. — Mette Olesdtr. 236. — Ole Thøgersen, Pr. 235 f. — Oluf Olesen 236. — Thale Olesdtr. 236.
- Thrige, Hans Peter, Overlærer 97, 101. — Søren, Prokurator 97.
- Thura, L., Arkitekt 71.
- Thygesdatter, Maren 46.
- Thøgersen, Jens 236. — Lavrids, Bgmstr. 190 f., 198.
- Tisted, Christen Pedersen 240. — Mads Pedersen 240. — Peder Jacobsen, Sgpr. 240.
- Tobiesen, Fr. Wilh. Carl, Oberst 216. — Inga 220. — Jacob Chr., Kopist 216.
- Tode, J. C., Læge 225.
- Torbensdatter, Dorthe 12.
- Tordenskjold 155.
- Torkilsen, Niels, se Rosenstjerne.
- Torsted, Chr. 54.
- Tscherning, Anton Frederik 84.
- Tubaas, Ole, Bonde 160.
- Tuite, Eleanor 251 f.
- Tutein, Peter 226.
- Tøchsen, Severin 106.
- Tödtkke, Nicolaj, Slotsforv. 67 f.
- Tøgersdatter, Karen 236.
- Tøgersen, Niels, Sgpr. 237.
- Uldsax, Slægten 197.
- Urne, Knud, Lensmd. 193 f., 199.
- Ursin, Laurids Lauridsen, Kbmd. 20.
- Waage, Christen, Rdmd. 226.
- Wagner, Gartner 75.
- Vahl, Johs., Bibliotekar 80. — Martin 226.
- v. Waldau, Chr. Aug. Ludv., Generalmajor 175.

- Waldow, Major 170.
 Waldschmidt, Hulderich, Prof. 114.
 — Margaretha Lucia 114.
 Wandel, Hans Christensen, Kbmnd. 52 f. — Susanne Jensdtr. 50.
 Varder, Jens Christjensen, Præst 189, 198. — Karen Jensdtr. 190 f., 198.
 Warming, Eug., Botaniker 82.
 v. Wartenberg, Friederike Henriette 213.
 Weeke, C., Bibliotekar 80.
 Weiersøe, Severin Jensen, Degn 180—84.
 Werenschild, Major 170.
 du Verger, Anne 207.
 Werlauff, Erich Chr., Overbibliotekar 206.
 v. Westenholz, Johann Friederich, Hofraad 208. — Katharina Melusina 208.
 Weyse, C. E. F., Komponist 99, 101 f.
 Wibelitz, Marcus, Slotsforv. 59, 63.
 Viborg, Erik Nissen, Prof. 127. — Madelin Mikkelsdtr. 227. — Mikkil Christensen, Sgrpr. 227.
 Wiedewelt, Johs., Billedhg. 225.
 Wiegant, J. H., Kapt. 170.
 Wiff, Jacob Hansen, Vinhdl. 50 f.
 Wiinggaard, Mogens Thomsen, Sgrpr. 228.
 Villadsdatter, Maren 242.
 Willumsen, Mogens, Borgmstr. 49.
 de Wilster, Alette Marie Amalie 214. — Chr. 152. — Cæsar Augustus, Major 214, 220.
 Vind, Hedevig 249. — Iver 189.
 Winge, Herluf, Zoolog 82.
 Vinstrup, Peder 193.
 Winther, Gertrud Jensdtr. 110. — Niels Pedersen, Degn 33.
 Vitusdatter, Maren 47.
 Wium, Vicepræsident 162.
 Vogelius, Hans Pedersen, Sgrpr. 238.
 Voigt, Gartner 75. — F. C., Gartner 142. — Marcus Frederik, Gartner 73—75, 124, 133, 139.
 Volter, Gartner 57.
 Wolters, Heinrich, Major 14.
 Vorde, Claus Christensen, Præst 231.
 Wulff, Familien 250. — Andreas Hansen 250.
 Wærenskiold, Hans Henrik, Kapt.-lt. 167.
 Uebelacher, Casper, Gartner 63—67.
 Zencker, Bankier 178.
 Zülow, Kapt. 170.
 Oehlenschläger, Adam Gottlob 84.
 Ølgaard, Karen 15
 Ørsted, Anders Sandøe 5, 10 f. — H. C. 87.
 Oest, Ditlev Ludvig, Præst 181. — Johann Friedrich, Førstelærer 182.

DR. K. CARØE:

DEN DANSKE LÆGESTAND I—V.

- I. Doktorer og Licentiater 1479—1788.
- II. Kirurger 1738—1785.
- III. Den danske Lægestand 1786—1838.
- IV. Den danske Lægestand.
Supplementsbind til 7 Udg. (Læger, der har taget Eksamen efter 30. Januar 1838 og er døde inden 1. Januar 1901).
- V. Supplementsbind til I—IV.
I—V Kr. 8,—. Enkelte Bind Kr 2,—.

HENRY BRUUN:

DANMARKS AMTSFORVALTERE 1660—1848

Kr. 3,25.

FRITZ JÜRGENSEN WEST:

DE KONGELIGE AMTMÆND I HERTUGDØMMET

SLESVIG 1660—1864

Kr. 2,—.

INDHOLDSFORTEGNELSE

TIL PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFTS

FØRSTE 50 BIND

1.—9. Række II (1880—1929)

Kr. 2,—.

samt

FORTEGNELSE OVER

LITTERÆRE ARBEJDER AF LOUIS BOBÉ

Udarbejdet af ØJVIND ANDREASEN, cand. mag.

Kr. 2,—.

Henvendelse sker til Ejnar Munksgaards Forlag, Nørregade 6,
København K., Tlf. Central 6970.

Nye Bøger:

- Johs. Brøndsted:* **Rast undervejs**
Essays og Rids
128 S. 10 Pl. Kr. 8.50
- H. P. Hansen:* **Kloge Folk. I.**
Folkemedicin og Overtro i Vestjylland
244 S. 20 Ill. Kr. 10.00
- K. A. Heiberg:* **Trøst i Breve fra 1700-
og 1800 Tallet**
Af Familiepapirer
20 S. Kr. 0,75
- Carsten Høeg:* **Stat og Individ**
52 S. Kr. 2.—
- Chr. Kirchhoff-Larsen:* **Den danske Presses Historie**
Bd. I. 1634—1749
236 S. 86 Ill. Kr. 12.50
- Lund Madsen:* **Juristen for Folkets Domstol**
Kulturhistoriske Strejftog til Belysning af
Juristernes Stilling i det folkelige Omdøm-
me gennem Tiderne
140 S. Kr. 6.—
- Niels Th. Mortensen:* **Maleren Emiel Hansen**
96 S. 136 Ill. Kr. 10.—
- W. W. Prior:* **Generaløjtnant A. A. B.
Kühnel**
En dansk Officers Liv og Gerning
48 S. 1 Pl. Kr. 2.50
- Paul J. Reiter:* **Christiern 2**
Personlighed, Sjæleliv og Livsdrama
264 S. 8 Pl. Kr. 9.—

EJNAR MUNKSGAARDS FORLAG